

รายงานการวิจัย

เรื่อง

พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์	ชื่นวัฒนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษรี	ตรีโลจน์วงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรทัย	วารีสอาด
รองศาสตราจารย์สมชาย	วรัญญานุกูร

พฤษภาคม 2555

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้คณะมนุษยศาสตร์)

ประจำปีงบประมาณ 2554

รายงานการวิจัย

เรื่อง

พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ ชื่นวัฒนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชรี ตริโลจน์วงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรทัย วาริสอาด

รองศาสตราจารย์สมชาย วรรณญาณไกร

พฤศจิกายน 2555

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (เงินรายได้คณะมนุษยศาสตร์)

ประจำปีงบประมาณ 2554

Information Literacy Behaviors of Srinakharinwirot University Students

By

Assist. Prof. Dr. Aree Cheunwattana

Assist. Prof. Nusharee Trelojwong

Assist. Prof. Aurathai Wareesa-ard

Assoc. Prof. Somchai Warunyanugrai

This research was funded by Srinakharinwirot University.

November 2012

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง: พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ชื่อผู้วิจัย: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารีย์ ชื่นวัฒนา หัวหน้าโครงการวิจัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชรี ตริโลจน์วงศ์ ผู้ร่วมวิจัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถัย วารีสอาด ผู้ร่วมวิจัย
รองศาสตราจารย์สมชาย วรรณญาณไกร ผู้ร่วมวิจัย
หน่วยงาน: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งแปลจากแบบสอบถามที่มหาวิทยาลัยยอชิงตันสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในโครงการการรู้สารสนเทศ (Project Information Literacy) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยมี 2 หัวข้อ คือ พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ และพฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน สรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า

1.1 ประเภทงานที่นิสิตส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน นำเสนอผลงานด้วยวาจา รายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ และผลงานในรูปมัลติมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า

1.2 ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้งที่ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย คือ โปรแกรมค้นหา และบรรณารักษ์

1.3 นิสิตใช้เกณฑ์ความทันสมัยของสารสนเทศเป็นหลักในการประเมินสารสนเทศทั้งจากแหล่งข้อมูลของห้องสมุด และจากแหล่งสารสนเทศในเว็ลด์ไวด์เว็บ

1.4 บุคคลที่นิสิตส่วนใหญ่ขอให้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียนอยู่บ่อยครั้ง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน และเพื่อนที่เรียนด้วยกัน

1.5 วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาซึ่งนิสิตส่วนใหญ่ทำบ่อยครั้ง 5 อันดับแรก ได้แก่ นิสิตวางแผนโครงร่างว่าจะทำงานอย่างไร นิสิตวางแผนการค้นคว้าทั้งหมดไว้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมาย นิสิตเริ่มต้นโดยคิดหาคำค้นก่อน นิสิตเริ่มต้นด้วย

การกำหนดปัญหา / หัวข้อตั้งแต่เนิ่น ๆ และนิสิตมีระบบการจัดการข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่างการศึกษาค้นคว้า

1.6 การใช้โปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงานที่ได้รับมอบหมาย ในรายวิชาต่าง ๆ นิสิตส่วนใหญ่ใช้โปรแกรมการสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ตในลักษณะเดียวกับการใช้โทรศัพท์ (เช่น Skype) และโปรแกรมแชร์เอกสาร (เช่น Google Documents)

1.7 นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งที่สำคัญมากในขณะที่ศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย คือ สอบผ่านวิชานั้น ๆ และทำรายงานเสร็จ

1.8 นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่า ความยากในกระบวนการค้นคว้าทั้งหมด คือ ยากที่การตีกรอบหัวข้องานให้แคบลง ยากที่การกำหนดหัวข้อ และยากที่การเริ่มต้นทำงานที่ได้รับมอบหมาย

2. พฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน ผลการวิจัยพบว่า

2.1 หัวข้อที่นิสิตค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ ข้อมูลการเดินทาง ประเด็นสุขภาพ และชื่อของ

2.2 ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้งในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน คือ โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com)

2.3 เกณฑ์ในการประเมินสารสนเทศจากเว็บไซต์ที่นิสิตใช้มากเป็นอันดับแรก คือ ความทันสมัยของเว็บไซต์

2.4 บุคคลที่นิสิตส่วนใหญ่ขอให้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน อยู่บ่อยครั้ง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน และเพื่อนที่เรียนด้วยกัน

2.5 ความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน นิสิตส่วนใหญ่ มีความเห็นเฉย ๆ กับความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทุกข้อ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่นิสิตบางส่วนระบุว่ายากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ยากที่การระบุว่าต้องการอะไรจากการค้นคว้า ยากที่ต้องคิดว่าจะหาแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันได้ที่ไหน ยากที่รู้ว่าคำตอบที่กำลังค้นหานั้น มีอยู่ในเว็บแน่ ๆ แต่หาไม่พบ ยากที่การค้นหาคำถามในฐานข้อมูลวิจัยในเว็บห้องสมุด ยากที่การกำหนดคำค้น และยากที่ต้องอ่านเอกสารที่ค้นหามาได้

พฤติกรรมการค้นคว้างกล่าวแสดงให้เห็นว่านิสิตยังขาดทักษะการรู้สารสนเทศที่เพียงพอ ต่อการศึกษาและการดำรงชีวิตประจำวัน ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน บรรณารักษ์ และผู้เกี่ยวข้อง มีความสำคัญและจำเป็นต่อการปรับปรุงและส่งเสริม สมรรถนะการรู้สารสนเทศของนิสิต

Abstract

Title: Information Literacy Behaviors of Srinakharinwirot University Students

Researchers: Assist. Prof. Dr. Aree Cheunwattana

Assist. Prof. Nusharee Trelojwong

Assist. Prof. Aurathai Wareesa-ard

Assoc. Prof. Somchai Warunyanugrai

**Department: The Library and Information Science Department,
Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University**

The purpose of this research was to study information literacy behaviors of undergraduate students of Srinakharinwirot University. A sample group of 375 students was drawn from the second-year, third-year, and fourth-year students who enrolled in the first semester of academic year 2010. The research tool used was the questionnaire developed by the Project Information Literacy, University of Washington, USA. Statistics used for data analysis was percentages.

Research findings were presented on two topics: information literacy behaviors for course-related research assignments, and information literacy behaviors for everyday life research.

1. Information literacy behaviors for course-related research assignments, research findings showed that

1.1 The five main types of assignments that were given to students included oral presentation and an accompanying paper, oral presentation, papers that present a proposed study, papers that present an argument about an issue, and multimedia product that requires research;

1.2 The resources that most students almost always consulted during their course-related research process included search engines and librarians;

1.3 When students found a source through the library use or the World Wide Web, they often considered how current the source was;

1.4 The majority of students often asked their instructors and classmates for assistance in evaluating course-related sources.

1.5 The top five research practices used often by students were to develop an outline for how to proceed with the assignments, to develop an overall research plan to guide research, to figure out search terms to use, to come up with a thesis statement early on, and to use a system for organizing the research sources found along the way;

1.6 The productivity tools used by the majority of students for course-related research task were voice over internet protocol (e.g., Skype), and document sharing programs (e.g., Google Documents);

1.7 What students considered the most important when they were working on a course-related research paper were passing the course, and getting the paper finished;

1.8 What students considered difficult about the entire research process were narrowing down the research topic, defining a topic for the assignment, and getting started on the assignment.

2. Information literacy behaviors for everyday life research, findings showed that

2.1 The top five topics students had carried out for everyday life research included news/current events, something related to jobs, travel information, health/wellness issue, and purchasing something;

2.2 The resource that most students almost always consulted during their everyday life research process was search engines;

2.3 When students found a source for everyday life research, they often considered how current the source was;

2.4 The majority of students often asked their instructors and classmates for assistance in evaluating sources for everyday life research; and

2.5 Most students neither agree nor disagree with all statements about what is difficult about everyday life research. However, what some students found most difficult were defining what they need, figuring out where to find sources, finding sources to use “out on the web”, finding articles in the research databases on the library’s website, coming up with search terms, and reading through materials.

These behaviors show that students did not have adequate information literacy skills that would enable them to do course-related research assignments and everyday life research effectively. The findings imply that collaboration between university administrators, teaching faculty, librarians, and other stakeholders is essential in improving and promoting students’ information literacy competencies.

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย
คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณคุณลภาพรรณ จวงส์ ที่กรุณาแปลแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย
จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

ขอขอบคุณบรรณารักษ์ บุคลากร และนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ช่วยแจก
ติดตามและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

ขอขอบคุณนิสิตกลุ่มตัวอย่างที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถาม และท้ายสุด ขอขอบคุณ
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยเรื่องนี้

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ผลสำเร็จของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
หน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
การรู้สารสนเทศ.....	7
พฤติกรรมความรู้สารสนเทศ.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	49
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	102
สรุปผลการวิจัย	103
อภิปรายผล.....	109
ข้อเสนอแนะ.....	115
บรรณานุกรม.....	119
ภาคผนวก.....	127
ประวัติย่อคณะผู้วิจัย.....	146

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรโดยแบ่งตามกลุ่มสาขาวิชาและคณะวิชา.....	49
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งตามกลุ่มสาขาวิชาและชั้นปี.....	50
3 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	55
4 ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย.....	57
5 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพได้รับมอบหมาย.....	58
6 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพได้รับมอบหมาย...	59
7 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมาย.....	60
8 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ได้รับมอบหมาย.....	61
9 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมาย.....	62
10 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ได้รับ มอบหมาย.....	63
11 ทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย.....	64
12 การประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลจากห้องสมุด.....	67
13 การประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลในเว็ลด์ไวด์เว็บ.....	69
14 บุคคลที่นิสิตขอให้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน.....	72
15 วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา.....	73
16 โปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้างานที่ได้รับมอบหมาย.....	76
17 สิ่งสำคัญในขณะที่ศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย.....	79
18 ความยากในกระบวนการค้นคว้าทั้งหมด.....	82
19 หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า.....	85
20 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพค้นคว้า.....	86
21 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพค้นคว้า.....	87
22 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ค้นคว้า.....	88
23 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ค้นคว้า.....	89
24 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ค้นคว้า.....	90
25 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์/สังคมศาสตร์ค้นคว้า.....	91
26 ทรัพยากรที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน.....	92
27 การประเมินสิ่งที่ค้นพบจากการค้นคว้าเรื่องชีวิตประจำวัน.....	95
28 บุคคลที่ช่วยนิสิตประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน.....	98
29 ความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน.....	99

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สารสนเทศและความรู้ นับเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการอยู่รอดของมนุษย์ตลอดมา นับตั้งแต่ยุคต้นของอารยธรรม การเข้าถึงสารสนเทศ การสร้างและใช้ความรู้ใหม่ และการสื่อสารความรู้ไปสู่บุคคลอื่นมีบทบาทอย่างสูงต่อวิวัฒนาการของสังคมและเศรษฐกิจ ในปัจจุบันซึ่งโลกก้าวเข้าสู่สังคมสารสนเทศ สารสนเทศและความรู้ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก จึงกำหนดให้การรู้สารสนเทศเป็นสิทธิมนุษยชนพื้นฐานที่บุคคลพึงมีเพื่อความสำเร็จในการทำงานและดำเนินชีวิต ในศตวรรษที่ 21 (UNESCO. 2011a: 58)

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิวัฒนาการทางดิจิทัลได้เพิ่มปริมาณสารสนเทศขึ้นในเวลาอย่างรวดเร็ว ทั้งยังช่วยให้การสื่อสารสารสนเทศ ความคิด และความรู้ เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว ไร้ขีดจำกัด การแพร่กระจายของเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีแบบพกพาและอินเทอร์เน็ตที่มีสมรรถนะสูงขึ้นทำให้มีการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ได้ตลอดเวลา เร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในประเทศต่าง ๆ (UNESCO. 2011b: 8) ในสภาพแวดล้อมเช่นนี้ ประชาชนต้องอาศัย “การรู้สารสนเทศ” ซึ่งเป็นทั้งความรู้ ทักษะ และความสามารถในการรู้ถึงความต้องการสารสนเทศของตน เข้าถึงและประเมินคุณภาพของสารสนเทศ ค้นคืนและจัดเก็บสารสนเทศ ใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรม ตลอดจนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างและสื่อสารความรู้ (Catts; & Lau. 2008: Online)

การรู้สารสนเทศเป็นรากฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้บุคคลบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา การประกอบอาชีพ การพัฒนาตนและสังคม นอกจากนี้ยังมีความสำคัญต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี ดังที่ฮอร์ตัน จูเนียร์ (Horton, Jr. 2008: 15-30) ได้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของการรู้สารสนเทศในบริบทของการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ การเรียนรู้และการศึกษา การให้บริการทางสุขภาพและการส่งเสริมคุณภาพชีวิต การพัฒนาธุรกิจและเศรษฐกิจ โดยเน้นทรัพยากรมนุษย์ และการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมืองและการปกครอง

แม้ว่าในปัจจุบันแนวคิดการรู้สารสนเทศจะแพร่หลายไปในบริบทต่าง ๆ เช่น การงาน การเมือง การใช้ชีวิตประจำวัน แนวคิดนี้มีรากฐานอยู่ในการเรียนรู้และการศึกษา โดยสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ ดังที่สมาคมห้องสมุดอเมริกัน ได้ให้คำจำกัดความของ “ผู้รู้สารสนเทศ” ไว้ว่า “เป็นผู้ที่ได้เรียนรู้วิธีเรียน” (American Library Association. 1989a: Online) ในบริบทของการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ล้วนเน้นพันธกิจหลักในการวิจัยและผลิตความรู้เพื่อส่งเสริม

การสอนและบริการทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในลักษณะเครือข่ายช่วยให้การเผยแพร่และการขยายตัวของความรู้เป็นไปอย่างรวดเร็ว (UNESCO. 2005: 92-93) การที่มหาวิทยาลัยจะบรรลุพันธกิจดังกล่าวได้นั้น นักศึกษาทุกระดับจำเป็นต้องเป็นผู้รู้สารสนเทศ

การสอนให้นักศึกษาเป็นผู้รู้สารสนเทศจึงเป็นเรื่องสำคัญที่บรรณารักษ์ นักสารสนเทศ และคณาจารย์ให้ความสนใจกันมากในช่วงเวลาไม่น้อยกว่าสองทศวรรษที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม รายงานการศึกษาวิจัยหลายเรื่องทั้งในสหรัฐอเมริกาและยุโรปชี้ให้เห็นว่าแม้การรู้สารสนเทศจะเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับการส่งเสริมในระบบการศึกษา ยังมีนักศึกษาจำนวนมากยังขาดทักษะการรู้สารสนเทศ (Andretta. 2005: 8-9; Wired Campus. 2006: Online) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลาย จึงได้พยายามแสวงหาแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการศึกษาวิจัยในหลากหลายหัวข้อ เช่น การประเมินทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา การศึกษาพฤติกรรมและการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษา แนวคิดและตัวแบบการรู้สารสนเทศ ในระดับอุดมศึกษา ผลกระทบในการสอนการรู้สารสนเทศของห้องสมุดที่มีต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษา แนวทางและวิธีการสอนการรู้สารสนเทศที่มีประสิทธิผล เป็นต้น

พฤติกรรมการรู้สารสนเทศ (Information literacy behavior) หมายถึง นิสัย (Habits) การกระทำ (Actions) การปฏิบัติ (Practices) หรือประสบการณ์ (Experiences) ที่แสดงถึงการรู้สารสนเทศ (Horton, Jr. 2013: Email interview) การศึกษาพฤติกรรมการรู้สารสนเทศ มีความสัมพันธ์กับการศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศ (Information behavior) (Head; & Eisenberg. 2010: 4) ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมสารสนเทศเป็นแนวคิดที่ครอบคลุมความต้องการสารสนเทศ พฤติกรรมในการแสวงหา ค้นหา และ การใช้สารสนเทศ ในขณะที่การรู้สารสนเทศคือ สมรรถนะของบุคคลในการระบุความต้องการสารสนเทศของตนเอง รู้จักใช้เครื่องมือและกระบวนการค้นหา เพื่อระบุแหล่งสารสนเทศ สามารถประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์ และใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งครอบคลุมแนวคิดของความต้องการสารสนเทศ การแสวงหา ค้นหา และการใช้สารสนเทศเช่นเดียวกัน ดังที่เว็บเบอร์และจอห์นสตัน (Webber; & Johnston, 2003: Online) อธิบายว่า “การรู้สารสนเทศ คือ การใช้พฤติกรรมสารสนเทศที่เหมาะสมในการระบุสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ ไม่ว่าจะผ่านช่องทางหรือสื่อใดก็ตาม นำไปสู่การใช้สารสนเทศอย่างฉลาด และมีจริยธรรมในสังคม”

องค์การยูเนสโก เป็นองค์กรหนึ่งที่พยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประชุม การฝึกอบรม และการวิจัยเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศ เมื่อวันที่ 4-7 พฤศจิกายน 2553 องค์การยูเนสโก สำนักงานกรุงเทพ ฯ ได้จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 30 คน จากประเทศต่าง ๆ ในหัวข้อ “การพัฒนาตัวชี้วัดการรู้สื่อและการรู้สารสนเทศ” (The Development of Media and Information Literacy Indicators—MIL) (UNESCO. 2010: Online) ข้อสรุปประการหนึ่งที่ได้จากการประชุมครั้งนี้คือ ในปัจจุบัน มีข้อมูลเบื้องต้นที่เชื่อถือได้น้อยมากเกี่ยวกับพฤติกรรมการรู้สารสนเทศ

ของบุคคล จนนักการศึกษาและนักวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ไม่สามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดตัวชี้วัดซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะใช้สังเกตและวัดพฤติกรรม การรู้สารสนเทศได้อย่างถูกต้อง ข้อสรุปดังกล่าวก่อให้เกิดโครงการสำรวจพฤติกรรมความรู้ สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเอเชีย (Asian Survey of Information Literacy Behaviors of College Students) ขึ้น โดยมีประเทศต่าง ๆ เข้าร่วม เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ อินเดีย ศรีลังกา ปากีสถาน บังกลาเทศ และจีน เป็นต้น โครงการนี้ นำโครงการการรู้สารสนเทศ (Project Information Literacy—PIL) ของมหาวิทยาลัยวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา มาใช้เป็นต้นแบบ (Boekhorst; & Horton, Jr. 2010: Online)

คณะผู้วิจัยเห็นว่าการเข้าร่วมโครงการนี้ จะเป็นประโยชน์ทั้งต่อมหาวิทยาลัย ประเทศไทย และประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชีย จึงมีความประสงค์จะทำวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการรู้สารสนเทศ ของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยศึกษาว่าในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือการนำ สารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันนั้น นิสิตมีแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้าอย่างไร ใช้แหล่งสารสนเทศใดบ้าง มีวิธีประเมินสารสนเทศอย่างไร และประสบอุปสรรค ปัญหาใดในกระบวนการศึกษาค้นคว้า ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะนำไปรวมกับผลการวิจัยเรื่อง เดียวกันที่ได้จากมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมความรู้สารสนเทศ ของนิสิตและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของโครงการสำรวจ พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเอเชีย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาพฤติกรรมความรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังนี้

1. ศึกษาแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้า การใช้แหล่งสารสนเทศ วิธีประเมินสารสนเทศ และอุปสรรคปัญหาในกระบวนการศึกษาค้นคว้าในการทำงานที่ได้รับ มอบหมายในชั้นเรียน
2. ศึกษาแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้า การใช้แหล่งสารสนเทศ วิธีประเมินสารสนเทศ และอุปสรรคปัญหาในกระบวนการศึกษาค้นคว้าเพื่อนำสารสนเทศไปใช้ ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ผลสำเร็จของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย มีดังนี้

1. ผลการวิจัยเรื่องนี้จะให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมความรู้สารสนเทศของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพ ของการเรียนการสอนรายวิชา มคอ. 141 ทักษะการรู้สารสนเทศ และรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรปริญญา

ตรี นอกจากนี้ ยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดฝึกอบรมผู้ใช้สำนักหอสมุดกลาง เพื่อให้ผู้ใช้เกิดทักษะในการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ด้วยตนเอง

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะนำไปรวมกับผลการวิจัยในหัวข้อเดียวกันของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่เข้าร่วมโครงการ กลายเป็นผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมความรู้สารสนเทศของนิสิตและนักศึกษาในมหาวิทยาลัยไทย จากนั้นจะมีการแปลผลการวิจัยเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อนำไปรวมกับประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย ซึ่งมีคณะกรรมการระดับภูมิภาคดำเนินการจัดทำรายงานการวิจัยเพื่อเผยแพร่ต่อไป การทำวิจัยครั้งนี้จึงทำให้ประเทศไทยมีส่วนร่วมในงานวิจัยระดับภูมิภาค

หน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานดังต่อไปนี้

1. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. มหาวิทยาลัยในประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 9,803 คน งานวิจัยนี้ไม่ได้รวมนิสิตชั้นปีที่ 1 เนื่องจากนิสิตชั้นปีที่ 1 ยังไม่ได้ศึกษารายวิชา มศว 141 (SWU 141) ทักษะการรู้สารสนเทศ (Information Literacy Skills) ซึ่งจัดอยู่ในรายวิชาศึกษาทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2-4 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่สุ่มมาจากประชากรโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามคณะวิชา และระดับชั้นปี ตามสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน ตามจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น
 - 1.1 เพศ จำแนกเป็น
 - 1.1.1 ชาย
 - 1.1.2 หญิง
 - 1.2 กลุ่มสาขาวิชา แบ่งเป็น
 - 1.2.1 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
 - 1.2.2 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ
 - 1.2.3 กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์

1.2.4 กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์

1.2.5 กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

1.2.6 กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์/สังคมศาสตร์

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 พฤติกรรมการรู้สารสนเทศเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย

2.2 พฤติกรรมการรู้สารสนเทศเพื่อนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การรู้สารสนเทศ หมายถึง สภาพความเป็นจริง หรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และความสามารถของบุคคลในการระบุความต้องการสารสนเทศ เข้าถึงสารสนเทศ ประเมินสารสนเทศที่ค้นมาได้ และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้รู้สารสนเทศจะต้องมีทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ และ/หรือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการใช้ภาษา ทักษะการใช้ห้องสมุด ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

2. พฤติกรรมการรู้สารสนเทศ หมายถึง นิสัย การกระทำ การปฏิบัติ หรือ ประสพการณ์ที่แสดงถึงการรู้สารสนเทศ ซึ่งครอบคลุมแนวทาง วิธีการ รูปแบบ แหล่งสารสนเทศ และวิธีประเมินสารสนเทศที่นิสิตระดับปริญญาตรีใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ และเพื่อนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน วัดได้ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการค้นคว้าอย่างไร การใช้แหล่งสารสนเทศ วิธีประเมินสารสนเทศ และอุปสรรคปัญหาที่ประสบในกระบวนการศึกษาค้นคว้าและให้ผู้ตอบตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่า

3. การศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย หมายถึง การศึกษาค้นคว้าของนิสิตที่เริ่มต้นเมื่อได้รับมอบหมายจากอาจารย์ผู้สอนให้ทำรายงานในรายวิชาหนึ่ง ๆ จนกระทั่งเมื่อส่งรายงาน

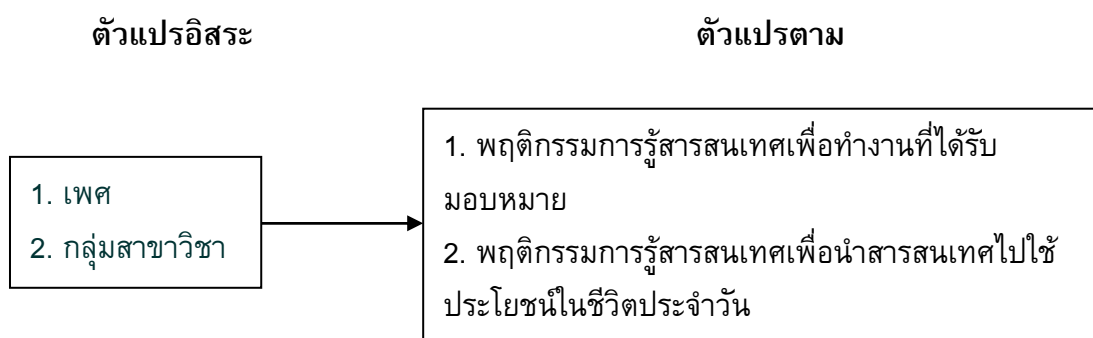
4. การศึกษาค้นคว้าเพื่อนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน หมายถึง การศึกษาค้นคว้าของนิสิตเพื่อการใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันโดยมีเหตุผลส่วนตัว

5. นิสิต หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

6. ระดับชั้นปี หมายถึง ระดับชั้นที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2553 ในหลักสูตรไม่น้อยกว่า 4 ปี

7. กลุ่มสาขาวิชา หมายถึง คณะและวิทยาลัยที่เปิดสอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย 14 คณะ คือ คณะมนุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม และวิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รวบรวมในประเด็นที่สำคัญอันเป็นประโยชน์กับการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้คือ

1. การรู้สารสนเทศ
 - 1.1 ความหมายของการรู้สารสนเทศ
 - 1.2 ตัวแบบและมาตรฐานเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ
 - 1.3 การรู้สารสนเทศและการอุดมศึกษา
2. พฤติกรรมการรู้สารสนเทศ
 - 2.1 ความหมายของพฤติกรรมการรู้สารสนเทศ
 - 2.2 ตัวแบบพฤติกรรมการรู้สารสนเทศ
 - 2.3 พฤติกรรมสารสนเทศ
 - 2.3 โครงการการรู้สารสนเทศ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยในประเทศ

การรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในช่วงต้นทศวรรษ 1970 โดย พอล ซูร์โควสกี (Paul Zurkowsky) นายกสมาคมอุตสาหกรรมสารสนเทศ (Information Industry Association--IIA) เป็นผู้ริเริ่มใช้คำว่า “information literates” เพื่อให้ตระหนักถึงความจำเป็นของทักษะการรู้สารสนเทศในสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เฟื่องเริ่มก่อตัวขึ้น โดยเน้นถึงความสามารถของบุคคลในการใช้สารสนเทศในการทำงาน ประกอบธุรกิจการพาณิชย์ และแก้ปัญหาต่าง ๆ (Doyle. 1994: Online; Webber; & Johnston. 2003: Online) อย่างไรก็ตามแนวคิดการรู้สารสนเทศเพิ่งได้รับความสนใจอย่างจริงจังและแพร่หลายอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษ 1990 และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้โดยมีสาเหตุสำคัญ คือ ปริมาณสารสนเทศที่เพิ่มขึ้นจนอยู่ในภาวะท่วมท้น (information overload) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศ นอกจากนี้ การส่งเสริมแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต สังคมสารสนเทศและสังคมความรู้ ทำให้การรู้สารสนเทศทวีความสำคัญขึ้นจนกล่าวได้ว่าเป็นสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (Bruce. 2004: Online; Horton, Jr. 2008: 1-3; Virkus. 2003: Online)

1. ความหมายของการรู้สารสนเทศ

นับตั้งแต่ ค.ศ. 1974 เมื่อซูร์โควสกีแนะนำแนวคิดการรู้สารสนเทศเป็นครั้งแรก ได้มีผู้ตีความและให้ความหมายของการรู้สารสนเทศไว้มากหลาย ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะความหมายที่เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ดังต่อไปนี้

ดอยล์ (Doyle. 1992: Online) ใช้เทคนิคเดลฟายในการกำหนดคำจำกัดความการรู้สารสนเทศ โดยสอบถามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นสมาชิกแห่งที่ประชุมอภิปรายแห่งชาติว่าด้วยการรู้สารสนเทศแห่งสหรัฐอเมริกา จนกระทั่งได้ความเห็นเป็นเอกฉันท์ ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศว่า คือ “ความสามารถในการเข้าถึง ประเมิน และใช้สารสนเทศจากแหล่งที่หลากหลาย”

สมาคมห้องสมุดอเมริกันได้ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศว่า คือ “ความสามารถของบุคคลที่จะรู้ว่าเมื่อไรที่ตนต้องการสารสนเทศ สามารถระบุแหล่ง ประเมิน และใช้สารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ” นอกจากนี้ยังได้อธิบายลักษณะของผู้รู้สารสนเทศว่า คือ “ผู้ที่ได้เรียนรู้วิธีเรียน เพราะรู้ว่าสารสนเทศจัดระบบอย่างไร จะค้นหาสารสนเทศได้อย่างไร และจะใช้สารสนเทศอย่างไรเพื่อเผยแพร่ความรู้ไปสู่บุคคลอื่น” (American Library Association. 1989b: 1)

สภาบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแห่งออสเตรเลีย (Council of Australian University Librarian. 2001) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การรู้สารสนเทศ หมายถึง “ความเข้าใจและความสามารถซึ่งจะช่วยให้บุคคลรู้ได้ว่าเมื่อใดที่ต้องการสารสนเทศ รวมถึงความสามารถในการกำหนดแหล่ง ประเมินและใช้สารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

แถลงการณ์ปราก (The Prague Declaration. 2003: Online) เรื่อง “การก้าวไปสู่สังคมการรู้สารสนเทศ” ซึ่งเป็นผลจากการประชุมผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศ ให้ความหมายการรู้สารสนเทศโดยเชื่อมโยงกับแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้ “การรู้สารสนเทศ ซึ่งครอบคลุมการรู้ความต้องการสารสนเทศของตนเอง ความสามารถที่จะระบุ แหล่ง ประเมิน จัด และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการกับประเด็นหรือปัญหาที่เผชิญอยู่ นับเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นของการมีส่วนร่วมในสังคมสารสนเทศ และเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชนพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต”

สถาบันนักวิชาชีพห้องสมุดและสารสนเทศแห่งสหราชอาณาจักร (The UK's Chartered Institute of Library and Information Professionals—CILIP) ให้ความหมายการรู้สารสนเทศอย่างสั้น ๆ ว่า คือ “การรู้ว่าเมื่อไรและทำไมจึงต้องการสารสนเทศ จะหาสารสนเทศได้จากที่ไหน และจะประเมิน ใช้ และสื่อสารสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพอย่างไร” (Armstrong; et al. 2005: Online)

องค์การศึกษา วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์แห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก ให้ความหมายว่า การรู้สารสนเทศ คือ “ความสามารถของบุคคลที่จะรู้ถึงความต้องการสารสนเทศของตน สามารถระบุแหล่งและประเมินคุณภาพของสารสนเทศ จัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ

ใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรม และใช้สารสนเทศเพื่อสร้างและสื่อสารความรู้” (UNESCO. 2011b: 7)

คำจำกัดความของการรู้สารสนเทศข้างต้น แม้จะกำหนดขึ้นโดยบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ ในเวลาต่างกัน แต่เนื้อหาไม่แตกต่างกันมากนัก ดังที่เฮพเวิร์ธ (Hepworth. 2000: Online) ชี้ให้เห็นว่าคำจำกัดความเหล่านี้อาจมีวิธีการนำเสนอที่ต่างกัน และมีขอบเขตของเนื้อหาความต่างกัน แต่แสดงถึงความเห็นที่เป็นเอกฉันท์เกี่ยวกับความหมายของการรู้สารสนเทศ ส่วน บุคฮอร์สต์ (Boekhorst. 2003: Online) ได้สรุปว่า คำจำกัดความที่หลากหลายของการรู้สารสนเทศสะท้อนให้เห็นแนวคิด 3 ประการ คือ 1) แนวคิดของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ สมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อค้นคว้าและเผยแพร่สารสนเทศ 2) แนวคิดของแหล่งสารสนเทศ คือ สมรรถนะในการค้นหาและใช้สารสนเทศ และ 3) แนวคิดของกระบวนการสารสนเทศ คือ กระบวนการที่จะรู้ถึงความต้องการสารสนเทศ ค้นคว้า ประเมิน ใช้ และเผยแพร่สารสนเทศเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้หรือเพื่อขยายความรู้

2. ตัวแบบและมาตรฐานเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศมีขอบเขตที่กว้างขวาง จำเป็นต้องกำหนดนิยามและบ่งบอกลักษณะของผู้รู้สารสนเทศ เพื่อมองเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบว่าการรู้สารสนเทศประกอบด้วยอะไรบ้าง เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับใด ซึ่งจะช่วยให้มีกรอบแนวคิดสำหรับการปฏิบัติ เช่น การพัฒนาและประเมินหลักสูตรการรู้สารสนเทศ การวัดสมรรถนะการรู้สารสนเทศของบุคคล และการฝึกอบรมบุคลากร เป็นต้น ในบริบทของการศึกษา บรูซ (Bruce. 2002: Online) อธิบายว่ามีตัวแบบ 3 ตัวแบบ และมาตรฐาน 2 มาตรฐาน ที่มีความสำคัญสูงสุด ดังนี้ คือ ตัวแบบทักษะสารสนเทศบิกซิกซ์ของไอเซ็นเบิร์กและเบอร์โควิทซ์ (Eisenberg and Berkowitz's Big 6 information skills) ตัวแบบคุณลักษณะผู้รู้สารสนเทศของดอยล์ (Doyle's attributes of an information literate person) ตัวแบบ 7 ด้านของการรู้สารสนเทศของบรูซ (Bruce's seven faces of information literacy) มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน (The information literacy standards for students learning) และมาตรฐานสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับการอุดมศึกษาของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน (The ALA information literacy competency standards for higher education)

2.1 ตัวแบบทักษะสารสนเทศบิกซิกซ์ เป็นตัวแบบที่ไอเซ็นเบิร์กและเบอร์โควิทซ์พัฒนาขึ้นในทศวรรษ 1980 เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายว่าเป็นตัวแบบกระบวนการแก้ปัญหาสารสนเทศ (The Big 6: Information problem-solving approach model) ต่อมาได้มีการนำมาประยุกต์เพื่อการสอนทักษะสารสนเทศในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ตัวแบบนี้ประกอบด้วยกระบวนการแก้ปัญหาสารสนเทศ 6 ขั้นตอน (Eisenberg. 2006: Online) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การนิยามปัญหา (Task definition) ได้แก่ การระบุปัญหาสารสนเทศ และการระบุความต้องการสารสนเทศ

ขั้นตอนที่ 2 กลยุทธ์การแสวงหาสารสนเทศ (Information seeking strategies) ได้แก่ การกำหนดแหล่งสารสนเทศทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง และการเลือกแหล่งที่ดีที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดแหล่งและการเข้าถึงสารสนเทศ (Location and access) ได้แก่ การระบุแหล่งสารสนเทศ และการค้นหาสารสนเทศจากแหล่งเหล่านั้น

ขั้นตอนที่ 4 การใช้สารสนเทศ (Use of information) ได้แก่ การใช้สารสนเทศในการทำงาน เช่น การอ่าน การดู และการสกัดสารสนเทศมาใช้

ขั้นตอนที่ 5 การสังเคราะห์สารสนเทศ (Synthesis) ได้แก่ การจัดระบบสารสนเทศที่ได้มาจากแหล่งที่หลากหลาย และการนำเสนอสารสนเทศ

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผล (Evaluation) ได้แก่ การประเมินผลงานที่จัดทำขึ้นในด้านประสิทธิผล และการประเมินกระบวนการจัดทำผลงานในด้านประสิทธิภาพ

2.2 ตัวแบบคุณลักษณะผู้รู้สารสนเทศของดอยล์ (Doyle. 1992: Online)

ในการวิจัยเพื่อกำหนดคำจำกัดความของการรู้สารสนเทศ ดอยล์ยังได้กำหนดคุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศไว้ดังนี้

2.2.1 รู้ว่าสารสนเทศที่ถูกต้องสมบูรณ์มีความสำคัญต่อการตัดสินใจที่ชาญฉลาด

2.2.2 รู้ความต้องการสารสนเทศของตน

2.2.3 สามารถตั้งคำถามจากความต้องการสารสนเทศนั้นได้

2.2.4 สามารถระบุแหล่งสารสนเทศที่เป็นประโยชน์

2.2.5 พัฒนากลยุทธ์การค้นหาที่ประสบความสำเร็จ

2.2.6 เข้าถึงแหล่งสารสนเทศ รวมทั้งจากคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอื่น ๆ

2.2.7 ประเมินสารสนเทศ

2.2.8 จัดระบบสารสนเทศเพื่อนำไปใช้

2.2.9 บูรณาการสารสนเทศใหม่เข้ากับองค์ความรู้เดิม

2.2.10 ใช้สารสนเทศในการคิดเชิงวิเคราะห์ วิจัย และการแก้ปัญหา

ผลงานวิจัยของดอยล์ช่วยให้มีกรอบแนวคิดในการพัฒนาทักษะสารสนเทศเข้ากับหลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ

2.3 ตัวแบบ 7 ด้านของการรู้สารสนเทศของบรูซ (Bruce. 1997: Online) พัฒนาขึ้นจากการทำวิจัยเกี่ยวกับประสบการณ์ทางสารสนเทศของนักวิชาการจากหลายสาขาวิชา ตัวแบบนี้กำหนดกรอบแนวคิดของการรู้สารสนเทศที่แสดงถึงประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ 7 ด้านคือ

2.3.1 แนวคิดด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology conception)

การรู้สารสนเทศ คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อค้นคืนและสื่อสารสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงสารสนเทศ และสร้างเครือข่ายส่วนบุคคล

2.3.2 แนวคิดด้านแหล่งสารสนเทศ (Information sources conception) การรู้สารสนเทศ คือ ความรู้เกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศ และความสามารถเข้าถึงแหล่ง ทั้งด้วยตนเองหรือผ่านตัวกลาง

2.3.3 แนวคิดด้านกระบวนการสารสนเทศ (Information process conception) กระบวนการสารสนเทศหมายถึง กลยุทธ์ต่าง ๆ ที่บุคคลใช้ เมื่อตระหนักว่าตนอยู่ในสถานการณ์ใหม่ที่ต้องการสารสนเทศหรือความรู้ จากแนวคิดนี้ การรู้สารสนเทศ หมายถึง ความสามารถในการเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ และจัดการกับสถานการณ์นั้นโดยรู้ว่าจะใช้กระบวนการเพื่อหาและใช้สารสนเทศอย่างไรเพื่อแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ

2.3.4 แนวคิดด้านการควบคุมสารสนเทศ (Information control conception) การรู้สารสนเทศ คือ ความสามารถในการจัดเก็บสารสนเทศด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการค้นคืนเพื่อนำมาใช้ประโยชน์

2.3.5 แนวคิดด้านการสร้างความรู้ (Knowledge construction conception) การรู้สารสนเทศ คือ การใช้สารสนเทศชิ้นสำคัญเพื่อสร้างฐานความรู้ส่วนบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การอ่าน ประเมิน วิเคราะห์ พิจารณาไตร่ตรองสารสนเทศ

2.3.6 แนวคิดด้านการขยายความรู้ (Knowledge extension conception) การรู้สารสนเทศ หมายถึง การได้รับความรู้หรือสารสนเทศใหม่ซึ่งเป็นผลจากการหยั่งรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ประสบการณ์ส่วนบุคคลในการใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.7 แนวคิดด้านปัญญา (Wisdom conception) การรู้สารสนเทศ คือ การใช้สารสนเทศอย่างฉลาดเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นในบริบทต่าง ๆ เช่น การลงความเห็น การตัดสินใจ การทำวิจัย การใช้สารสนเทศด้วยปัญญาจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติที่ดี และมีจริยธรรมในการใช้สารสนเทศ

2.4 มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน (American Library Association; & Association of Educational Communications and Technology. 1998: Online) พัฒนาขึ้นโดยนักการศึกษาและนักวิชาชีพสารสนเทศ จากสมาคมบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนอเมริกัน และสมาคมการสื่อสารและเทคโนโลยีทางการศึกษา มาตรฐานนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ การรู้สารสนเทศ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 การรู้สารสนเทศ

มาตรฐาน 1 นักเรียนซึ่งเป็นผู้รู้สารสนเทศเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

มาตรฐาน 2 นักเรียนซึ่งเป็นผู้รู้สารสนเทศสามารถประเมินสารสนเทศได้เป็นอย่างดี

มาตรฐาน 3 นักเรียนซึ่งเป็นผู้รู้สารสนเทศสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์

กลุ่มที่ 2 การเรียนรู้ด้วยตนเอง

มาตรฐาน 4 นักเรียนผู้เรียนรู้ด้วยตนเองเป็นผู้รู้สารสนเทศซึ่งเสาะแสวงหาสารสนเทศเพื่อสนองความสนใจของตน

มาตรฐาน 5 นักเรียนผู้เรียนรู้ด้วยตนเองเป็นผู้รู้สารสนเทศซึ่งเข้าใจคุณค่าของวรรณกรรมและงานสร้างสรรค์อื่น ๆ

มาตรฐาน 6 นักเรียนผู้เรียนรู้ด้วยตนเองเป็นผู้รู้สารสนเทศซึ่งเพียรพยายามเพื่อความเป็นเลิศในการค้นหาสารสนเทศและสร้างความรู้

กลุ่มที่ 3 ความรับผิดชอบต่อสังคม

มาตรฐาน 7 นักเรียนผู้มีส่วนในการสร้างชุมชนและสังคมแห่งการเรียนรู้คือผู้รู้สารสนเทศและตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศต่อสังคมประชาธิปไตย

มาตรฐาน 8 นักเรียนผู้มีส่วนในการสร้างชุมชนและสังคมแห่งการเรียนรู้คือผู้รู้สารสนเทศและประพฤติปฏิบัติอย่างมีจริยธรรมทางสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรฐาน 9 นักเรียนผู้มีส่วนในการสร้างชุมชนและสังคมแห่งการเรียนรู้คือผู้รู้สารสนเทศและเข้าร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ ในการเสาะแสวงหาและสร้างสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 มาตรฐานสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับการอุดมศึกษา มาตรฐานนี้กำหนดขึ้นโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา (Association of College and Research Library, 2000: Online) ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนสามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนสามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถบูรณาการสารสนเทศที่เลือกแล้วให้เข้ากับฐานความรู้และค่านิยมของตนเองได้

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนในฐานะที่เป็นบุคคลหรือเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ สามารถใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนสามารถเข้าใจในประเด็นทางเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศได้ รวมทั้งเข้าถึงและใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและขอบด้วยกฎหมาย

3. การรู้สารสนเทศและการอุดมศึกษา

3.1 ความสำคัญของการรู้สารสนเทศต่อการอุดมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ก่อให้เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงในวงการศึกษาระดับ สำหรับการอุดมศึกษา ปริมาณสารสนเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างมหาศาลในเวลาอันรวดเร็ว และสมรรถนะที่สูงขึ้น

ของเทคโนโลยีและเครือข่ายซึ่งทำให้การสร้าง เข้าถึง และเผยแพร่สารสนเทศปราศจากข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ เป็นสาเหตุให้สถาบันอุดมศึกษาต้องปรับตัวในหลายด้าน โดยเฉพาะวิธีการเรียนการสอน และการวิจัยเพื่อสร้างและเผยแพร่ความรู้ เพื่อให้สามารถบรรลุพันธกิจในการพัฒนาบัณฑิตซึ่งเป็น “ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต” ไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ในสังคม การรู้สารสนเทศนับเป็นรากฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพราะสมรรถนะการรู้สารสนเทศช่วยขยายการเรียนรู้ของบุคคลจากสภาพแวดล้อมการศึกษาอย่างเป็นทางการในมหาวิทยาลัยไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองในโลกของการงาน ชีวิต และสังคมที่มีความซับซ้อนและแปรปรวน นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษายังมีการกึ่งในการตอบสนองกระแสของสังคมสารสนเทศ ซึ่งให้คุณค่าแก่สารสนเทศและความรู้ในฐานะทรัพยากรหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ภารกิจดังกล่าว ได้แก่ การส่งเสริมนักศึกษาให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ ด้วยการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ โดยให้เป็นพื้นฐานสำคัญของระบบการศึกษา พร้อมทั้งจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเข้าถึง การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ เช่น ห้องสมุด และแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ระบบสารสนเทศ และเครือข่าย (American Library Association. 2000: Online; Anderson. 2010: 10; Jesus. 2010: Online; Johnston; & Webber. 2003: 335)

บรูซ (Bruce. 2002: Online) มีความเห็นว่าการรู้สารสนเทศเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงการศึกษา และเปลี่ยนแปลงสังคมสารสนเทศให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยชี้ให้เห็นว่าการรู้สารสนเทศสนับสนุนแนวคิดเสาหลักของการศึกษา 4 ด้าน ที่ เดอลอร์ส (Delors. 1996: 85-96) เสนอไว้ คือ 1) การใช้สารสนเทศจากสภาพแวดล้อมจริงช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to live together) เพราะเป็นการนำเอาสารสนเทศจากโลกภายนอกเข้ามาในห้องเรียนในขณะเดียวกัน ก็นำห้องเรียนออกไปสู่โลกภายนอก 2) การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อช่วยให้นักศึกษาเข้าถึงสารสนเทศจำนวนมากมายในหลากหลายสาขาวิชา เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อที่จะรู้ (Learning to know) เพราะในการเข้าถึงสารสนเทศจำนวนมาก นักศึกษาต้องรู้จักประเมินคุณค่าเพื่อเลือกสารสนเทศที่มีคุณภาพ 3) การบูรณาการรู้สารสนเทศเข้ากับหลักสูตรการศึกษาเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติ (Learning to do) เพราะจากประสบการณ์การเรียนรู้ นักศึกษาจะเข้าใจว่าสมรรถนะการรู้สารสนเทศช่วยส่งเสริมกิจกรรมในการเรียน การงาน กิจกรรมทางสังคมและส่วนตัวอย่างไร และ 4) การเน้นทักษะในการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการพัฒนาปัญญา เป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคม (Learning to be)

เฮพเวิร์ธ (Hepworth. 2000: Online) ได้ระบุถึงการเรียนรู้วิธีเรียนเพื่อที่จะเป็นผู้รู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษาไว้ 4 ประการ ได้แก่ 1) เรียนรู้ที่จะใช้เครื่องมือทางสารสนเทศ ซึ่งรวมถึงการปฏิสัมพันธ์กับซอฟต์แวร์และการใช้ระบบสารสนเทศต่าง ๆ 2) เรียนรู้กระบวนการทางปัญญาที่เกี่ยวกับการจัดการสารสนเทศและการสร้างความรู้ เช่น การระบุความต้องการ

สารสนเทศ การกำหนดแนวคิดสำคัญ กลยุทธ์การค้นหาและค้นคืนสารสนเทศ การจัดการสารสนเทศที่รวบรวมมาได้ และทักษะในการพิจารณาไตร่ตรอง 3) เรียนรู้ที่จะสื่อสารกับผู้อื่น ซึ่งต้องการทักษะที่จะแลกเปลี่ยนและแบ่งปันสารสนเทศ เช่น การทำงานเป็นทีม การต่อรอง การร่วมมือ และรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสม และ 4) เรียนรู้บรรทัดฐานทางวิชาการในหัวข้อที่ศึกษา เช่น ทฤษฎี และระเบียบวิธี ตลอดจนประเด็นทางจริยธรรมและกฎหมายในสาขาวิชานั้น

เว็บเบอร์และจอห์นสตัน (Webber; & Johnston. 2000: 389-390) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศจากมุมมองของนักศึกษา ซึ่งระบุถึงประโยชน์ 7 ประการของการมีสมรรถนะการรู้สารสนเทศ ได้แก่ 1) ช่วยให้การค้นหาสารสนเทศมีประสิทธิภาพ และช่วยให้เข้าถึงสารสนเทศได้ดีขึ้น 2) เข้าใจเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ได้ดีขึ้น 3) มีประโยชน์ต่อการหางานและการประกอบอาชีพในอนาคต 4) มีความตระหนักรู้เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศในหลากหลายรูปแบบ 5) ช่วยในการวิเคราะห์และตีความสารสนเทศ 6) ช่วยให้รู้จักประเมินสารสนเทศ และปรับปรุงความสามารถในการเลือกสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ และ 7) มีประโยชน์ต่อการเรียนรายวิชาอื่น ๆ

ในปัจจุบัน ระบบการศึกษาในประเทศพัฒนา เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหราชอาณาจักร และออสเตรเลียได้ตระหนักในความสำคัญของการรู้สารสนเทศต่อการอุดมศึกษาอย่างทั่วถึง โดยกำหนดการรู้สารสนเทศไว้ในนโยบายการศึกษาระดับชาติ ตลอดจนนำเอาสมรรถนะการรู้สารสนเทศไปเชื่อมโยงกับผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ซึ่งเป็นดัชนีตัวหนึ่งในระบบประกันคุณภาพการศึกษา (American Library Association. 2000: Online; Alexandersson; & Limberg. 2005: Online)

3.2 การสอนการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษา การรู้สารสนเทศเป็นเรื่องสำคัญที่นักสารสนเทศและนักการศึกษาให้ความสนใจกันมาก รายงานผลการวิจัยหลายเรื่องทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศยุโรปชี้ให้เห็นว่า แม้การรู้สารสนเทศจะเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับการส่งเสริมในระบบการศึกษา แต่นักศึกษาจำนวนมากยังขาดทักษะการรู้สารสนเทศ (Andretta. 2005: 8-9; Wired Campus. 2006: Online) ตัวอย่างเช่น การวิจัยของอีทีเอส (ETS-Educational Testing Service) ซึ่งทำหน้าที่ให้บริการการทดสอบทางการศึกษา พบว่า ในจำนวนนักศึกษามหาวิทยาลัย 3,000 คน และนักเรียนระดับมัธยมปลาย 800 คน ที่เข้าสอบทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของอีทีเอส มีเพียงร้อยละ 13 ที่มีทักษะในระดับที่เรียกได้ว่าเป็นผู้รู้สารสนเทศ (Foster. 2006: Online) ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงได้พยายามหาทางปลูกฝังการรู้สารสนเทศให้มีประสิทธิภาพที่สุด หัวข้อสำคัญที่อภิปรายและศึกษาวิจัยกันมาก ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาการรู้สารสนเทศ เนื้อหา และกระบวนการเรียนการสอน

หลักสูตรการศึกษาการรู้สารสนเทศในประเทศพัฒนา การสอนการรู้สารสนเทศ

เริ่มขึ้นในโรงเรียน และต่อเนื่องไปสู่การเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้นักเรียนและนักศึกษาได้เรียนรู้ “วิธีเรียน” กล่าวคือ รู้ว่าความรู้จัดระบบอย่างไร จะค้นหาสารสนเทศได้อย่างไร และจะใช้สารสนเทศอย่างไรเพื่อเผยแพร่ความรู้ไปสู่บุคคลอื่น ตลอดจนพัฒนาตนให้เป็นผู้เรียนที่สามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต การสอนการรู้สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพจึงต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในทุกวิชาทุกระดับ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างผู้สอน บรรณารักษ์ นักสารสนเทศ ผู้วางแผน และพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหาร และนักการศึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

หลักสูตรการศึกษาการรู้สารสนเทศมี 4 ประเภท สถาบันการศึกษาที่มุ่งสร้างผู้รู้สารสนเทศมักจะผสมผสานหลักสูตรเหล่านี้ไว้ด้วยกัน แทนการเลือกใช้ประเภทใดประเภทหนึ่ง (Bundy. 2004: 6)

1. หลักสูตรทั่วไป (Generic) อาจใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือเป็นหลักสูตรการสอนพร้อมด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น หลักสูตรการฝึกอบรมทักษะต่าง ๆ ที่ห้องสมุดจัดขึ้น

2. หลักสูตรขนาน (Parallel) เป็นหลักสูตรที่มีลักษณะเหมือนหลักสูตรทั่วไป แต่เป็นส่วนเสริมหลักสูตรวิชาอื่น ๆ เช่น หลักสูตรทักษะการวิเคราะห์และประเมินสารสนเทศเป็นส่วนหนึ่งของวิชาประวัติศาสตร์ เป็นต้น

3. หลักสูตรบูรณาการ (Integrated) เป็นหลักสูตรที่จัดให้การรู้สารสนเทศเป็นรายวิชาหนึ่ง โดยมีชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบและเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษา

4. หลักสูตรที่ปลูกฝังการรู้สารสนเทศไว้ในหลักสูตรการศึกษา (Embedded) เป็นหลักสูตรที่แทรกทักษะการรู้สารสนเทศไว้ในการเรียนการสอนทุกวิชา ทุกชั้น และทุกระดับ

หลักสูตรที่มีประสิทธิผลมากที่สุดคือ หลักสูตรที่ปลูกฝังการรู้สารสนเทศไว้ในหลักสูตรการศึกษา เพราะผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงในการใช้แหล่งสารสนเทศ อันหลากหลายในการเรียนรู้ เพิ่มพูนความรู้ สร้างความรู้ ได้ตาม และฝึกการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีโอกาสพิจารณาไตร่ตรอง และสามารถนำประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ในบริบทใหม่ ๆ การปลูกฝังการรู้สารสนเทศตามหลักสูตรนี้ยังเป็นไปตามลำดับ จากง่ายไปยาก เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนและเนื้อหาวิชา (Australian School Library Association; & Australian Library and Information Association. 2001: 3-4; Cardiff University Information Services. 2009: Online)

เนื้อหาการรู้สารสนเทศ การกำหนดเนื้อหาการรู้สารสนเทศ อาจพิจารณาได้จากมิติการเรียนรู้ใน 3 มิติ ดังนี้คือ

1. ทักษะทั่วไป เช่น การแก้ปัญหา ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร และความคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์

2. ทักษะสารสนเทศ เช่น การค้นหาสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการวิเคราะห์และประเมินสารสนเทศ

3. ค่านิยมและความเชื่อ เช่น การใช้สารสนเทศอย่างฉลาดและมีจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม และการมีส่วนร่วมในชุมชน

ในการกำหนดเนื้อหา ต้องคำนึงถึงความเกี่ยวข้องของเนื้อหากับความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนจึงจะเห็นถึงประโยชน์ สนใจที่จะเรียนรู้ และนำความรู้ที่เรียนไปใช้ได้ นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาถึงปริมาณ และระดับความยากง่ายของเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละวิชา หรือหลักสูตรด้วย (Bundy. 2004: 7)

สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัย (American of College and Research Libraries. 2003: Online) ได้เสนอว่า หลักสูตรการรู้สารสนเทศควรมีการสอนในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ทักษะการใช้เครื่องมือ (Tool literacy) คือ ความสามารถในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศทั้งในรูปของสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น หัวข้อการใช้ ICT หัวข้อภาพรวมของฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และเครือข่ายคอมพิวเตอร์

2. ทักษะทางด้านทรัพยากรสารสนเทศ (Resource literacy) เป็นความสามารถในการเข้าใจรูปแบบ ตำแหน่ง และวิธีการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ เช่น หัวข้อแหล่งสารสนเทศ การใช้โปรแกรมการค้นหา และการสืบค้นฐานข้อมูล

3. ทักษะทางด้านโครงสร้างทางสังคม (Social-structural literacy) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการผลิต การมีอยู่ และการใช้สารสนเทศในสังคม ตลอดจนกระบวนการผลิตสารสนเทศทางวิชาการ เช่น หัวข้อการสื่อสารและความร่วมมือในชุมชนออนไลน์

4. การสอนทักษะทางการวิจัย (Research literacy) ได้แก่ ความสามารถในการเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินการวิจัย รวมทั้งการใช้ซอฟต์แวร์และทรัพยากรออนไลน์ในสาขาวิชา เช่น หัวข้อการประเมินสารสนเทศ จรรยาบรรณในการใช้สารสนเทศ การเขียนการอ้างอิงและบรรณานุกรม และการใช้ EndNote เพื่อการจัดการบรรณานุกรม

5. การสอนทักษะด้านการตีพิมพ์ (Publish literacy) ได้แก่ ความสามารถในการนำเสนอสารสนเทศ ทั้งที่เป็นรายงานและสื่อประสม เช่น หัวข้อการจัดการเอกสาร การจัดการสารสนเทศ และการนำเสนอด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์

กระบวนการเรียนการสอนในช่วงเวลาประมาณ 2 ทศวรรษที่ผ่านมา แนวโน้มการศึกษาโลกได้ปรับเปลี่ยนมาสู่ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivist learning theory) ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์สร้างความรู้และความหมายจากประสบการณ์ของตน ทฤษฎีนี้ได้ปรับเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้จากเดิม ที่เน้นผู้สอนและการสอนมาสู่การเน้นผู้เรียนกับวิชาที่เรียน ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน ตลอดจนสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ การเรียนรู้จึงมีลักษณะเป็นพลวัต ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสนทนา อภิปราย ศึกษาค้นคว้า แบ่งปัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์

และความรู้ระหว่างกัน มีโอกาสคิดพิจารณาไตร่ตรองประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมซึ่งจะนำไปสู่การตรวจสอบ ปรับเปลี่ยน ขยาย และสร้างสรรค์ความคิด และความรู้ต่าง ๆ ผู้สอนมีบทบาทเป็นทั้งที่ปรึกษา ผู้ชี้แนะ อำนวยความสะดวก กำหนดกิจกรรม การเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สร้างแรงจูงใจ และส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน การเรียนรู้แบบนี้เน้นการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ (Resource-based learning) และการเรียนด้วยวิธีศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Inquiry-based learning) ผู้เรียนจึงต้องเป็นผู้รู้สารสนเทศ กล่าวได้ว่าในขณะที่การรู้สารสนเทศเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ตามทฤษฎีกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวก็เอื้อต่อการสร้างการรู้สารสนเทศด้วย

3.3 บทบาทของกลุ่มต่าง ๆ ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

ในการผสมผสานการรู้สารสนเทศเข้ากับหลักสูตรการศึกษา จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่ายในสถาบันอุดมศึกษา บรูซ (Bruce, 1994: Online) ได้กล่าวถึงบทบาทของคนกลุ่มต่าง ๆ ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ดังนี้

ผู้บริหารมหาวิทยาลัย การแสดงบทบาทผู้นำในด้านการรู้สารสนเทศควรมาจากผู้บริหารระดับสูงหรือผู้มีอิทธิพลต่อชุมชนมหาวิทยาลัย ผู้นำรวมทั้งบุคลากรฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัยต้องเสริมสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ส่งเสริมวิสัยทัศน์ของการทำงานร่วมกัน วิสัยทัศน์ต้องตามด้วยการปฏิบัติ เช่น การจัดหาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการเรียนการสอนที่บนฐานของการใช้สารสนเทศ การสนับสนุนบริการสารสนเทศของห้องสมุด รวมทั้งสภาวิชาการซึ่งรับผิดชอบในการกำหนดรายวิชาต่าง ๆ บทบาทของผู้บริหารจึงสำคัญต่อทัศนคติ นโยบาย และวิธีการในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

ผู้สอนและผู้ประสานงานรายวิชา เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในการสอนรายวิชาต่าง ๆ โดยแนะนำวัตถุประสงค์ของการรู้สารสนเทศ ใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมในการเรียนการสอนและการประเมินผล ซึ่งจะทำให้ให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของสารสนเทศ รู้จักใช้กระบวนการสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้อย่างบูรณาการรู้สารสนเทศเข้าไปในรายวิชาต่าง ๆ นับเป็นกลยุทธ์ในการสอนการรู้สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพที่สุด

ผู้ทำหน้าที่พัฒนาบุคลากร มีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในความสำคัญของการรู้สารสนเทศและความต้องการการศึกษาด้านการรู้สารสนเทศในชุมชนมหาวิทยาลัย โดยการจัดเวทีสำหรับการเรียนรู้ในประเด็นต่าง ๆ เช่น จะริเริ่มจัดโปรแกรมการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศอย่างไร นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาจัดโปรแกรมการฝึกอบรมการรู้สารสนเทศที่เหมาะสมให้กับผู้สอน หรือแม้แต่บุคลากรทางด้านห้องสมุดและสารสนเทศซึ่งต้องการเรียนรู้วิธีการสอนการรู้สารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมวิธีการเรียนการสอนที่มีนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง อย่างไรก็ตาม ผู้ทำหน้าที่พัฒนาบุคลากรเองก็ควรมีโอกาสได้รับความรู้ ความเข้าใจ

เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศด้วย เพื่อที่จะสามารถแสดงบทบาทในการสร้างวัฒนธรรมการรู้สารสนเทศให้เกิดขึ้น

ผู้ให้คำปรึกษาด้านการเรียนแก่นักศึกษา ต้องมีความรู้ที่สมรรถนะการรู้สารสนเทศจำเป็นสำหรับการเรียนรู้และดูแลให้นักศึกษาได้รับความรู้และทักษะตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด นอกจากนี้ ที่ปรึกษายังสามารถจัดโปรแกรมเสริมเพื่อช่วยให้นักศึกษามีโอกาสพัฒนาสมรรถนะ โดยอาจร่วมมือกับบรรณารักษ์ ตลอดจนแจ้งให้บรรณารักษ์ อาจารย์ผู้สอน หรือผู้ประสานรายวิชาได้ทราบในกรณีที่นักศึกษาเกิดปัญหาด้านการรู้สารสนเทศ

ผู้ให้บริการสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ห้องสมุด มีบทบาทที่สำคัญ 2 ด้าน ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา คือ 1) ห้องสมุดต้องได้รับงบประมาณและบุคลากรอย่างเพียงพอที่จะให้บริการทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณภาพเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้พื้นฐานของการใช้สารสนเทศ รวมทั้งจัดให้มีการเข้าถึงสารสนเทศได้จากภายนอกห้องสมุด การประเมินประสิทธิภาพของห้องสมุดควรใช้เกณฑ์ใหม่ ๆ เช่น ผลกระทบของบริการห้องสมุดที่มีต่อผลการเรียนรู้และการวิจัย 2) เป็นผู้นำในการจัดโปรแกรมสอนการรู้สารสนเทศให้แก่นักศึกษา โดยร่วมมือกับผู้สอน ผู้ให้คำปรึกษาด้านการเรียนแก่นักศึกษา และผู้ทำหน้าที่พัฒนาบุคลากรเผยแพร่ความรู้ ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมการรู้สารสนเทศผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น จดหมายข่าว รายงานประจำปี และเว็บไซต์ของห้องสมุด เป็นต้น นอกจากนี้ ยังต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะใหม่ ๆ เกี่ยวกับบริการสารสนเทศ และกลยุทธ์การเรียนการสอน พร้อมทั้งจะให้ความรู้และคำแนะนำแก่นักศึกษา คณาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาด้านการรู้สารสนเทศ

3.4 การสอนการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีวิธีสอนการรู้สารสนเทศ 2 วิธี ดังนี้

1. การสอนโดยสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยจัดโปรแกรมการสอนการรู้สารสนเทศ 3 โปรแกรม คือ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2554: ออนไลน์)

โปรแกรมที่ 1 การสืบค้น OPAC (Online Public Access Catalog) แนะนำวิธีการใช้ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เพื่อสืบค้นหนังสือ วชิยานิพนธ์ และทรัพยากรสารสนเทศอื่นๆ

โปรแกรมที่ 2 การสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ในเครือข่าย ThaiLIS (Thailand Library Integrated System) แนะนำวิธีการใช้ฐานข้อมูลของเครือข่าย เพื่อสืบค้นบทความ งานวิจัย และเอกสารวิชาการประเภทอื่นๆ

โปรแกรมที่ 3 การใช้โปรแกรม EndNote เพื่อการจัดการบรรณานุกรม และการอ้างอิงในรายงานงานวิจัย ปรินิพนธ์

2. การสอนเป็นรายวิชาบังคับ การจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เดิมเป็นความรับผิดชอบของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

และสารสนเทศศาสตร์ แต่ภายหลังสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอน โดยกำหนดเป็นรายวิชา มศว 141 (SWU 141) ทักษะการรู้สารสนเทศ (Information Literacy Skills) ซึ่งจัดอยู่ในรายวิชาศึกษาทั่วไปกลุ่มวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี สำหรับ นิสิตชั้นปีที่ 1 กำหนดภาระการเรียนในรายวิชานี้เป็น 3 (2-2-5) หน่วยกิต ใช้เวลาเรียน 16 สัปดาห์ คำอธิบายรายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ คือ “ศึกษาความสำคัญของระบบและกระบวนการสื่อสาร พัฒนาทักษะในการสืบค้นและอ้างอิงข้อมูล การใช้ซอฟต์แวร์ต่าง ๆ และการจัดการความรู้ จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนฝึกทักษะการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ โดยตระหนักในจรรยาบรรณ ผลกระทบที่มีต่อบุคคลและสังคม รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง”

หลักสูตรได้ระบุวัตถุประสงค์ของรายวิชา มศว 141 ไว้ดังนี้ 1) เพื่อให้ นิสิต มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ ในยุคสังคมสารสนเทศ 2) เพื่อให้ นิสิต มีทักษะขั้นพื้นฐานในการใช้งานและรู้เท่าทันเทคโนโลยี สารสนเทศในชีวิตประจำวัน 3) เพื่อให้ นิสิต รู้จักแหล่งข้อมูลและสารสนเทศ วิธีการค้นหา การประเมิน การนำสารสนเทศไปใช้ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ โดยเห็นคุณค่า ของสารสนเทศที่มีต่อตนเองและสังคม 4) เพื่อให้สามารถนำเสนอสารสนเทศด้วยวิธีการ และรูปแบบที่ถูกต้องได้อย่างเหมาะสม และ 5) เพื่อให้ นิสิต ตระหนักถึงจรรยาบรรณในการใช้ สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนรายวิชา

ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชานี้ มหาวิทยาลัยมีนโยบายให้คณาจารย์ ทุกคนที่จัดการศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการสอน เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหา การรู้สารสนเทศให้เข้ากับหมวดวิชาเอกของทุกคนได้อย่างกลมกลืนและเกิดประโยชน์สูงสุด กับนิสิต ทั้งนี้ ได้รับความร่วมมือจากบรรณารักษ์ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ และหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์

เนื่อหารายวิชาทักษะการรู้สารสนเทศ ครอบคลุมเนื้อหาการเรียนการสอน กิจกรรมและโครงการ ตามลำดับต่อไปนี้ 1) การแนะนำการใช้โปรแกรม ATutor ซึ่งเป็นโปรแกรม การเรียนอิเล็กทรอนิกส์ 2) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ 3) ความสำคัญของ ICT ต่อการรู้สารสนเทศ 4) การทำโครงการ: การกำหนดหัวข้อและการเขียนโครงเรื่อง 5) การสืบค้น สารสนเทศด้วย OPAC 6) การนำเสนอโครงงานครั้งที่ 1 7) แหล่งสารสนเทศและการสืบค้น สารสนเทศออนไลน์ (โปรแกรมค้นหาฐานข้อมูลออนไลน์) 8) การเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม 9) การนำเสนอโครงงานครั้งที่ 2 10) การจัดการเอกสารด้วยโปรแกรม MS Word 11) การนำเสนอ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรม MS PowerPoint 12) การแนะนำการทำโครงงานระยะที่ 3 13) การจัดการข้อมูล ด้วยโปรแกรม MS Excel 14) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิด เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 15) การสื่อสารและความร่วมมือในชุมชนออนไลน์ 16) นิสิตนำเสนอโครงงานครั้งที่ 3

นอกจากเนื้อหา โครงงาน แบบฝึกหัด และงานที่ได้รับมอบหมายตามที่กำหนดไว้ในแต่ละสัปดาห์แล้ว สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ยังกำหนดให้ผู้เรียนเข้าร่วมการฝึกอบรมอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยเลือกจากหัวข้อต่าง ๆ ที่สำนักหอสมุดกลาง หอสมุดองค์กรฯ และสำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจัดตารางการอบรมไว้ นอกจากนี้ทางสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ ยังได้จัดทำบทเรียนออนไลน์บนระบบ ATutor ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองอีกด้วย

พฤติกรรมความรู้สารสนเทศ

1. ความหมายของพฤติกรรมความรู้สารสนเทศ

พฤติกรรมความรู้สารสนเทศ (Information literacy behavior) เป็นคำศัพท์ที่วงการความรู้สารสนเทศไม่ได้ใช้บ่อยนัก ศาสตราจารย์ ดร. ฟอเรสต์ วูดดี ฮอร์ตัน จูเนียร์ ซึ่งเข้าร่วมการประชุมผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อ “การพัฒนาตัวชี้วัดการรู้สือและความรู้สารสนเทศ” ที่องค์การยูเนสโกจัดขึ้นเมื่อวันที่ 4-7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ได้ใช้ศัพท์นี้เป็นหัวข้อของการวิจัย โครงการสำรวจพฤติกรรมความรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเอเชีย (Asian Survey of Information Literacy Behaviors of College Students) และอธิบายว่า พฤติกรรมความรู้สารสนเทศ หมายถึงนิสัย (Habits) การกระทำ (Actions) การปฏิบัติ (Practices) และทัศนคติ (Attitudes) ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นในการจัดการกับสารสนเทศในขั้นตอนต่าง ๆ นับตั้งแต่การระบุความต้องการสารสนเทศ การค้นหาและคัดสรรสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ การจัด การใช้ และการสื่อสารสารสนเทศไปสู่บุคคลอื่น ตลอดจนการทำลายสารสนเทศที่ไม่ใช่แล้ว หรือนำสารสนเทศมาจัดระบบเพื่อใช้ประโยชน์ในอนาคต (Horton, Jr. 2013: Email interview)

พฤติกรรมความรู้สารสนเทศในความเห็นของบรูซ (Bruce. 1997: Online) เป็นการตีความการรู้สารสนเทศในเชิงพฤติกรรม กล่าวคือ ผู้ใช้สารสนเทศที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้สารสนเทศต้องมีคุณลักษณะและแสดงให้เห็นความสามารถเฉพาะตามที่กำหนด ดังนั้นจึงมีการเน้นถึงทักษะที่สามารถวัดได้ ตัวอย่างของการตีความการรู้สารสนเทศในเชิงพฤติกรรมได้แก่ มาตรฐานสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับการอุดมศึกษาของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา

การศึกษาพฤติกรรมความรู้สารสนเทศมีความสัมพันธ์กับการศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศ (Information behavior) (Head; & Eisenberg. 2010: 4) ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมสารสนเทศเป็นแนวคิดที่ครอบคลุมความต้องการสารสนเทศ พฤติกรรมแสวงหา ค้นหา และการใช้สารสนเทศ ในขณะที่การรู้สารสนเทศคือสมรรถนะของบุคคลในการระบุความต้องการสารสนเทศของตนเอง รู้จักใช้เครื่องมือและกระบวนการค้นหาเพื่อระบุแหล่งสารสนเทศ สามารถประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์ และใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งครอบคลุมแนวคิดของความต้องการสารสนเทศ การแสวงหา ค้นหา และการใช้สารสนเทศเช่นเดียวกัน

เพียงแต่เน้นถึงพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงสมรรถนะ ดังที่เว็บเบอร์และจอห์นสตัน (Webber; & Johnston, 2003: 336) อธิบายว่า “การรู้สารสนเทศ คือ การใช้พฤติกรรมสารสนเทศที่เหมาะสมในการระบุสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ ไม่ว่าจะผ่านช่องทางหรือสื่อใดก็ตาม นำไปสู่การใช้สารสนเทศอย่างฉลาดและมีจริยธรรมในสังคม” ในขณะที่อเล็กซานเดอร์สันและลิมเบิร์ก (Alexandersson; & Limberg, 2005: Online) กล่าวว่า “การรู้สารสนเทศมีนัยถึงการแสวงหาและการใช้สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้หรือเพื่อจุดมุ่งหมายอื่น ๆ” งานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมความรู้สารสนเทศชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมความรู้สารสนเทศเป็นการศึกษาพฤติกรรมแสวงหา ค้นหา และการใช้สารสนเทศอย่างมีจุดมุ่งหมาย เช่น เพื่อการวิจัย แล้วจึงนำพฤติกรรมนั้นไปเชื่อมโยงกับตัวแบบหรือมาตรฐานความรู้สารสนเทศ

2. ตัวแบบพฤติกรรมความรู้สารสนเทศ

ตัวแบบพฤติกรรมความรู้สารสนเทศที่สำคัญเป็นที่รู้จักและมีผู้นำไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางทั้งในการปฏิบัติและการศึกษาวิจัย มี 2 ตัวแบบ ได้แก่ ตัวแบบทักษะสารสนเทศบิกซิกส์ และตัวแบบกระบวนการค้นหาสารสนเทศของคัลเฮา

2.1 ตัวแบบทักษะสารสนเทศบิกซิกส์ เป็นตัวแบบที่ไอเซ็นเบิร์กและเบอร์โควิทซ์พัฒนาขึ้นจากการปฏิบัติ สังเกต และทำงานด้านการเรียนการสอนในหลากหลายสถานการณ์ระดับชั้น และกลุ่มอายุ ตัวแบบนี้เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายว่าเป็นตัวแบบกระบวนการแก้ปัญหาสารสนเทศ 6 ขั้นตอน (The Big 6: Information problem-solving approach model) ในด้านความรู้สารสนเทศ ตัวแบบบิกซิกส์ถือเป็นตัวแบบสำคัญ ในขณะเดียวกันตัวแบบนี้ก็เป็นตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศด้วย (Fisher; Erdelez; & McKechnie, 2005: 63-68) ดังที่บรูซ (Bruce, 2004: Online) อธิบายว่า ตัวแบบบิกซิกส์อธิบายพฤติกรรมสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การนิยามปัญหาสารสนเทศและการระบุความต้องการสารสนเทศ การกำหนดแหล่งสารสนเทศทั้งหมดที่เกี่ยวข้องและการเลือกแหล่งที่ดีที่สุด การระบุแหล่งสารสนเทศและการค้นหาสารสนเทศจากแหล่งเหล่านั้น การใช้สารสนเทศในการทำงานและการสกัดสารสนเทศมาใช้ การจัดระบบสารสนเทศที่ได้มาจากแหล่งที่หลากหลายและการนำเสนอสารสนเทศ การประเมินผลงานที่จัดทำขึ้นในด้านประสิทธิผลและประเมินกระบวนการจัดทำผลงานในด้านประสิทธิภาพ นอกจากนี้โลว์และไอเซ็นเบิร์ก (Lowe; & Eisenberg, 2005: 66) ยังชี้ให้เห็นว่า ตัวแบบบิกซิกส์สามารถนำไปใช้ศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของมนุษย์

ตัวแบบบิกซิกส์ใช้เป็นแนวทางสำหรับนักเรียน นักศึกษาในกิจกรรมการแก้ปัญหาสารสนเทศ และใช้เป็นกรอบแนวคิดสำหรับครูในการสอนกระบวนการค้นคว้าวิจัย และทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตร และใช้เป็นตัวแบบในการศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศ แม้ว่าตัวแบบนี้จะพัฒนาขึ้นในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ แต่ก็สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับสารสนเทศไม่ว่าจะเป็นการศึกษาการทำงาน หรือการใช้สารสนเทศชีวิตประจำวัน (Lowe; & Eisenberg, 2005: 66)

2.2 ตัวแบบกระบวนการค้นหาสารสนเทศของคัลเธา (Kuhlthau's Information Search Process) หรือ ไอเอสพี (ISP - Information Search Process) (Kuhlthau. 1989: 19-25) เป็นผลจากงานวิจัย 5 ชิ้นด้วยกัน ชิ้นแรกเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพขนาดเล็ก ผนวกกับการศึกษาเฉพาะกรณี ซึ่งสอบถามและอธิบายข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากงานวิจัยเชิงคุณภาพ คัลเธาได้พัฒนาตัวแบบไอเอสพีขึ้นจากงานชิ้นแรก จากนั้นจึงได้ดำเนินการวิจัยอีก 2 ชิ้น ซึ่งเป็นการศึกษาโดยติดตามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเดิมอย่างต่อเนื่องในระยะยาว เพื่อทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อถือของตัวแบบ ส่วนงานวิจัย 2 ชิ้นสุดท้าย เป็นงานขนาดใหญ่และใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณเพื่อทดสอบตัวแบบและปรับตัวแบบให้ประสิทธิสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับตัวแบบบิกซิกส์ ตัวแบบไอเอสพีของคัลเธา เป็นทั้งตัวแบบการรู้สารสนเทศและตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศ

ตัวแบบไอเอสพีเน้นผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง มีกรอบทฤษฎีที่พัฒนามาจากแนวคิดของนักวิจัยหลายคน ได้แก่ เดอร์วิน (Dervin) เคลลี (Kelly) เบลคิน (Belkin) และ เทย์เลอร์ (Taylor) แนวคิดเหล่านี้แสดงถึงขั้นตอนความเปลี่ยนแปลงความรู้สึก ความคิด การแสดงออก และทัศนคติของผู้ใช้ในกระบวนการค้นหาสารสนเทศ ตัวแบบไอเอสพีจึงได้รวมกิจกรรมทางกายภาพ (การปฏิบัติหรือสิ่งที่กระทำ) จิตพิสัย (ความรู้สึกที่เกิดขึ้น) พุทธิพิสัย (ความคิดเกี่ยวกับกระบวนการและเนื้อหา) เข้าด้วยกันในการอธิบายขั้นตอนของกระบวนการค้นหาสารสนเทศต่อไป

2.2.1 การริเริ่ม (Initiation) เมื่อบุคคลเริ่มตระหนักถึงภาวะของการขาดความรู้หรือความเข้าใจ ย่อมจะเกิดความรู้สึกไม่แน่ใจ และกระวนกระวายใจ ภาระงานที่เกิดจากจุดนี้คือตระหนักถึงความต้องการสารสนเทศ ใช้ความคิดในการพิจารณาปัญหา ทำความเข้าใจกับภาระงานและโยงปัญหาเข้ากับประสบการณ์และความรู้ที่ตนมีอยู่ การปฏิบัติมักเป็นการอภิปรายเรื่องหรือแนวทางในการค้นหา

2.2.2 การเลือก (Selection) ภาระงานในขั้นตอนนี้ คือ การระบุและเลือกเรื่องกว้าง ๆ ที่จะตรวจสอบ หรือแนวทางที่จะใช้ ความรู้สึกไม่แน่ใจเปลี่ยนเป็นความรู้สึกที่ดีหลังจากเลือกเรื่องหรือแนวทางได้แล้ว และพร้อมที่จะเริ่มต้นค้นหา ความคิดจดจ่ออยู่กับการเปรียบเทียบเรื่องต่าง ๆ กับความสนใจส่วนตัว ภาระงานที่ได้รับมอบหมาย สารสนเทศ และเวลาที่มีอยู่ การคาดเดาผลที่จะได้รับจากทางเลือกแต่ละทาง และทางเลือกที่จะประสบความสำเร็จมากที่สุด การปฏิบัติในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ปรึกษากับผู้อื่นหรือดำเนินการค้นหาขั้นต้น หรือสำรวจทางเลือกอื่นดูอย่างคร่าว ๆ ถ้ามีเหตุที่ทำให้การเลือกล่าช้าไป ความรู้สึกกระวนกระวายจะเพิ่มขึ้นจนกว่าจะเลือกเรื่องได้

2.2.3 การสำรวจ (Exploration) ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขั้นตอนนี้ ได้แก่

ความสับสน ความไม่แน่ใจ ความสงสัย ซึ่งรุนแรงขึ้น ภาระงานที่เกี่ยวข้อง คือ การตรวจสอบสารสนเทศในเรื่องนั้นอย่างกว้าง ๆ เพื่อเพิ่มความเข้าใจ ความคิดที่เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการค้นหา เริ่มเป็นรูปเป็นรอยขึ้น การปฏิบัติ ได้แก่ แสวงหาสารสนเทศในเรื่องกว้าง ๆ นำมาอ่าน และเชื่อมโยงสารสนเทศใหม่กับสิ่งที่ตนรู้แล้ว กลยุทธ์ที่เป็นประโยชน์สำหรับขั้นตอนนี้ คือ การทำรายการข้อเท็จจริงที่ตรงกับเรื่องหรือแนวคิดที่ต้องการค้นหา ในขณะที่กลยุทธ์ เช่น การจดบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ อาจทำให้กระบวนการค้นหาสารสนเทศต้องยุติลงก่อนเวลาอันควร เพราะสารสนเทศที่ค้นหาได้ในช่วงนี้มักจะไม่สามารถสอดคล้องกับความรู้หรือประสบการณ์ที่มีอยู่ นอกจากนี้ สารสนเทศที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ ก็จะไม่สอดคล้องต้องกัน ผู้ใช้อาจจะเกิดความรู้สึกท้อแท้ หวาดหวั่น และหงุดหงิดกับระบบ บางคนอาจจะล้มเลิกการค้นหาไปเลย

2.2.4 การสร้างกรอบแนวคิดของหัวข้อเรื่องที่ต้องการ (Formulation of focus) เป็นจุดหักเหของไอเอสพี เพราะเมื่อความรู้สึกไม่แน่ใจลดลง ความมั่นใจก็เข้ามาแทนที่ ภาระงานในขั้นตอนนี้คือ การสร้างกรอบแนวคิดของเรื่องจากสารสนเทศที่หาได้ ความคิดจะเกี่ยวข้องกับ การระบุและเลือกแนวคิดจากสารสนเทศซึ่งจะช่วยให้สามารถสร้างกรอบแนวคิดได้ ในขั้นตอนนี้ ความมั่นใจและความชัดเจนเป็นความรู้สึกที่เพิ่มระดับขึ้นเรื่อย ๆ

2.2.5 การรวบรวมสารสนเทศ (Collection) เป็นขั้นตอนซึ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ใช้กับระบบดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำหรับภาระงานในขั้นตอนนี้ คือ การรวบรวมสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ความคิดจะเกี่ยวข้องกับการระบุ ขยาย สืบค้นหัวข้อเรื่อง การปฏิบัติ ได้แก่ การเลือกสารสนเทศที่เข้าเรื่อง การจดบันทึกรายละเอียด ผู้ใช้จะมีทิศทางที่ชัดเจนขึ้น สามารถระบุความต้องการสารสนเทศกับตัวกลางที่ทำหน้าที่ช่วยค้น หรือ กับระบบ ในกรณีที่ค้นหาเอง ความรู้สึกมั่นใจและความสนใจในสิ่งที่ทำจะเพิ่มขึ้น

2.2.6 การนำเสนอ (Presentation) เมื่อถึงขั้นตอนนี้ ผู้ใช้จะรู้สึกโล่งใจ และพอใจ ถ้าการค้นหาดำเนินไปด้วยดี ภาระงานที่ต้องทำ คือ ดำเนินการค้นหาให้เสร็จ และเตรียม นำเสนอ หรือนำผลที่ได้ไปใช้ ความคิดจะอยู่ที่การยุติการค้นหาและการสังเคราะห์เรื่องหรือปัญหา การปฏิบัติ ได้แก่ สรุปการค้นหา ซึ่งจะพบว่าสารสนเทศที่เข้าเรื่องลดจำนวนลง เนื้อหาสารสนเทศ ซ้ำซ้อนมากขึ้น กลยุทธ์ที่ใช้ ได้แก่ การจัดระบบ เช่น เตรียมโครงสร้าง เตรียมนำเสนอ หรือนำสารสนเทศที่ได้ไปใช้

2.2.7 การประเมิน (Assessment) เป็นขั้นตอนสุดท้าย หลังจากนำเสนอ สารสนเทศหรือนำสารสนเทศไปใช้แล้ว ผู้ใช้จะประเมินกระบวนการค้นหาสารสนเทศของตนเอง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นคือการบรรลุผลสำเร็จ ส่วนความคิดที่เกิดขึ้นคือความตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) หรือเข้าใจความคิดและความรู้สึกของตนที่เกิดขึ้นตลอดกระบวนการค้นหาสารสนเทศ จูเลียนและวิลเลียมสัน (Julien; & Williamson. 2011: Online) ชี้ให้เห็นว่า ตัวแบบไอเอสพีแสดงให้เห็นแนวคิดการรู้สารสนเทศที่วางอยู่บนฐานของทฤษฎีการแสวงหา สารสนเทศและทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งนักปฏิบัติ เช่น บรรณารักษ์และครูพบว่า เป็นตัวแบบ

ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปปฏิบัติ

ตัวแบบบิกซิกส์และตัวแบบไอเอสพีมีกระบวนการสารสนเทศที่คล้ายคลึงกัน แม้ว่าจะเน้นแนวทางที่ต่างกัน กล่าวคือ ตัวแบบบิกซิกส์เน้นกระบวนการแก้ปัญหา ในขณะที่ตัวแบบไอเอสพีเน้นกระบวนการสร้างความรู้ แม็คโดนัลและแดร์โร (MacDonald; & Darrow. 2003: Online) ได้ทำตารางเปรียบเทียบความสอดคล้องของตัวแบบทั้งสอง ดังนี้

ตัวแบบบิกซิกส์ของไอเซ็นเบิร์กและเบอร์โควิทซ์	ตัวแบบไอเอสพีของคัลเวา
1. การนิยามปัญหา (Task definition) 1.1 นิยามปัญหาสารสนเทศ (Defy the problem) 1.2 ระบุความต้องการสารสนเทศ (Identify information requirements)	1. การริเริ่ม (Initiation) 2. การเลือก (Selection) 3. การสร้างกรอบแนวคิดของหัวข้อเรื่องที่ต้องการ (Formulation of focus)
2. กลยุทธ์การแสวงหาสารสนเทศ (Information seeking strategies) 2.1 การกำหนดแหล่งข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง (Determine all possible sources) 2.2 การเลือกแหล่งที่ดีที่สุด (Select the best sources)	4. การสำรวจ (Exploration)
3. การกำหนดแหล่งและการเข้าถึงสารสนเทศ (Location and access) 3.1 การระบุแหล่งสารสนเทศ (Locate sources) 3.2 การค้นหาสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ (Find information within sources)	5. การรวบรวมสารสนเทศ (collection)
4. การใช้สารสนเทศ (Use of information) 4.1 การใช้สารสนเทศในการทำงาน การอ่าน การดู (Engage: read, view etc.) 4.2 การสกัดสารสนเทศมาใช้ (Extract information)	
5. การสังเคราะห์สารสนเทศ (Synthesis) 5.1 การจัดระบบสารสนเทศที่ได้มาจากแหล่งที่หลากหลาย (Organize from multiple sources) 5.2 การนำเสนอสารสนเทศ (Present the information)	6. การนำเสนอ (Presentation)
6. การประเมินผล (Evaluation) 6.1 การประเมินผลงานที่จัดทำขึ้นในด้านประสิทธิผล (Judge the product) 6.2 การประเมินกระบวนการจัดทำผลงานในด้านประสิทธิภาพ (Judge the process)	7. การประเมิน (Assessment)

3. พฤติกรรมสารสนเทศ

แนวคิดการรู้สารสนเทศมีความสัมพันธ์กับแนวคิดพฤติกรรมสารสนเทศดังที่กล่าวมาแล้ว ในการปริทัศน์วรรณกรรมจึงนำเสนอความหมายของพฤติกรรมสารสนเทศ และการศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศ (อารีย์ ชื่นวัฒนา. 2555: 6-4 – 6-5) โดยสังเขป ดังนี้

3.1 ความหมายของพฤติกรรมสารสนเทศ นักวิชาการได้ให้คำจำกัดความพฤติกรรมสารสนเทศไว้ต่าง ๆ กัน โดยพยายามเชื่อมโยงแนวคิดหรือองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับพฤติกรรมสารสนเทศเข้าด้วยกันในหลายลักษณะ ในขอบเขตและบริบทที่ต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการศึกษาในศาสตร์และสถานการณ์ที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม คำจำกัดความที่ได้รับการอ้างอิงมาก ได้แก่ คำจำกัดความของวิลสัน (Wilson. 2000: Online) ซึ่งอธิบายว่า พฤติกรรมสารสนเทศ หมายถึง พฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลหนึ่ง ซึ่งเชื่อมโยงบุคคลผู้นั้นให้เข้าถึงแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ โดยใช้ช่องทางในการเผยแพร่และในการได้สารสนเทศมา โดยอาจอยู่ในรูปการสื่อสารแบบเผชิญหน้า และการได้รับสารสนเทศจากสื่อต่าง ๆ เช่น การดูรายการโฆษณาทางโทรทัศน์ ทั้งนี้ไม่มีเจตนาจะรับสารสนเทศจากรายการนั้น เป็นต้น พฤติกรรมสารสนเทศจึงประกอบด้วยแนวคิดสำคัญ 4 แนวคิด คือ ความต้องการสารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศ การค้นหาสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ

ความต้องการสารสนเทศ หมายถึง ภาวะที่บุคคลตระหนักถึงช่องว่างทางความรู้หรือการขาดสารสนเทศ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีปัญหาที่ต้องแก้ไข หรือมีคำถามที่ต้องการคำตอบ แต่พบว่าสารสนเทศ หรือความรู้ที่ตนมีอยู่นั้นไม่เพียงพอที่แก้ปัญหา หรือตอบคำถาม จึงนำไปสู่พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศ

การแสวงหาสารสนเทศเป็นกระบวนการที่บุคคลกระทำอย่างจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้สารสนเทศมาเปลี่ยนแปลงสภาพของความรู้ของตน โดยเป็นผลมาจากความต้องการใดความต้องการหนึ่ง ทั้งนี้ ในระหว่างการแสวงหาสารสนเทศ บุคคลผู้นั้นจะต้องปฏิสัมพันธ์กับระบบสารสนเทศ เช่น ห้องสมุด หนังสือพิมพ์ หรือ เวิลด์ไวด์เว็บ (สมพร พุทธาพิทักษ์ผล. 2554: 13-8)

การค้นหาสารสนเทศเป็นพฤติกรรมระดับจุลภาคที่ผู้ค้นปฏิสัมพันธ์กับระบบสารสนเทศ ไม่ว่าจะเป็นในระดับปฏิบัติ อาทิ การใช้เมาส์ หรือในระดับการใช้ความคิด สติปัญญา และความรู้ เช่น การใช้ตรรกะเปรียบเทียบ หรือการตัดสินใจว่าหนังสือที่พบ 2 เล่มนั้น เล่มใดมีประโยชน์มากกว่า หรือการพิจารณาว่าสารสนเทศที่ค้นได้นั้นตรงกับความต้องการของตนหรือไม่ อย่างไร (สมพร พุทธาพิทักษ์ผล. 2554: 13-8)

การใช้สารสนเทศเริ่มต้นเมื่อผู้แสวงหาสารสนเทศได้รับสารสนเทศที่ค้นหาจากแหล่งต่าง ๆ และนำมาประมวลและใช้ประโยชน์ ซึ่งอาจมีผลต่อปรับเปลี่ยนแนวคิด หรือความต้องการสารสนเทศของผู้นั้นและนำไปสู่วงจรใหม่ของการแสวงหาและการใช้สารสนเทศ

3.2 การศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศ หรือที่นิยมเรียกว่า การศึกษาผู้ใช้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสารสนเทศ ทั้งในด้านความต้องการ การแสวงหาหรือการค้นหา และการใช้สารสนเทศ องค์การสารสนเทศสามารถประยุกต์ผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์หลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดบริการประเภทต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมสารสนเทศของผู้ใช้

การศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้กลุ่มต่าง ๆ และการศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้ในบริบทต่าง ๆ ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาระบบค้นคืนสารสนเทศ เช่น การปรับปรุงฐานข้อมูลเอกสาร การประเมินประสิทธิภาพของระบบค้นคืน รวมทั้งการจัดบริการสารสนเทศ

การศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศเพื่อให้รู้ว่าผู้ใช้กลุ่มต่าง ๆ ใช้สารสนเทศในเรื่องใด รูปแบบใด ผ่านช่องทางใด ด้วยวิธีการใด ให้ผลการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ นับตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การจัดสรรงบประมาณ การจัดหาทรัพยากรทั้งด้านเนื้อหาและรูปแบบ ตลอดจนการจัดช่องทางที่เหมาะสมที่จะช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

การศึกษาพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศของผู้ใช้ เช่น ระบบรายการทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ หรือ โอแพ็ก ฐานข้อมูล และแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ให้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการออกแบบระบบห้องสมุดที่เป็นมาตรฐานและสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสอดคล้องกับพฤติกรรมสารสนเทศที่แท้จริงของผู้ใช้

การศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศของผู้ใช้ ไม่ว่าจะเป็นความต้องการสารสนเทศ การแสวงหา การค้นหา และการใช้สารสนเทศ ให้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงระบบสารสนเทศ และการจัดบริการสารสนเทศของห้องสมุด รวมทั้ง การจัดหลักสูตรหรือกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและส่งเสริมสมรรถนะการรู้สารสนเทศ ซึ่งช่วยให้ผู้ใช้ให้สามารถเข้าถึง ค้นหา ใช้ทรัพยากรและบริการสารสนเทศได้ด้วยตนเอง

4. โครงการการรู้สารสนเทศ (Project Information Literacy—PIL)

ใน ค.ศ. 2008 โรงเรียนสารสนเทศ มหาวิทยาลัยวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา ได้จัดทำโครงการการรู้สารสนเทศ (Project Information Literacy—PIL) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการทำชุดโครงการวิจัยระดับชาติเพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยในการแสวงหาสารสนเทศ และค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ และเพื่อใช้สารสนเทศแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน โครงการดังกล่าวมุ่งหาคำตอบจากการวิจัยใน 3 ประเด็น คือ 1) นักศึกษานำสมรรถนะด้านการรู้สารสนเทศไปปฏิบัติในสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ยุคดิจิทัลอย่างไร 2) ในสภาพแวดล้อมที่มีแหล่งสารสนเทศออนไลน์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมากมาย

อย่างรวดเร็ว นักศึกษาระบุความต้องการสารสนเทศ ระบุแหล่ง ประเมิน คัดเลือก และใช้สารสนเทศ
อย่างไร 3) จะสอนทักษะการรู้สารสนเทศและการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งเป็นพื้นฐาน
ของการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่นักศึกษาอย่างไรให้ได้ประสิทธิผล (Project Information Literacy.
2012: Online)

ใน ค.ศ. 2009 โครงการการรู้สารสนเทศ ได้ทำวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการแสวงหา
สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยในยุคดิจิทัล (Head; & Eisenberg. 2009: Online) ผู้วิจัยใช้
แบบสอบถามทางออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา
ชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 จำนวน 2,318 คน โดยสุ่มตัวอย่างจากประชากรนักศึกษาจำนวน 27,666 คน
จากวิทยาลัยชุมชน 6 แห่ง และมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ นอกจากแบบสอบถาม
ยังมีการสัมภาษณ์นักศึกษาที่สมัครใจเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม เฮดและไอเซนเบิร์ก (Head; &
Eisenberg. 2011: Online) ได้รายงานผลการวิจัยที่สำคัญไว้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าตนมีความอยากรู้ยากเห็น เอาใจใส่ และ
กระตือรือร้นในช่วงเริ่มต้นของกระบวนการค้นคว้าในการทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชา
ที่เรียน หรือเพื่อการใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน พฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากความต้องการ
ในการหาข้อมูลซึ่งเป็นภาพรวม บริบท หรือ ภูมิหลังของหัวข้อ
2. ในการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทุกคน
เริ่มต้นที่เอกสารประกอบการเรียนการสอน รองลงมาคือกูเกิล ในขณะที่ การค้นคว้าเพื่อใช้ประโยชน์
สำหรับชีวิตประจำวัน นักศึกษากลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดจะใช้กูเกิลและวิกิพีเดีย
3. นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้พึ่งพาบรรณารักษ์ นักศึกษา 9 ใน 10 คน ตอบว่า
เกือบจะไม่เคยขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์เมื่อต้องค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย
4. นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง 9 ใน 10 คน ใช้ห้องสมุดเพื่อสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์
ด้านวิจัยและวิชาการ เช่น EBSCO, JSTOR หรือ ProQuest ในการค้นคว้าเพื่อทำงานในรายวิชา
ที่เรียน เพราะเห็นว่าแหล่งสารสนเทศเหล่านี้ให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ ลึก และละเอียดถี่ถ้วน เป็นข้อมูล
ที่อาจารย์ผู้สอนคาดหวัง
5. ถึงแม้ว่าบรรณารักษ์จะเป็นผู้แนะนำให้ นักศึกษารู้จักใช้ฐานข้อมูลออนไลน์
ในระหว่างการฝึกอบรม ขณะที่นักศึกษาเรียนอยู่ชั้นปีที่ 1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม
แสดงให้เห็นว่า เมื่อนักศึกษาเรียนในชั้นที่สูงขึ้น จะหันไปปรึกษา ขอคำแนะนำ ความช่วยเหลือ
จากอาจารย์ผู้สอน
6. การที่นักศึกษาส่งงานล่าช้า ไม่ได้เป็นเพราะกลัวว่าผลงานไม่ดี หรือ
ขาดความมั่นใจอย่างที่เคยเป็นมาในทศวรรษ 1980 หากเป็นเพราะว่านักศึกษาต้องทำงานหลายชิ้น
ที่ได้รับมอบหมายจากรายวิชาต่าง ๆ

ต่อมาใน ค.ศ. 2010 โรงเรียนสารสนเทศ มหาวิทยาลัยวอชิงตัน ได้ดำเนินการวิจัย
ต่อเนื่องจากงานวิจัยข้างต้น งานวิจัยชิ้นใหม่เป็นการสำรวจเกี่ยวกับการประเมินและใช้สารสนเทศ

ของนักศึกษามหาวิทยาลัยในยุคดิจิทัล จากมหาวิทยาลัย 25 แห่ง ทั่วประเทศ ซึ่งประกอบด้วย วิทยาลัยชุมชน มหาวิทยาลัยของรัฐ และเอกชนโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาว่า ในการทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียนและในชีวิตประจำวันนั้น นักศึกษาระดับปริญญาตรีมีพฤติกรรมในการค้นคว้าและใช้สารสนเทศอย่างไร กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยชิ้นนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 จำนวน 8,353 คน ที่คัดเลือกตามความสมัครใจจากประชากรนักศึกษา 112,844 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยดังกล่าว เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม นอกจากนี้ ยังใช้วิธีสัมภาษณ์นักศึกษาที่สมัครใจเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมเฮดและไอเซนเบิร์ก (Head; & Eisenberg. 2011: Online) ได้รายงานผลการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้

1. นักศึกษากลุ่มตัวอย่างประเมินสารสนเทศที่ค้นหาได้จากเว็บและจากห้องสมุด โดยมีเกณฑ์ในการประเมินคือ ความทันสมัยของสารสนเทศ
2. การประเมินสารสนเทศส่วนใหญ่เป็นกระบวนการความร่วมมือ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนสองในสามปรึกษาเพื่อน และ/หรือสมาชิกในครอบครัวเมื่อต้องการความช่วยเหลือและคำแนะนำในการประเมินและคัดเลือกสารสนเทศเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน เกือบครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามขอความช่วยเหลือจากอาจารย์ผู้สอนเมื่อต้องการประเมินสารสนเทศเพื่อใช้ในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 11 ขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์
3. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทำงานที่ได้รับมอบหมายชิ้นหนึ่งให้เสร็จก่อน แล้วจึงเริ่มทำอีกชิ้นหนึ่ง โดยดำเนินการค้นคว้าไปตามกระบวนการ เช่น การกำหนดปัญหา/หัวข้อ (ร้อยละ 58) เพิ่มมุมมองของตนเองในงานค้นคว้า (ร้อยละ 55) และวางโครงสร้างในการทำงาน (ร้อยละ 51) การสัมภาษณ์เพิ่มเติมชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาใช้วิธีการค้นคว้าที่เคยเรียนรู้มาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
4. แม้ว่านักศึกษามหาวิทยาลัยจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีใหม่ กลับปรากฏว่า มีนักศึกษาจำนวนน้อยในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เว็บ 2.0 เพื่อร่วมมือกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย และ/หรือจัดการงานที่ศึกษาค้นคว้า ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา
5. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนสามในสี่ (ร้อยละ 84) ระบุว่าขั้นตอนที่ยากที่สุดของกระบวนการค้นคว้าในรายวิชาต่าง ๆ คือ การเริ่มต้นทำงานที่ได้รับมอบหมาย สำหรับขั้นตอนอื่น ๆ ที่นักศึกษาพบว่า ยาก ได้แก่ การกำหนดหัวข้อ (ร้อยละ 66) การตีกรอบหัวข้องานให้แคบลง (ร้อยละ 62) และการเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้ได้จากผลการสืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ การสัมภาษณ์เพิ่มเติมชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาขาดความเข้าใจในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ในยุคดิจิทัล ซึ่งมีสารสนเทศจำนวนมาก นักศึกษาพบว่าการค้นหาสารสนเทศได้จำนวนมากกลับเป็นปัญหา
6. ในทางกลับกัน ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่า การค้นหาสารสนเทศเพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน มีปัญหาน้อยกว่าการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชา

ต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม นักศึกษาจำนวนมากว่าหนึ่งในสาม (ร้อยละ 41) มีความเห็นว่า การเลือกสารสนเทศที่ค้นมาได้เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งที่ยาก

7. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ การสอบผ่านวิชานั้น ๆ (ร้อยละ 99) การทำรายงานเสร็จ (ร้อยละ 97) การได้คะแนนดี (ร้อยละ 97) อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนสามในสี่ให้ความสำคัญต่อการดำเนินการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อนั้น ๆ อย่างครอบคลุม (ร้อยละ 78) และการได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ (ร้อยละ 78)

งานวิจัยทั้งสองฉบับข้างต้นชี้ให้เห็นว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่ากระบวนการแสวงหาสารสนเทศเป็นกิจวัตรที่ตายตัว ซ้ำซาก ไม่ว่าจะทำงานในหัวข้อใดก็ตาม นักศึกษามักจะใช้แหล่งสารสนเทศจำนวนน้อย ซ้ำ ๆ ดำเนินการค้นคว้าภายใต้กระบวนการที่ถูกจำกัดด้วยเวลา คะแนน และความคาดหวังของอาจารย์ผู้สอน ใช้เทคนิคการค้นคว้าที่เรียนมาจากโรงเรียนมัธยม ฟังพาอาจารย์ผู้สอนให้เป็นผู้ชี้แนะแหล่งสารสนเทศเพิ่มเติม แต่ใช้บริการห้องสมุดและขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์น้อย ในขณะที่นักศึกษาเห็นว่า การประเมินสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญ แต่เกณฑ์ที่ใช้ประเมินสารสนเทศยังจำกัด แม้ว่านักศึกษาจะรู้สึกอยากกรู้อยากเห็น และเอาใจใส่ในช่วงเริ่มต้นของกระบวนการค้นคว้า แต่ต่อมาก็รู้สึกท้อถอย ท้อแท้กับสารสนเทศจำนวนมากที่ได้ ประสบปัญหาในการกำหนดหัวข้อ ลักษณะ ขอบเขต และกรอบแนวคิดของงานที่ได้รับมอบหมาย นักศึกษาจำนวนมากไม่ได้ให้คุณค่ากับประสบการณ์การเรียนรู้ พอใจเพียงแค่แสวงหาสารสนเทศที่มีคุณภาพพอใช้ได้เพื่อทำงานให้ลุล่วงไป จึงขาดโอกาสที่จะสำรวจ ค้นพบ และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตลอดจนการเรียนรู้เชิงลึกซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพของการศึกษา กล่าวได้ว่า แม้นักศึกษาจะมีความสนใจ ใฝ่รู้ และเอาใจใส่ในการเรียน แต่ยังมีพฤติกรรมการรู้สารสนเทศที่บกพร่องซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการทำงานและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ ความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร คณาจารย์ และบรรณารักษ์ในการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกรวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์สารสนเทศในหลายแง่มุมจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย ตลอดจนฝึกฝนทักษะการรู้สารสนเทศและนำทักษะไปใช้ในการศึกษาวิจัย บรรณารักษ์ควรแสวงหาความร่วมมือกับคณาจารย์ในการปลูกฝังกลยุทธ์การแสวงหาสารสนเทศให้กับนักศึกษา นอกจากนี้ บรรณารักษ์ควรประเมินบริการห้องสมุดที่จัดให้กับนักศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อปรับปรุงและส่งเสริมให้มีการใช้บริการอย่างทั่วถึง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศมีเป็นจำนวนมาก แต่ในที่นี้ได้คัดเลือกเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมความรู้สารสนเทศในระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการศึกษาพฤติกรรม การแสวงหา ค้นหา และการใช้สารสนเทศอย่างมีจุดมุ่งหมาย แล้วจึงนำพฤติกรรมนั้นไปเชื่อมโยงกับ ตัวแบบหรือมาตรฐานความรู้สารสนเทศ หรือเป็นการศึกษาที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การรู้สารสนเทศกับพฤติกรรมสารสนเทศ

เฮพเวิร์ธ (Hepworth. 1999: Online) ศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนอร์ท ประเทศสิงคโปร์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เข้าใจถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าในการทำรายงานในรายวิชาการศึกษาอิสระ และเพื่อให้เข้าใจปัญหา อุปสรรคในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ภาระงาน โดยตั้งคำถามว่านักศึกษาต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้ภาระงานลุล่วง และมีวิธีการทำอย่างไร 2) การให้นักศึกษาพูดถึงสิ่งที่อยู่ในความคิดของตนในระหว่างการศึกษาค้นคว้า 3) การสังเกต เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่นักศึกษาทำ เช่น ระบบสารสนเทศที่นักศึกษาใช้ และการใช้คำสั่งต่าง ๆ ระหว่างที่ค้นหาสารสนเทศในห้องสมุด ผลการศึกษาพบว่า 1) การระบุหัวข้อ นักศึกษาประสบ ปัญหาในการทำความเข้าใจกับหัวข้อภายใต้บริบทที่กว้างกว่า จึงไม่สามารถระบุคำต่าง ๆ ที่มีความหมายเหมือนกัน หรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องในการค้นหาซึ่งจะช่วยให้สามารถค้นหาสารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องได้ 2) การระบุแหล่งสารสนเทศ โดยทั่วไป นักศึกษาไม่ทราบว่าแหล่งสารสนเทศ อันหลากหลายซึ่งตนสามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้ นักศึกษาหลายคนไม่เข้าใจการใช้ระบบ โอแพ็ก หลายคนไม่เข้าใจว่าสามารถค้นหาบทความวารสารได้จากดรรชนีวารสารสาขาวิชาต่าง ๆ จากซีดีรอม นอกจากนี้ยังไม่ทราบว่าวารสารที่มีคณะกรรมการพิจารณาถ้อยแถลงบทความมีคุณค่า มากกว่าวารสารทั่ว ๆ ไป 3) การพัฒนากลยุทธ์การค้นหา แม้ว่านักศึกษาจะรู้จักตรรกะบูล แต่ก็มีประสบการณ์ในการสร้างกลยุทธ์การค้นหา ไม่รู้ว่าสารสนเทศมีการจัดโครงสร้างอย่างไร ในระบบสารสนเทศ และไม่รู้วาระบบสารสนเทศแต่ละระบบทำงานต่างกัน นักศึกษาใช้กลยุทธ์ ต่อไปในระดับต่ำ ได้แก่ ระบบช่วย เทคนิคการตัดคำ คำพ้อง การค้นหาจากจุดเข้าถึงอื่น ๆ นอกเหนือจากผู้แต่งและชื่อเรื่อง ตลอดจนการขยายการค้นหา หรือทำให้การค้นหาแคบลง การค้นหาสารสนเทศที่ตรงกับหัวข้อจึงมีอัตราความสำเร็จต่ำ 4) การค้นหาสารสนเทศในห้องสมุด นักศึกษาไม่คุ้นเคยกับการจัดระบบสารสนเทศในห้องสมุด ทำให้หาสารสนเทศไม่พบ 5) นักศึกษา พบว่าการพัฒนาความเข้าใจความรู้เชิงลึกตลอดจนการขยายความเข้าใจจากข้อมูลหรือ ประสบการณ์ที่มีอยู่เป็นสิ่งท้าทาย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่านักศึกษามีความสามารถ ในการดึงสารสนเทศมาใช้ การจดบันทึก การสังเคราะห์สารสนเทศ ตลอดจนการนำเสนอผลงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ

แก่นักศึกษาปริญญาตรีโดยบูรณาการการรู้สารสนเทศเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอน

มิทเทอร์ไมเยอร์และควิรอน (Mittermeyer; & Quirion. 2003: Online) ศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในรัฐควิเบค ประเทศแคนาดา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางจัดบริการสารสนเทศที่เหมาะสม ตลอดจนเพื่อนำเสนอข้อมูลที่เชื่อถือได้แก่บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสำหรับใช้เป็นข้อเสนอแนะในการบูรณาการการรู้สารสนเทศเข้ากับหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยใช้วิธีสำรวจโดยใช้แบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ ใน 5 ประเด็น ได้แก่ การระบุแนวคิดสำคัญ กลยุทธ์การค้นหาสารสนเทศ ประเภทของสารสนเทศที่ใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการค้นหา และการนำผลการค้นหาไปใช้ แบบสอบถามที่แจกให้กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 5,281 ชุด แบบสอบถามที่ได้รับคืนและนำไปใช้วิเคราะห์มีจำนวน 3,003 ชุด คิดเป็นร้อยละ 56.9 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาประสบปัญหาในการค้นคืนสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากไม่สามารถระบุแนวคิดสำคัญเพื่อใช้เป็นคำค้น ไม่เข้าใจข้อมูลทางบรรณานุกรม ขาดความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างและเนื้อหาของโอแพ็ก การใช้ศัพท์ควบคุม ตลอดจนกลยุทธ์การค้นหา 2) นักศึกษาใช้เวลาในการค้นหาข้อมูลอย่างขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากทดลองใช้วิธีการสืบค้นต่าง ๆ โดยไม่ประสบความสำเร็จ การลองผิดลองถูกทำให้เสียเวลามากในการค้นหา และมีเวลาในการอ่านผลการค้นหาน้อย ไม่สามารถบูรณาการความรู้ใหม่เข้ากับฐานความรู้ของตนเองในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย และ 3) นักศึกษาเสี่ยงต่อการนำสารสนเทศมาใช้โดยไม่ได้อ้างอิงเจ้าของผลงาน เนื่องจากขาดความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมในการใช้สารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้บรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิง

เอลลิสและซาลิสเบอรี (Ellis; & Sallisbury. 2004: Online) ศึกษาพื้นความรู้เกี่ยวกับทักษะการใช้ห้องสมุด แหล่งสารสนเทศที่ใช้ และทักษะทางสารสนเทศของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะปรับปรุงการสอนการรู้สารสนเทศ ซึ่งรวมถึงทักษะทางสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จากภาควิชาภาษาอังกฤษและการศึกษาวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และภาษาศาสตร์ ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี คือ 1) แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ เกี่ยวกับภูมิหลังทางการศึกษา การอบรมทักษะการใช้ห้องสมุด ทักษะเกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศที่ใช้ การทดสอบทักษะเบื้องต้นในการใช้ห้องสมุด 2) การเขียนบันทึกของนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมทักษะการใช้ห้องสมุด โดยให้นักศึกษาเขียนบรรยายประสบการณ์และความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรม ผลการศึกษาพบว่า 1) นักศึกษากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 24 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดก่อนเข้ามหาวิทยาลัย ร้อยละ 52 ได้รับการฝึกอบรมขณะที่เรียนในระดับมัธยมศึกษา และนักศึกษาร้อยละ 22 ได้รับการฝึกอบรมจากมหาวิทยาลัย โรงเรียน และจากแหล่งอื่น ๆ 2) แหล่งสารสนเทศที่ใช้ การวิจัยพบว่านักศึกษาร้อยละ 65 ใช้เซิร์ชเอนจินในการค้นหาสารสนเทศมากที่สุด ร้อยละ 24 ใช้ระบบโอแพ็ก

ของห้องสมุดมากที่สุด ร้อยละ 7 ใช้ห้องสมุดมากที่สุด และร้อยละ 4 ใช้ฐานข้อมูลวารสารมากที่สุด สรุปได้ว่านักศึกษานิยมใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการค้นหาสารสนเทศ 3) ความเชื่อถือในแหล่งสารสนเทศ นักศึกษาส่วนใหญ่ตระหนักดีว่าสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ตนั้นไม่น่าเชื่อถือเสมอไป ในขณะที่นักศึกษามีความเห็นว่าการค้นหาสารสนเทศที่ค้นได้จากระบบโอแพ็กของห้องสมุดมีความน่าเชื่อถือในระดับสูง และแม้ว่ามีนักศึกษาลittleส่วนน้อยใช้ฐานข้อมูลวารสาร แต่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 24 มีความเห็นว่าสารสนเทศจากฐานข้อมูลวารสารมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด

4) ความเข้าใจทักษะเบื้องต้นในการใช้ห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาเพียงร้อยละ 32 ที่สามารถระบุคำสำคัญที่เหมาะสมจะใช้เป็นคำค้น ข้อมูลจากการเขียนบันทึกของนักศึกษา ก็ชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาไม่คุ้นเคยกับการใช้คำสำคัญในการค้นหาสารสนเทศ นักศึกษาประมาณครึ่งหนึ่งไม่ค่อยเข้าใจการใช้คำเชื่อมบูลเลียน อย่างไรก็ตาม นักศึกษาร้อยละ 49 ใช้ AND / OR / NOT ในการเชื่อมคำค้น และนักศึกษาร้อยละ 51 ใช้คำเชื่อมบูลเลียนได้อย่างถูกต้อง ในแบบสอบถาม มีนักศึกษาเพียงร้อยละ 13 ที่สามารถใช้เทคนิคการตัดคำในการค้นหาสารสนเทศได้อย่างถูกต้อง ในการทดสอบว่านักศึกษาสามารถระบุและค้นหาสารสนเทศในรายการเอกสารประกอบการเรียนได้หรือไม่ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาประมาณร้อยละ 70 สามารถระบุสารสนเทศได้อย่างถูกต้อง แต่มีเพียงร้อยละ 22 ที่รู้ว่าจะค้นหาสารสนเทศได้จากแหล่งใด ผลการวิจัยชิ้นนี้จึงชี้ให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่ที่เพิ่งเข้ามาเรียนคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเมลเบิร์น ยังขาดทักษะในการใช้ห้องสมุดที่จำเป็นสำหรับการศึกษาวิจัย ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพในการเขียนความเรียงและรายงาน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องจัดหลักสูตรการสอนทักษะการใช้ห้องสมุดเพื่อให้นักศึกษามีทักษะในการแสวงหาสารสนเทศในสาขาวิชาของตน ซึ่งเน้นให้ใช้แหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย นอกเหนือจากอินเทอร์เน็ต

ลองและชริคแฮนด์ (Long; & Shrikhande. 2005: Online) ทำวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการรู้สารสนเทศที่มีต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาธุรกิจ โดยบูรณาการการฝึกอบรมการรู้สารสนเทศในรายวิชาการคลังระหว่างประเทศที่เปิดเป็นวิชาเลือกทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา เป็นเวลาต่อเนื่องกัน 3 ภาคการศึกษา และวัดผลกระทบของการฝึกอบรมจากรายงานกลุ่มที่มอบหมายให้นักศึกษาทำในแต่ละภาคเรียน ผู้วิจัยกำหนดกระบวนการสอนและการวัดผลออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 นักศึกษายังไม่ได้รับการฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 2, 3 และ 4 นักศึกษาได้รับการฝึกอบรม ในแต่ละขั้นตอนนักศึกษาต้องทำรายงานกลุ่ม ในการตรวจรายงานมีเกณฑ์การพิจารณาให้คะแนนใน 4 ด้าน ได้แก่ คุณภาพของทรัพยากรสารสนเทศที่นักศึกษาเลือกใช้ (30%) ปริมาณของทรัพยากรที่ใช้และการนำเสนอข้อมูลที่หลากหลาย (20%) รูปแบบการอ้างอิง (10%) การนำสารสนเทศไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การเรียบเรียงด้วยภาษาของตนเอง และการอ้างอิงแหล่งสารสนเทศที่ใช้ (40%) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การฝึกอบรมการรู้สารสนเทศโดยบูรณาการเข้ากับรายวิชาที่สอน มีผลทางบวกในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาทั้ง 2 ระดับ

เออร์คิวฮาร์ตและโรวลีย์ (Urquhart; & Rowley. 2007: 1188-1197) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในสหราชอาณาจักร โดยใช้วิธีวิจัยผสมผสานทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ และติดตามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอย่างต่อเนื่องในระยะยาว เพื่อให้เข้าใจพัฒนาการของพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา และเพื่อสร้างตัวแบบเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษาในการใช้แหล่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศนี้จำแนกปัจจัยออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับจุลภาค และระดับมหภาค ในระดับจุลภาค ผู้วิจัยระบุถึงปัจจัยที่มีผลกระทบโดยตรงต่อพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา มี 6 ประการ ได้แก่ 1) การรู้สารสนเทศ คือ สมรรถนะที่นักศึกษานำมาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุมความสามารถและทักษะในการระบุความต้องการสารสนเทศของตน การเข้าถึง การประเมิน และการใช้สารสนเทศ 2) กลยุทธ์การค้นหา หมายถึงรูปแบบต่าง ๆ ในการค้นหาสารสนเทศของนักศึกษา 3) พฤติกรรมสารสนเทศของอาจารย์ผู้สอน หมายถึงบทบาทของอาจารย์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา เช่น การแนะนำเว็บไซต์ การกำหนดแหล่งสารสนเทศสำคัญสำหรับการศึกษาค้นคว้า เช่น วารสาร 4) ความแตกต่างของสาขาวิชาและหลักสูตร หมายถึง วิธีการแสวงหาความรู้ ทักษะที่มีต่อความรู้ วิธีการเรียนการสอนที่แตกต่างกันระหว่างสาขาวิชาย่อมมีผลต่อระดับการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ 5) วิธีการสอน และ 6) การให้ความช่วยเหลือและการฝึกอบรมในการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การฝึกอบรมเกี่ยวกับทักษะสารสนเทศที่จัดโดยห้องสมุด ส่วนในระดับมหภาค มีปัจจัย 5 ประการที่เกี่ยวข้องกับบริบทของพฤติกรรมสารสนเทศ และอาจมีผลต่อปัจจัยในระดับจุลภาคด้วย ดังนี้ 1) การออกแบบทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง การออกแบบทรัพยากรสารสนเทศให้เหมาะสมกับระดับการศึกษา 2) โครงสร้างพื้นฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศและการเรียนรู้ หมายถึง การสร้างสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้แบบเสมือนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้จากระบบการเรียนรู้ดิจิทัลที่ชี้แนะนักศึกษาไปยังทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล 3) การเข้าถึงสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถเข้าถึงสารสนเทศในเครือข่ายของมหาวิทยาลัย เช่น สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้โดยสะดวกจากบ้าน 4) ความเป็นผู้นำและวัฒนธรรมองค์การ หมายถึง การที่ผู้บริหารระดับสูงให้ความสำคัญและการสนับสนุนต่อการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และ 5) นโยบายและทุนสนับสนุนในระดับต่าง ๆ เพื่อจัดให้มีการเข้าถึงสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในระดับต่าง ๆ ตลอดจนการสนับสนุนการฝึกอบรมการเรียนรู้สารสนเทศ

กรอสส์และแลธแธม (Gross; & Latham. 2009: 336-350) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ โดยเน้นประเด็นการให้คำจำกัดความทักษะการเรียนรู้สารสนเทศ การได้รับทักษะการเรียนรู้สารสนเทศ และการประเมินทักษะการเรียนรู้สารสนเทศ

ของตนเอง ผู้วิจัยใช้ข้อมูลการสัมภาษณ์เปรียบเทียบกับคะแนนการทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศ และใช้ทฤษฎีสมรรถนะ (Competency theory) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ผลการวิจัยแสดงถึงความเกี่ยวข้องระหว่างทักษะการรู้สารสนเทศระดับต่ำกับการประเมินความสามารถของตนเอง ในระดับสูงของนักศึกษา ทั้งก่อนและหลังการทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีสมรรถนะ โดยผลการวิจัยพบว่า โดยทั่วไป นักศึกษามีความเห็นว่าตนเป็นผู้แสวงหาสารสนเทศที่มีความสามารถ เน้นการแสวงหาสารสนเทศในแง่ของผลลัพธ์มากกว่าการสร้างฐานความรู้ หรือทักษะที่ช่วยให้สามารถหาสารสนเทศที่ต้องการได้ นักศึกษาระบุว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ ความสามารถในการเรียน การให้ความสนใจ และการทุ่มเทความพยายาม นักศึกษาไม่คุ้นเคยกับศัพท์ *การรู้สารสนเทศ* และรายงานว่าได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับทักษะการรู้สารสนเทศเพียงเล็กน้อย ไม่ได้กล่าวถึงการรู้คอมพิวเตอร์ ทักษะการใช้ห้องสมุด และความสามารถพื้นฐานอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการประเมินคุณภาพสารสนเทศ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การตระหนักถึงประเด็นทางกฎหมายและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ การที่นักศึกษาไม่ได้เน้นถึงฐานความรู้และทักษะเฉพาะที่จำเป็นสำหรับการแสวงหาสารสนเทศที่ประสบความสำเร็จ อาจเป็นเพราะนักศึกษาเข้าใจผิดว่าความสามารถหรือทักษะเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทุกคนมี อีกทั้งยังเห็นว่าการเติบโตมากับคอมพิวเตอร์ทำให้ตนมีทักษะเหล่านี้ และเชื่อว่าไม่ว่าตนต้องการเรียนรู้อะไร ก็สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ความเชื่อมั่นเหล่านี้ทำให้นักศึกษาขาดความตระหนักว่าตนสามารถจะเรียนรู้เกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศเพิ่มเติมได้อีก ตลอดจนปรับปรุงความสามารถที่มีอยู่ แม้ว่าผลการทดสอบจะแสดงว่า นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศ แต่ก็มีนักศึกษาเพียง 1 คน ในจำนวน 20 คนที่ให้สัมภาษณ์ได้คะแนนในระดับสูง ร้อยละ 65 ของนักศึกษากลุ่มนี้ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 80 นักศึกษาส่วนใหญ่ที่ร่วมในการวิจัยเป็นตัวแทนของนักศึกษาที่เก่งที่สุด แต่คะแนนการทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศไม่ได้อยู่ในระดับดีเยี่ยมอย่างที่ควรเป็น นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่านักศึกษานิยมใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคลซึ่งสะดวกต่อการแสวงหาสารสนเทศ เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อน เพื่อนที่เรียนด้วยกัน หรือคนที่นั่งอยู่ใกล้ ๆ มากกว่าที่จะเสาะหาคำตอบจากอาจารย์ผู้สอน หรือ บรรณารักษ์

นิโคลส์ (Nichols, 2009: 515-530) ได้ศึกษาประสบการณ์ในการทำวิจัยที่สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มหาวิทยาลัยอินเดียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้วิธีการวิจัยแบบกรณีศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 1 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 9 คน ที่มีเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไปและกำลังทำรายงานในด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ ดนตรี และประวัติศาสตร์อเมริกัน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์นักศึกษาแต่ละคน 2 สัปดาห์ต่อครั้ง และขอให้นักศึกษาทำบันทึกกระบวนการทำวิจัย และส่งให้ผู้วิจัยทางอีเมลตลอดภาคการศึกษา ผู้วิจัยใช้ตัวแบบพฤติกรรมสารสนเทศ 4 ตัวแบบเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ตัวแบบไอเอสพีของคัลเฮา ตัวแบบกระบวนการ

การเขียนของเฮส์ ตัวแบบเซ็นส์เมกิงของเดอร์วิน และตัวแบบการสื่อสารทางวิชาของสโตน และฟิสเตอร์ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัยเป็นตัวอย่างที่ชื่อว่า การรู้สารสนเทศ 3 แนวทาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในกระบวนการทำวิจัย นักศึกษาทั้ง 10 คน ประสบความก้าวหน้าในแต่ละแนวทางดังนี้

- 1) ด้านการปฏิบัติและผลผลิต นักศึกษาเริ่มต้นจากการระบุปัญหาการวิจัย ไปสู่การทำวิจัยจนสำเร็จ พฤติกรรมที่แสดงถึงความก้าวหน้า ได้แก่ ความสามารถในการอธิบายปัญหา คำถาม และความต้องการสารสนเทศ รวมทั้งความสามารถในการแก้ปัญหา พบคำตอบ มีความพอใจ สามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ และใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ด้านปัญญา นักศึกษาเริ่มต้นจากการมีความรู้ในเรื่องที่ทำวิจัยเพียงเล็กน้อย ก้าวไปสู่การมีความรู้ในเรื่องนั้นมากขึ้น พฤติกรรมที่แสดงถึงความก้าวหน้า ได้แก่ การใช้สารสนเทศที่หลากหลาย ตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างความรู้ใหม่ และ
- 3) ด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนวิชาการ นักศึกษาเริ่มต้นจากการเป็นสมาชิกใหม่ และก้าวไปสู่การเป็นสมาชิกที่มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในชุมชนวิชาการ ในสาขาวิชาของตน พฤติกรรมที่แสดงถึงความก้าวหน้า ได้แก่ การเรียนรู้แบบแผนของชุมชน วิชาการ เช่น การใช้ศัพท์ การจำแนกประเภททางศิลปะ ดนตรี และประวัติศาสตร์ กลยุทธ์ ในการตีความและวิเคราะห์ การรับรู้ค่านิยมในสาขาวิชา ผู้วิจัยเสนอว่า ตัวแบบการรู้สารสนเทศ 3 แนวทาง เป็นประโยชน์ต่อการประเมินการรู้สารสนเทศขั้นสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ และใช้ในการออกแบบบทเรียนการรู้สารสนเทศทางออนไลน์

ดันแคนและฮอลท์สแลนเดอร์ (Duncan; & Holtslander. 2012: 20-27) ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) เพื่อศึกษากลยุทธ์ที่นักศึกษาพยาบาลใช้ในการค้นหาสารสนเทศสำหรับทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน และระบุปัญหาอุปสรรคในการค้นหาสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี 11 คนที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3 และ 4 ของมหาวิทยาลัยเวสต์เทิร์นแคนาดา (Western Canadian University) ซึ่งคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง นักศึกษาเหล่านี้ได้เรียนรู้ทักษะการรู้สารสนเทศมาแล้ว เช่น การประเมินเว็บไซต์ และทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้รับการฝึกอบรมในการใช้ฐานข้อมูล การค้นหาด้วยคำสำคัญ และหัวเรื่อง ตลอดจนการแนะนำการใช้ห้องสมุด โดยเฉพาะการใช้เว็บไซต์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยและทรัพยากรสารสนเทศทางพยาบาล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการขอให้กลุ่มตัวอย่างจดบันทึกกระบวนการค้นหาสารสนเทศในระหว่างที่ทำรายงาน ตามรูปแบบการบันทึกที่ผู้วิจัยกำหนด จากนั้นจึงสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างรายบุคคลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อสนทนาถึงข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการค้นหาที่นักศึกษานั่นทำไว้ ตลอดจนข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการแสวงหาสารสนเทศ กลยุทธ์ที่ใช้ และปัญหาอุปสรรคในการค้นหา ผลการวิจัยพบว่า ถึงแม้ว่านักศึกษาจะประสบความสำเร็จในการค้นหาสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อรายงาน แต่ก็มีปัญหาจุดติดขัดตลอดกระบวนการค้นหา นับตั้งแต่การกำหนดคำถาม การใช้ฐานข้อมูล การกลั่นกรองสารสนเทศที่ต้องการจากสารสนเทศจำนวนมาก และการค้นหาเอกสารฉบับเต็ม ปัญหาที่ทำทายนักศึกษามากที่สุด คือ การกำหนด

คำหรือวลีที่ใช้ค้นสารสนเทศที่ต้องการจากฐานข้อมูล นักศึกษาจะเริ่มด้วยการใช้คำที่ตนคุ้นเคย จากตำราเรียนหรือจากอาจารย์ผู้สอน แต่ไม่ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนคำค้นไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะสามารถค้นคืนสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง และจากผลลัพธ์ที่ได้ นักศึกษาจึงค้นพบ คำค้นที่ถูกต้อง นักศึกษารู้สึกว่าเป็นกระบวนการที่เสียเวลามากและทำให้หงุดหงิดเมื่อไม่สามารถ ค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้ นอกจากนี้ นักศึกษายังไม่เข้าใจความแตกต่างระหว่างการค้น ด้วยคำสำคัญและการค้นด้วยหัวเรื่อง และมีความเห็นว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ ฐานข้อมูล เช่น CINAHL เป็นสิ่งสำคัญ ผลการวิจัยช่วยให้อาจารย์ผู้สอนและบรรณารักษ์เข้าใจ ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาพยาบาล และมีแนวทางในการแสวงหาวิธีแก้ปัญหา เหล่านี้ เช่น การออกแบบโครงการสอนทักษะการรู้สารสนเทศ การสอนกลยุทธ์ในการกำหนดคำค้น ตลอดจนการฝึกทักษะในการค้นหาฐานข้อมูลที่สำคัญในสาขาพยาบาล

พินโต (Pinto. 2012: 304-327) ศึกษาความคิดเห็นและพฤติกรรมเกี่ยวกับการรู้ สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรีสาขาประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย 3 แห่งในประเทศสเปน โดยใช้วิธีสำรวจด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 311 คน ผลการวิจัยพบว่า ในขณะที่นักศึกษา เห็นว่าทักษะการรู้สารสนเทศส่วนใหญ่มีความสำคัญ แต่เมื่อให้นักศึกษาประเมินพฤติกรรมการรู้ สารสนเทศของตนเอง พบว่ายังมีทักษะอยู่ในระดับต่ำ ทักษะที่นักศึกษาเชื่อว่ามีค่าสำคัญสูง และประเมินว่าตนมีทักษะสูง ได้แก่ การจัดระบบและสรุปย่อสารสนเทศ การเขียนรายงาน และงานอื่น ๆ การเข้าใจความคิดของผู้เขียนในตำราเรียน พฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นทักษะ ในระดับที่ค่อนข้างดี ได้แก่ การใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์จากแหล่งที่ไม่เป็นทางการ การค้นหา และค้นคืนสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต การใช้สารสนเทศปฐมภูมิในรูปอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนพฤติกรรมที่สะท้อนทักษะในระดับต่ำซึ่งต้องการการปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ การใช้เทคโนโลยี ในการค้นหา จัดการ และสื่อสารสารสนเทศ ในการศึกษาถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ นักศึกษา มีความเห็นว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองสำคัญที่สุด รองลงมาได้แก่ การเรียนรู้ในชั้นเรียน การเรียนรู้ จากรายวิชาเฉพาะ และการเรียนรู้จากห้องสมุด ตามลำดับ ผู้วิจัยชี้ให้เห็นว่าในขณะที่นักศึกษา เห็นว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสำคัญ แต่ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาไม่ได้แสดงถึง พฤติกรรมของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตัวเอง ทั้งนี้ อาจเนื่องจากนักศึกษาไม่ได้เข้าใจความหมาย ของการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง คิดว่าเป็นการเรียนรู้ตามลำพัง ผลการศึกษาเป็นประโยชน์ แก่ผู้สอนและผู้กำหนดนโยบายการศึกษาในการวางแผนเพื่อปรับปรุงรายวิชาต่าง ๆ และกระบวนการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พร้อมทั้งปรับปรุงทักษะการใช้เทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือในการค้นหา จัดการ และสื่อสารสารสนเทศ นอกจากนี้ ยังให้แนวทางแก่ห้องสมุด ในการปรับปรุงบริการและเครื่องมือที่จะช่วยสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา

การปริทัศน์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรีข้างต้นชี้ให้เห็นว่า แม้ว่างานวิจัยเหล่านี้ได้ทำในช่วงเวลาที่ต่างกันตั้งแต่ปี 1999-2012 ใช้วิธีวิจัยที่ต่างกัน และทำในหลายประเทศ แต่ให้ผลที่สอดคล้องกัน กล่าวคือแสดงถึงพฤติกรรม

การแสวงหาและการใช้สารสนเทศที่ชี้ให้เห็นว่า นักศึกษายังขาดสมรรถนะการรู้สารสนเทศ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์มาตรฐานสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับการอุดมศึกษาของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยข้างต้นชี้ให้เห็นว่านักศึกษาปริญญาตรียังขาดสมรรถนะตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนสามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างชัดเจน มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนสามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถบูรณาการสารสนเทศที่เลือกแล้วให้เข้ากับฐานความรู้และค่านิยมของตนเองได้ และเมื่อพิจารณาตามตัวแบบพฤติกรรมการรู้สารสนเทศบิกซิกส์ ผลการวิจัยข้างต้นก็สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษายังไม่มีพฤติกรรมการรู้สารสนเทศที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนิยามปัญหาสารสนเทศ กลยุทธ์การแสวงหาสารสนเทศ และการกำหนดแหล่งและการเข้าถึงสารสนเทศ นอกจากนี้ ผลการวิจัยเหล่านี้ยังแสดงให้เห็นความสัมพันธ์และความเหลื่อมซ้อนของแนวคิดการรู้สารสนเทศ และพฤติกรรมสารสนเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างการรู้สารสนเทศ พฤติกรรมสารสนเทศ กับกระบวนการเรียนรู้อีกด้วย

2. งานวิจัยในประเทศ

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องมี 3 ประเด็น คือ 1) การรู้สารสนเทศของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา 2) พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา และ 3) การสอนการรู้สารสนเทศ

1. การรู้สารสนเทศของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ดวงกมล อุณจิตติ (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีการเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2545 ใช้แบบทดสอบและแบบประเมินตนเองในการรู้สารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีมีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา พบว่านักศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีการรู้สารสนเทศแตกต่างจากนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนักศึกษาประเมินการรู้สารสนเทศของตนเอง พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีระดับการรู้สารสนเทศต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

ชุตินา ยิงสุวพัฒนา (2547) ศึกษาความคิดเห็นและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น เกี่ยวกับความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ ขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรีตามเกณฑ์ของ ACRL ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ โดยรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ส่งทางไปรษณีย์ให้แก่กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บัณฑิตหรือผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2545 ในด้านการรู้สารสนเทศ

ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้นิติตทั้งจากส่วนราชการ / รัฐวิสาหกิจ และบริษัท / เอกชน เห็นว่าความรู้ความสามารถของบัณฑิต มหาวิทยาลัย ขอนแก่น ด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการ และการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อยู่ในระดับดี ส่วนความรู้ความสามารถด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้รับการคัดเลือกไว้แล้วกับพื้นฐานความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่ การใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความเข้าใจในเรื่องของสารสนเทศในบริบทของสังคม อยู่ในระดับพอใช้ สำหรับความคาดหวังของผู้ใช้นิติต พบว่า ผู้ใช้นิติตจากทั้งส่วนราชการ / รัฐวิสาหกิจ และบริษัท / เอกชน คาดหวังให้บัณฑิตมีความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศตามมาตรฐานของ ACRL ทั้ง 5 มาตรฐาน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการรู้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน ซึ่งมี 7 โมดูล ตามเกณฑ์ของ ICDL พบว่าผู้ใช้นิติตจากส่วนราชการ/ รัฐวิสาหกิจ เห็นว่าความรู้ความสามารถของบัณฑิตในด้านแนวคิดพื้นฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้คอมพิวเตอร์และการจัดการแฟ้มข้อมูล การประมวลผลคำ ฐานข้อมูล การนำเสนอผลงาน และการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสาร อยู่ในระดับดี ส่วนความรู้ความสามารถด้านการใช้ตารางวิเคราะห์แบบอิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับพอใช้ ส่วนผู้ใช้นิติตจากบริษัท / เอกชน เห็นว่าความรู้ความสามารถของบัณฑิตด้านแนวคิดพื้นฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้คอมพิวเตอร์และการจัดการแฟ้มข้อมูล การประมวลผลคำ การใช้ตารางวิเคราะห์แบบอิเล็กทรอนิกส์ การนำเสนอผลงาน และการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสาร อยู่ในระดับดี ส่วนความรู้ความสามารถด้านฐานข้อมูล อยู่ในระดับพอใช้ สำหรับความคาดหวังของผู้ใช้นิติต พบว่า ผู้ใช้นิติตจากทั้งส่วนราชการ / รัฐวิสาหกิจ และบริษัท / เอกชน คาดหวังให้บัณฑิตมีความรู้ความสามารถด้านการรู้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานทั้ง 7 โมดูลอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า มหาวิทยาลัยขอนแก่นควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาและกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอน พร้อมทั้งสามารถบูรณาการเข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มพูนทักษะของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาและการปฏิบัติงานต่อไป

ปภาดา เจียวกัก (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2-4 ปีการศึกษา 2545 โดยเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาตามตัวแปรเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวัดการรู้สารสนเทศของนักศึกษา คือ แบบทดสอบและนำผลของการทดสอบดังกล่าวมาคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ค่า t-test และค่า F-test ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนั้น นักศึกษา

ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปริยาภรณ์ ใจสอาด (2547) ศึกษาเรื่องความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี ตามความคิดเห็นของบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมุ่งศึกษาความคิดเห็นและระดับความจำเป็นต่อความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานของบัณฑิต ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2545 และมีย่างทำแล้ว จากผลการวิจัย บัณฑิตมีความเห็นว่าความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ ซึ่งมี 5 มาตรฐานตามเกณฑ์ของ ACRL มีความจำเป็นในการปฏิบัติงานในระดับมาก ในด้านการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พบว่าบัณฑิตกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับดี ได้แก่ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนด้านการกำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ การใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความเข้าใจในเรื่องสารสนเทศในบริบทของสังคม บัณฑิตกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับดี คือกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนในระดับพอใช้คือ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านการประเมินสารสนเทศและแหล่งที่มาอย่างมีวิจารณญาณ สามารถเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้รับการคัดเลือกไว้แล้วกับความรู้เดิมที่ตนเองมีอยู่ พบว่า บัณฑิตกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับดีคือ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนบัณฑิตกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอยู่ในระดับพอใช้

สุวัฒน์ พระนิมิตร (2552) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2550 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้านการกำหนดขอบเขตสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และด้านการใช้สารสนเทศ โดยเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนิสิตตามตัวแปรเพศ กลุ่มสาขาวิชา และผลการเรียนจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนั้นยังนำมาประเมิน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการรู้สารสนเทศโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อนำมาเปรียบเทียบตามตัวแปรเพศ กลุ่มสาขาวิชา และผลการเรียนจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิง มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวม และเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีระดับการรู้สารสนเทศ

ด้านการเข้าถึงสารสนเทศแตกต่างจากนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาที่มีผลการเรียนจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนปานกลาง มีระดับการรู้สารสนเทศด้านการเข้าถึงสารสนเทศแตกต่างกับนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง นอกจากนั้น ยังพบว่านิสิตที่มีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เฉพาะสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา มีดังนี้

สุทวดี ศรีสุตตา (2549) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และปัญหาด้านแหล่งและสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบที่พัฒนามาจากแบบทดสอบการรู้สารสนเทศของ UCLA โดยดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของไทย แล้วจึงนำไปวัดระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2547 ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ส่วนใหญ่มีการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับดี เมื่อวิเคราะห์ถึงรายละเอียดของทักษะการรู้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีความรู้และทักษะในระดับดีมากในด้านการกำหนดวิเคราะห์แนวคิดหลักและประเด็นย่อยของเรื่องที่ศึกษา และในระดับดีในด้านการรู้จักแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ สามารถใช้และเข้าถึงสารสนเทศในแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภท สามารถค้นหาสารสนเทศจากห้องสมุดและเว็บไซต์ต่าง ๆ ได้ ใช้ฐานข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศเบื้องต้นได้ รวบรวมบรรณานุกรมและเขียนการอ้างอิงได้ ส่วนทักษะที่เกี่ยวข้องกับการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ นักศึกษายังทำคะแนนได้ในระดับต่ำ นอกจากนั้นยังพบว่านักศึกษายังมีทักษะต่ำเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการถ่ายโอน หรือส่งสารสนเทศทางไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าคะแนนของการรู้สารสนเทศของนักศึกษาตามชั้นปีที่ศึกษา ผลการเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนรู้สารสนเทศ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาชี้ให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับน้อยในด้านแหล่งและทรัพยากรสารสนเทศ แต่มีปัญหาในระดับมากในด้านสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ เนื่องจากจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการมีไม่เพียงพอ สภาพเก่าหรือชำรุด ใช้งานไม่สะดวก และระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยขัดข้องบ่อย

ชูชีพ มามาก (2553) ศึกษาการรู้สารสนเทศทางธุรกิจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา จำแนกตามเพศ ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักศึกษาปริญญาตรี ภาคปกติ คณะบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 403 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบทดสอบวัดระดับการรู้สารสนเทศ โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานทักษะสามมิติยะสารสนเทศสำหรับนักศึกษาทางธุรกิจของแนนซี เอ. คันนิงแฮม ผลการวิจัยพบว่าระดับการรู้สารสนเทศทางธุรกิจของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักศึกษามีระดับการรู้สารสนเทศปานกลางเกือบทุกด้าน ได้แก่ ความสามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้ ความสามารถใช้ วิจารณ์งานในการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ รวมทั้งเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้ กับความรู้ที่มีอยู่เดิม ความสามารถในการใช้สารสนเทศให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และความเข้าใจในประเด็นทางเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่เกี่ยวกับการเข้าถึงสารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและถูกกฎหมาย ยกเว้นความสามารถเข้าถึงสารสนเทศ ที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอยู่ในระดับต่ำ และเมื่อเปรียบเทียบระดับการรู้ สารสนเทศทางธุรกิจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชนในเขต กรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปรพบว่า นักศึกษาเพศชายมีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวม และรายด้านสูงกว่านักศึกษาเพศหญิง และนักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศ โดยรวมและรายด้านต่างกัน โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 มีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษา ชั้นปีที่ 2 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศแตกต่างกันโดยรวม และรายด้าน โดยนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีและปานกลาง มีระดับการรู้สารสนเทศ สูงกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพอใช้ นักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับมาก มีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ปานกลาง และน้อย

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า มีงานวิจัยหลายชิ้นประเมินทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งใด แห่งหนึ่ง (ดวงกมล อุ่นจิตติ. 2546; ปภาดา เจียวกัก. 2547; สุวัฒน์ พระนิมิต. 2552) หรือ ในสาขาวิชาหนึ่ง ๆ (สุดาวดี ศรีสุตตา. 2549; ชูชีพ มามาก. 2553) งานวิจัยเหล่านี้ใช้แบบทดสอบ หรือแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการประเมินทักษะการรู้สารสนเทศ โดยพัฒนาจากมาตรฐานการรู้ สารสนเทศ เช่น มาตรฐานสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับการอุดมศึกษาของสมาคมห้องสมุด วิทยาลัยและห้องสมุดวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา มาตรฐานทักษะสมรรถนะสารสนเทศสำหรับนักศึกษา ทางธุรกิจของแนนซี เอ. คันนิงแฮม ผลการวิจัยส่วนใหญ่ชี้ให้เห็นว่านิสิต นักศึกษามีทักษะการรู้ สารสนเทศโดยรวมในระดับปานกลางหรือดี อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของสุดาวดี ศรีสุตตา (2549) ซึ่งศึกษาระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการถ่ายโอน หรือส่งสารสนเทศทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ในระดับต่ำ ผลการวิจัย

ที่เปรียบเทียบทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาตามตัวแปรด้านเพศ สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าสาขาวิชาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษา งานวิจัยยังพบว่าความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษาเป็นตัวแปรที่มีผลต่อระดับการรู้สารสนเทศอีกด้วย โดยนักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมาก มีการรู้สารสนเทศสูงกว่านักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ปานกลางและน้อย (ชูชีพ มามาก. 2553) นอกจากนี้ การศึกษาความคิดเห็นและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตต่อระดับความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศ และคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานของบัณฑิต (ชุติมา ยิ่งสุขวัฒนา. 2547) และการศึกษาความคิดเห็นและระดับความจำเป็นต่อความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานของบัณฑิต (ปริยาภาญจน์ ใจสะอาด. 2547) แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้บัณฑิตทั้งส่วนราชการ / รัฐวิสาหกิจ และบริษัท / เอกชน และบัณฑิตเห็นความสำคัญและความจำเป็นของสมรรถนะการรู้สารสนเทศต่อการปฏิบัติงานในระดับมาก

2. พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักศึกษา

ในสถาบันอุดมศึกษา

อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย (2547) ศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล โดยมุ่งศึกษาการแสวงหาสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนของนักศึกษา การใช้หนังสือ / สื่อในห้องสมุดวิทยาเขตของนักศึกษา และปัญหาในการใช้ห้องสมุดวิทยาเขต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปีต่อเนื่องของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตนนทบุรี วิทยาเขตบึงพระมิตร มหาเมฆ และวิทยาเขตปทุมธานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ในการศึกษาพบว่าในการทำรายงาน / ภาคนิพนธ์โครงการ/ โปรเจ็ค และการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม นักศึกษาใช้ห้องสมุดวิทยาเขตมากที่สุด ในการฝึกปฏิบัตินักศึกษาใช้คู่มือประกอบมากที่สุด ในการฝึกงานนักศึกษาใช้ระเบียบวิธีการของหน่วยงานมากที่สุด ในการศึกษาต่อและหางานทำนักศึกษาใช้ข่าวสารประชาสัมพันธ์มากที่สุด และในการเตรียมตัวสอบนักศึกษาใช้ข้อมูลส่วนตัวมากที่สุด ทั้งนี้สาขาวิชาเป็นตัวแปรที่จำแนกความแตกต่างในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อกิจกรรมการเรียนได้ดีกว่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมและเพศ ในการศึกษาการใช้สื่อ พบว่านักศึกษาที่เรียนอยู่ในระดับปานกลาง ใช้สื่อทุกประเภทในห้องสมุดวิทยาเขต สื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้มากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์และหนังสือวิชาการ ส่วนการศึกษาปัญหาในการใช้ห้องสมุดวิทยาเขต พบว่าปัญหาที่นักศึกษาประสบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ จำนวนหนังสือ / สื่อไม่เพียงพอ หนังสือ / สื่อล้าสมัย และห้องสมุดขาดการประชาสัมพันธ์

ศิริสุภา เอมหยวก (2549) ศึกษาการใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาภาคปกติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามในจำนวน 7 สาขาวิชา โดยมุ่งศึกษาปัญหาและอุปสรรคการใช้สารสนเทศด้านแหล่งสารสนเทศ ด้านรูปแบบสารสนเทศ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัย

พบว่า การใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นตัวบุคคล นักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ใช้อยู่ในระดับมาก โดยสอบถามและขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ส่วนนักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ใช้การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง การใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันบริการสารสนเทศพบว่า นักศึกษาใช้สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามอยู่ในระดับปานกลาง และการใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ และสาขาวิชาภาษาไทยใช้สื่อสิ่งพิมพ์อยู่ในระดับมาก โดยใช้หนังสือตำรา / วิชาการ ในขณะที่นักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ใช้ในระดับปานกลาง การใช้สื่อโสตทัศน พบว่า นักศึกษาทุกสาขาวิชาใช้วีซีดีอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาทุกสาขาวิชาใช้เว็บไซต์สาธารณะอยู่ในระดับมาก การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นตัวบุคคล พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ด้านผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาเฉพาะมีจำนวนจำกัด ด้านแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันบริการสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ด้านสารสนเทศที่ต้องการมีจำนวนน้อยและไม่เพียงพอ และด้านแหล่งสารสนเทศที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการเชื่อมต่อระบบข่ายงานคอมพิวเตอร์ไปยังแหล่งสารสนเทศที่ต้องการใช้เป็นเวลานานในระดับปานกลาง ยกเว้นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยมีปัญหาอยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับยูอาร์แอลที่ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงบ่อย ปัญหาและอุปสรรคการใช้สารสนเทศ ด้านรูปแบบสารสนเทศสื่อสิ่งพิมพ์พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านวิธีการใช้ บางประเภทยากแก่การใช้งาน ด้านสื่อโสตทัศน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางด้านภาพ เสียง ขนาด และความคมชัด สมบูรณ์ของสื่อและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนสาขาวิชาอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางด้านความเมื่อยล้าของสายตาในการรับรู้อาหารสนเทศผ่านจอเทอร์มินัลเป็นเวลานาน

สุคนธ์ทิพย์ คำจันทร์ (2549) ศึกษาความต้องการใช้สารสนเทศและพฤติกรรม การแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ใน 7 คณะวิชา ของมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีการศึกษาที่ 2 ของคณะนิเทศศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และคณะบริหารธุรกิจ มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครเป็นส่วนใหญ่ นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการใช้สารสนเทศเพื่อเพิ่มความเข้าใจในบทเรียน ประเภทสารสนเทศที่ต้องการใช้ ได้แก่ เอกสารส่วนตัว สื่อโสตทัศน และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นักศึกษามีความต้องการใช้แหล่งสารสนเทศบุคคลในระดับมาก การศึกษากระบวนการแสวงหาสารสนเทศ พบว่านักศึกษาเริ่มต้นแสวงหาสารสนเทศจากอาจารย์ ค้นหาจากเว็บบนอินเทอร์เน็ตและกลั่นกรองข้อมูลที่ได้รับจากหน้าสารบัญ

หนังสือ หรือสารบัญวารสาร ประเมินสารสนเทศจากคำแนะนำของอาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ นักศึกษา ติดตามสารสนเทศใหม่ ๆ จากการสำรวจสารสนเทศบนเว็บ เมื่อได้รับสารสนเทศตรงกับความต้องการก็จะมีกระบวนการบันทึกข้อมูลไว้ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง / ความน่าเชื่อถือของข้อมูล จากการอ่านสาระสังเขป และยุติการแสวงหาสารสนเทศจากการสอบถามอาจารย์ / ผู้เชี่ยวชาญ นักศึกษามีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับความต้องการใช้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นปัญหา และอุปสรรคด้านประเภททรัพยากรสารสนเทศอยู่ในระดับมาก นักศึกษาที่มีเพศ ระดับชั้นปี การศึกษา และภูมิสำเนาแตกต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาในคณะ ต่างกันมีปัญหาและอุปสรรคต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้พบว่า นักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ และคณะนิเทศศาสตร์ มีปัญหาและอุปสรรคมากกว่านักศึกษาคณะศิลปศาสตร์

ญาณภา อินพรหม (2551) ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศและปัญหา และอุปสรรคในการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น นักศึกษาที่ลงทะเบียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีวัตถุประสงค์ ในการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการเรียนมากที่สุด โดยส่วนใหญ่จะใช้สารสนเทศที่เป็นภาษาไทย และสืบค้นบนอินเทอร์เน็ต โปรแกรมค้นหาที่ใช้มากที่สุดคือ กูเกิล นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ อินเทอร์เน็ตทุกวัน ใช้สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ โดยมีความถี่ในการเข้าใช้บริการ 2-4 ครั้งต่อสัปดาห์ สำหรับสืบค้นอินเทอร์เน็ตและฐานข้อมูล ที่มีในห้องสมุด และนิยมสืบค้นสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตจากสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในช่วงเวลาบ่าย นักศึกษาเห็นว่าทรัพยากรห้องสมุดมีความน่าเชื่อถือมากกว่าสารสนเทศ บนอินเทอร์เน็ต และมีวิธีการประเมินสารสนเทศจากความน่าเชื่อถือของผู้จัดทำสารสนเทศ ความทันสมัยของสารสนเทศ และภาษาของสารสนเทศตามลำดับ นอกจากนั้นนักศึกษายังนิยมใช้ หนังสือประกอบการสอนของอาจารย์เพื่อประกอบการศึกษามากที่สุด นอกเหนือจากการใช้ ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (CMUL OPAC) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่นิยมใช้ฐานข้อมูลที่ห้องสมุดบอกรับเป็นสมาชิก ส่วนด้านปัญหาและอุปสรรค ในการใช้สารสนเทศของห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ พบว่า นักศึกษามีปัญหาด้านทรัพยากร สารสนเทศ ด้านเทคโนโลยี ด้านการแสวงหาสารสนเทศจากฐานข้อมูลที่ห้องสมุดให้บริการ และด้านการแสวงหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีปัญหาด้านบุคลากร และสถานที่ในระดับน้อย

สนทยา สาลี (2551) ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยมุ่งศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาที่ศึกษา ในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สารสนเทศและปัญหา การใช้สารสนเทศของนักศึกษาในกลุ่มเดียวกัน ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ

ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี พบว่านักศึกษามีพฤติกรรมด้านวัตถุประสงค์ของการใช้สารสนเทศ ด้านภาษา ประเภท ตลอดจนด้านเครื่องมือที่ใช้ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีพฤติกรรมการใช้ในระดับมากคือ แหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยที่เป็นเพื่อน ส่วนภายนอกมหาวิทยาลัยคือวารสาร ปัญหาการใช้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีปัญหาในการใช้แหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านรูปแบบ / เนื้อหาสารสนเทศ ไม่ทันสมัย รองลงมาได้แก่ ไม่ทราบถึงบริการต่างๆ ที่มีในห้องสมุด / สำนักวิทยบริการ และสารสนเทศไม่ตรงกับความต้องการ สำหรับปัญหาในการใช้สารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศภายนอกมหาวิทยาลัย พบว่านักศึกษามีปัญหาทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นปัญหาด้านการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้ยาก ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

การศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า มีการศึกษาในบริบทของการเรียนในมหาวิทยาลัยหรือในสาขาวิชาเฉพาะ ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยที่น่าสนใจ ได้แก่ 1) ในการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า นักศึกษาใช้หนังสือ ตำราเรียนในรูปแบบสิ่งพิมพ์เป็นส่วนใหญ่ แต่บางส่วนก็ใช้โปรแกรมการค้นหาฐานข้อมูล และเว็บไซต์ด้วย (ญาณภา อินพรหม. 2551; ศิริสุภา เอมหยวก. 2549) 2) นักศึกษาใช้แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล เช่น บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด และเพื่อน (ศิริสุภา เอมหยวก. 2549; สุคนธ์ทิพย์ คำจันทร์. 2549; สนทยา สาลี. 2551) 3) ในการประเมินสารสนเทศที่ค้นหาได้ นักศึกษาใช้เกณฑ์ความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ และความทันสมัยของสารสนเทศ (สุคนธ์ทิพย์ คำจันทร์. 2549; ญาณภา อินพรหม. 2551) 3) ปัญหาที่ประสบในการแสวงหาสารสนเทศได้แก่ ทรัพยากรสารสนเทศไม่เพียงพอและล้าสมัย อุปสรรคในการเข้าถึงสารสนเทศที่มีคุณภาพ ระบบอินเทอร์เน็ตที่ไม่เสถียร และห้องสมุดขาดการประชาสัมพันธ์ (อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย. 2547; ศิริสุภา เอมหยวก. 2549; สนทยา สาลี. 2551) นอกจากนี้งานวิจัยเหล่านี้ยังชี้ให้เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่ผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา ได้แก่ สาขาวิชา และประเภทของงานที่ได้รับมอบหมาย

3. การสอนการรู้สารสนเทศ

ประภาส พาวินันท์ (2546) ศึกษาการสอนการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารสนเทศในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยมุ่งศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อการสอนการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารสนเทศในมหาวิทยาลัยของรัฐ และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีระดับการศึกษา สาขาวิชาเอก ตำแหน่งทางวิชาการ ประสบการณ์การสอน และมหาวิทยาลัยที่สังกัดต่างกัน การวิจัยได้ศึกษาถึงเนื้อหาในรายวิชาที่สอนและลักษณะการจัดการเรียนการสอน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 93 คน เป็นอาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ หรือบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หรือสารสนเทศศาสตร์ ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ต้องการให้มีการสอนการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารสนเทศ

เป็นวิชาบังคับ โดยมีบรรณารักษ์ห้องสมุดร่วมในการสอน และให้ความสำคัญกับการสอนเนื้อหา ดังกล่าวในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบการสอนเนื้อหาวิชาการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารสนเทศ อาจารย์มหาวิทยาลัยเปิดต้องการให้มีการสอนสารสนเทศนอกมหาวิทยาลัย โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนและอินเทอร์เน็ตมากกว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยปิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจารย์ที่มีคุณวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์ หรือบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ต้องการให้มีการสอนการเขียนเชิงอรรถและบรรณานุกรมมากกว่าอาจารย์ที่มีวุฒิทางสาขาวิชาอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอาจารย์ยังต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้อง กับความต้องการของนักศึกษาในแต่ละสาขาวิชา และนักศึกษาควรได้ปฏิบัติจริงและทำรายงาน การศึกษาค้นคว้า การนำชมห้องสมุด ใช้ของจริงประกอบการสอน และมีการประเมินผลผู้สอน ภาคเรียน นอกจากนั้นยังได้เปรียบเทียบลักษณะการเรียนการสอน ซึ่งพบว่าอาจารย์มหาวิทยาลัย ปิดต้องการสอนโดยให้นักศึกษาปฏิบัติจริงมากกว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยเปิด อาจารย์มหาวิทยาลัย เปิดต้องการให้มีการวัดผลโดยใช้ข้อสอบปรนัยมากกว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยปิด อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และอาจารย์ที่มีวุฒิทางด้านบรรณารักษศาสตร์ และบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ ต้องการสอนโดยการนำชมห้องสมุดมากกว่าอาจารย์ที่มีวุฒิทางสาขาวิชา อื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รสรินทร์ เกตุชาติ (2550) ศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาการรู้ สารสนเทศและวิชาการใช้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ในด้านเนื้อหาวิชา อาจารย์ผู้สอน และกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยใช้มหาวิทยาลัย ที่มีการจัดการเรียนการสอนวิชาการรู้สารสนเทศและการใช้ห้องสมุด จำนวน 77 แห่ง เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า วิชาการรู้สารสนเทศ ส่วนใหญ่จัดเป็นวิชาการศึกษาทั่วไป ส่วนวิชาการใช้ห้องสมุดจัดเป็นรายวิชาศึกษาทั่วไป โดยเป็นวิชาบังคับ เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัย และห้องสมุดวิจัย (ACRL) พบว่าวิชาการรู้สารสนเทศมีเนื้อหาตามมาตรฐานการรู้สารสนเทศ ทุกมาตรฐาน ส่วนวิชาการใช้ห้องสมุดมีเนื้อหาตามมาตรฐาน 4 มาตรฐาน ด้านอาจารย์ผู้สอนพบว่า ส่วนใหญ่มีตำแหน่งอาจารย์ สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และมีประสบการณ์ ในการสอน 10 ปีขึ้นไป ด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า ผู้รับผิดชอบคือภาควิชา แผนกวิชา และผู้จัดโปรแกรม

แววตา เตชาทวิวรรณ (2551) ศึกษาการบูรณาการการรู้สารสนเทศในระบบ จัดการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้วิธีวิจัยตามวิธีการเชิงระบบ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพและปัญหา การออกแบบระบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการรู้สารสนเทศ การพัฒนาระบบจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการรู้สารสนเทศ การทดลองใช้ระบบจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการการรู้สารสนเทศ และการประเมินผลระบบจัดการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ

ระบบจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการรู้สารสนเทศ บทเรียนการรู้สารสนเทศ แบบประเมินคุณภาพ บทเรียนจากผู้เชี่ยวชาญ แบบทดสอบการรู้สารสนเทศของนักศึกษาตามมาตรฐานสามมิติยะ การรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษาของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัย (ACRL) และแบบประเมินรายงานของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 52 คน ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการการรู้สารสนเทศกับระบบจัดการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์เป็นต้นแบบที่มีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ผู้เรียน พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีทักษะการรู้สารสนเทศสูงมากขึ้น ต้นแบบการบูรณาการ การรู้สารสนเทศสอดคล้องกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเป็นการเรียนรู้ที่นำไปปฏิบัติ ได้จริงในรายวิชา

เทอดศักดิ์ ไม่เท่าทอง (2554) ศึกษาการบูรณาการการรู้สารสนเทศในกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป หลักสูตรระดับปริญญาตรี โดยมุ่งศึกษาองค์ประกอบ ที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการการรู้สารสนเทศ พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการ การรู้สารสนเทศ และพัฒนารูปแบบการบูรณาการการรู้สารสนเทศในกระบวนการเรียนการสอน รายวิชาศึกษาทั่วไป หลักสูตรปริญญาตรี สำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยใช้มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒเป็นกรณีศึกษา วิจัยที่ใช้เป็นวิธีวิจัยผสมผสาน ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก การวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยกึ่งทดลอง และการสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน รายวิชาศึกษาทั่วไปบรรณารักษ์ นิสิต และผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการการรู้สารสนเทศ ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ คือ (1) องค์ประกอบระดับนโยบาย มี 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ นโยบายของสถาบัน โครงสร้างและระบบบริหาร บทบาทของผู้บริหาร ทรัพยากรและโครงสร้าง พื้นฐาน แหล่งเรียนรู้และโปรแกรมสนับสนุนการเรียนรู้ และการพัฒนาและการประเมินผู้สอน (2) องค์ประกอบระดับการจัดการเรียนการสอน มี 11 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ บทบาทของผู้สอน บทบาทของบรรณารักษ์ บทบาทของนิสิต ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศของผู้สอน/ บรรณารักษ์ ความร่วมมือระหว่างผู้สอนกับบรรณารักษ์ ผลลัพธ์การเรียนรู้ แผนการสอน วิธีการ สอน กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. รูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการการรู้สารสนเทศ ประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ 1) องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ผลลัพธ์การเรียนรู้ วิธีการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นตอนการสอน บทบาทของผู้สอน บทบาท ของบรรณารักษ์ บทบาทของนิสิต สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 2) การบูรณาการการรู้สารสนเทศ มี 7 ขั้นตอน ได้แก่ การมอบหมายงานกรณีศึกษา การเลือก หัวข้อกรณีศึกษา การสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การกำหนดประเด็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ และศึกษาด้วยตนเอง การนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยตนเองและรายงานการศึกษาค้นคว้า และการประเมินรายงาน

3. รูปแบบการบูรณาการการรู้สารสนเทศ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ 1) บริบทที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป 2) องค์ประกอบของรูปแบบการบูรณาการการรู้สารสนเทศ มี 2 ส่วน คือ นโยบายและการดำเนินการระดับสถาบัน และการดำเนินการจัดการเรียนการสอน 3) รูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการการรู้สารสนเทศ มี 2 ส่วน คือ โครงสร้างของรูปแบบการเรียนการสอน และการประเมินการสอน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนการรู้สารสนเทศได้ชี้ให้เห็นความพยายามที่จะแสวงหาวิธีการสอนที่มีประสิทธิผลนับตั้งแต่ยุคที่มีแต่การสอนการใช้ห้องสมุด โดยมีขอบเขตครอบคลุม การกำหนดและวางแผนหลักสูตร การจัดการหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และวิธีการสอน งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ในระดับปริญญาโท ผู้วิจัยนิยมใช้วิธีสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนในระดับปริญญาเอก ใช้วิธีวิจัยผสมผสาน งานปริทัศน์งานวิจัยเหล่านี้ มีข้อสรุปเกี่ยวกับผลการวิจัย ดังนี้ 1) อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์หรือบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หรือ สารสนเทศศาสตร์ ต้องการให้มีการสอนการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารสนเทศเป็นวิชาบังคับ โดยมีบรรณารักษ์ห้องสมุดร่วมในการสอน (ประภาส พาวินันท์. 2546) 2) พัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาในแต่ละสาขาวิชา และนักศึกษาควรได้ปฏิบัติจริง ทำรายงานการศึกษาค้นคว้า ในการสอนควรมีการทัศนศึกษาห้องสมุด ใช้ของจริงประกอบการสอน และมีการประเมินผลผู้สอน 3) ในการจัดการเรียนการสอนวิชาการศึกษาการรู้สารสนเทศและวิชาการใช้ห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า กำหนดให้เป็นรายวิชาการศึกษาทั่วไป สอนโดยอาจารย์ในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ (รัสรินทร์ เกตุชาติ. 2550) 4) การบูรณาการการรู้สารสนเทศกับระบบจัดการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์เป็นต้นแบบที่มีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีทักษะการรู้สารสนเทศ สูงมากขึ้น ต้นแบบการบูรณาการการรู้สารสนเทศสอดคล้องกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นการเรียนรู้ที่นำไปปฏิบัติได้จริงในรายวิชา (แวนดา เตชาทวีวรรณ. 2551) 5) ในการบูรณาการการรู้สารสนเทศในกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป หลักสูตรระดับปริญญาตรี ประกอบด้วยองค์ประกอบระดับนโยบาย และองค์ประกอบระดับการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการการรู้สารสนเทศ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน และขั้นตอนการบูรณาการการรู้สารสนเทศ ส่วนรูปแบบการบูรณาการการรู้สารสนเทศ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ บริบทที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป องค์ประกอบของรูปแบบการบูรณาการการรู้สารสนเทศ และรูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการการรู้สารสนเทศ (เทอดศักดิ์ ไม่เท่าทอง. 2554)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 9,803 คน

ตาราง 1 จำนวนประชากรโดยแบ่งตามกลุ่มสาขาวิชาและคณะวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	จำนวนประชากร
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	
คณะพลศึกษา	911
คณะพยาบาลศาสตร์	292
คณะแพทยศาสตร์	386
คณะทันตแพทยศาสตร์	176
คณะเภสัชศาสตร์	254
คณะสหเวชศาสตร์	165
รวม	2,184
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ	
คณะวิทยาศาสตร์	1,824
กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์	
คณะวิศวกรรมศาสตร์	848
กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์	
คณะศิลปกรรมศาสตร์	1,129

กลุ่มสาขาวิชา	จำนวนประชากร
กลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์	454
กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์/สังคมศาสตร์	
คณะมนุษยศาสตร์	1,365
คณะสังคมศาสตร์	1,195
วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม	506
วิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน	298
รวม	3,364
รวมทั้งหมด	9,803

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่สุ่มมาจากประชากรโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามคณะวิชา และระดับชั้นปี ตามสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน ตามจำนวนชั้นต่ำที่กำหนดไว้ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970: 607-610)

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งตามกลุ่มสาขาวิชาและชั้นปี

กลุ่มสาขาวิชา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง			
		รวม	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ					
คณะพลศึกษา	911	35	14	12	9
คณะพยาบาลศาสตร์	292	11	4	4	3
คณะแพทยศาสตร์	386	15	5	5	5
คณะทันตแพทยศาสตร์	176	7	2	2	2
คณะเภสัชศาสตร์	254	10	4	3	3
คณะสหเวชศาสตร์	165	6	2	2	2
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ					
คณะวิทยาศาสตร์	1,824	70	23	21	26

กลุ่มสาขาวิชา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง			
		รวม	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4
กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์	848	32	12	10	10
กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์	1,129	43	17	13	13
กลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์	454	17	8	5	5
กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์/สังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์	1,365	52	22	15	15
คณะสังคมศาสตร์	1,195	46	15	13	17
วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม	506	19	9	7	4
วิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน	298	12	4	4	4
รวม	9,803	375	143	118	114

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามสำรวจพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยคนที่ 1 ได้ติดต่อให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา (คุณภาพรรณ จวงส์) แปลแบบสอบถามที่คณะกรรมการวิจัยระดับภูมิภาคของยูเนสโก (UNESCO) ส่งมาให้ใช้แบบสอบถามดังกล่าว ได้แก่ PIL Survey Instrument ซึ่งโครงการการรู้สารสนเทศ (Project Information Literacy) มหาวิทยาลัยวอชิงตันใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการสำรวจเกี่ยวกับการประเมินและใช้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยในยุคดิจิทัล
2. นำแบบสอบถามที่แปลแล้ว มาจัดรูปแบบให้สะดวกต่อการใช้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจากประเทศศรีลังกาได้จัดเตรียมรูปแบบไว้ให้
3. นำแบบสอบถามฉบับภาษาไทยเสนอต่อคณะผู้วิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ภาษา และความชัดเจนในคำถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของคณะผู้วิจัยในเรื่องของข้อคำถามให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น แบบสอบถามฉบับภาษาไทย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาวิชาเอก คณะวิชา ผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสม เป็นแบบให้เลือกตอบ และเติมข้อความลงในช่องว่าง

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

1. คำถามเกี่ยวกับประเภทงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นแบบเลือกได้หลายคำตอบ

2. คำถามเกี่ยวกับความถี่ในการใช้ทรัพยากรในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง (7) บ่อย (6) บางครั้ง (5) ไม่ค่อยใช้ (4) ไม่เคยใช้ (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)

3. คำถามเกี่ยวกับการประเมินสารสนเทศที่ค้นหาได้ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง (7) บ่อย (6) บางครั้ง (5) ไม่ค่อยใช้ (4) ไม่เคยใช้ (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)

4. คำถามเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลในเวปไซด์เวป เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง (7) บ่อย (6) บางครั้ง (5) ไม่ค่อยใช้ (4) ไม่เคยใช้ (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)

5. คำถามเกี่ยวกับการขอให้บุคคลอื่นช่วยประเมินแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่เรียน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง (7) บ่อย (6) บางครั้ง (5) ไม่ค่อยใช้ (4) ไม่เคยใช้ (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)

6. คำถามเกี่ยวกับวิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง (7) บ่อย (6) บางครั้ง (5) ไม่ค่อยทำ (4) ไม่เคยทำ (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)

7. คำถามเกี่ยวกับโปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ คือ ใช้ (4) ไม่ใช้ (3) จำไม่ได้ (2) ไม่เคยได้ยินมาก่อน (1)

8. คำถามเกี่ยวกับสิ่งสำคัญในขณะศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ สำคัญมาก (7) สำคัญ (6) สำคัญปานกลาง (5) ไม่ค่อยสำคัญ (4) ไม่สำคัญ (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)

9. คำถามเกี่ยวกับความยากในกระบวนการค้นคว้าทั้งหมด เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (7) เห็นด้วย (6) เฉย ๆ (5) ไม่ค่อยเห็นด้วย (4) ไม่เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์ค้นคว้าในชีวิตประจำวัน

1. คำถามเกี่ยวกับหัวข้อในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบเลือกได้หลายคำตอบ
 2. คำถามเกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง (6) บ่อย (5) บางครั้ง (4) ไม่ค่อยใช้ (3) ไม่เคยใช้ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)
 3. คำถามเกี่ยวกับการประเมินสิ่งที่ค้นพบจากการค้นคว้าเรื่องชีวิตประจำวัน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง (7) บ่อย (6) บางครั้ง (5) ไม่ค่อยคำนึง (4) ไม่เคยคำนึง (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)
 4. คำถามเกี่ยวกับบุคคลที่ช่วยนิสิตประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เกือบทุกครั้ง (7) บ่อย (6) บางครั้ง (5) ไม่ค่อยขอ (4) ไม่เคยขอ (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)
 5. คำถามเกี่ยวกับความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 7 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (7) เห็นด้วย (6) เฉย ๆ (5) ไม่ค่อยเห็นด้วย (4) ไม่เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง (3) ไม่ทราบ (2) ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน (1)
4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับนิสิตระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยศิลปากรและวิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ในระหว่างวันที่ 15-17 กุมภาพันธ์ 2554 จากนั้นนำมาคำนวณเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach α -Coefficient) และตั้งค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 ขึ้นไป โดยแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94
5. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามฉบับภาษาไทยให้แก่มหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมโครงการ โดยทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามถึงสำนักงานคณบดี คณะต่าง ๆ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามทั้งหมด 500 ชุด ตั้งแต่วันที่ 7 มีนาคม 2554 ถึง 18 มีนาคม 2554 รวมระยะเวลาที่แจกแบบสอบถามจำนวน 12 วัน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 480 ชุด

3. แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจำนวน 480 ชุด เป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์จำนวน 24 ชุด ดังนั้นจึงเหลือแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 456 ชุด ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน ที่กำหนดไว้ 375 คน จึงคัดเลือกไว้โดยการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 375 ฉบับ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาป้อนลงในโปรแกรมคำนวณสำเร็จจนครบทุกฉบับ
2. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้
 - ใช้ค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบและเติมข้อความลงในช่องว่าง
 - แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบได้หลายคำตอบ และแบบมาตราประมาณค่า
 - แบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบได้หลายคำตอบ และแบบมาตราประมาณค่า

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ						
18 - 20 ปี	54	14.4	93	24.8	147	39.2
21 - 22 ปี	66	17.6	145	38.7	211	56.3
23 - 25 ปี	7	1.9	10	2.7	17	4.5
รวม	127	33.9	248	66.1	375	100
ชั้นปีที่ศึกษา						
ปีที่ 2	43	11.5	76	20.3	119	31.7
ปีที่ 3	44	11.7	89	23.7	133	35.5
ปีที่ 4	40	10.7	83	22.1	123	32.8
รวม	127	33.9	248	66.1	375	100

สถานภาพ	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มสาขาวิชา						
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	33	8.8	51	13.6	84	22.4
วิทยาศาสตร์กายภาพ	23	6.1	47	12.5	70	18.7
วิศวกรรมศาสตร์	15	4.0	17	4.5	32	8.5
ศึกษาศาสตร์	3	.8	14	3.7	17	4.5
ศิลปกรรมศาสตร์	9	2.4	34	9.1	43	11.5
สังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์	44	11.7	85	22.7	129	34.4
รวม	127	33.9	248	66.1	375	100
ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม						
น้อยกว่า 2.00	1	0.3	1	0.3	2	0.5
2.01 - 2.50	26	6.9	24	6.4	50	13.3
2.51 – 3.00	55	14.7	88	23.5	143	38.2
3.01 - 3.50	33	8.8	109	29.1	142	37.9
3.51 – 4.00	12	3.2	26	6.9	38	10.1
รวม	127	33.9	248	66.1	375	100

จากตาราง 3 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนิสิตเพศหญิง (ร้อยละ 66.1) มีอายุระหว่าง 21 - 22 ปี (ร้อยละ 56.3) ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 (ร้อยละ 35.5) ในกลุ่มสาขาวิชา สังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ (ร้อยละ 34.4) และมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.51 - 3.00 (ร้อยละ 38.2)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

ตาราง 4 ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย

ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย	รวม	
	จำนวน	ร้อยละ
1. รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ	213	13.10
2. รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์	71	4.37
3. รายงานเชิงตีความ	112	6.89
4. รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา	157	9.66
5. รายงานเสนอผลการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม	104	6.40
6. รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ	214	13.16
7. นำเสนอผลงานด้วยวาจา	234	14.39
8. นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน	292	17.96
9. ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดิทัศน์)	211	12.98
10. ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำรายงานที่ต้องศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน	18	1.09
รวม	1626	100

จากตาราง 4 แสดงว่า ประเภทงานที่นิสิตส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 17.9) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 14.39) รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 13.16) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 13.10) และผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดิทัศน์) (ร้อยละ 12.98) ตามลำดับ

ตาราง 5 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพได้รับมอบหมาย

ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย	นิสิตกลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ	36	9.70
2. รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์	11	2.96
3. รายงานเชิงตีความ	20	5.39
4. รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา	44	11.86
5. รายงานเสนอผลการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม	28	7.55
6. รายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ	58	15.63
7. นำเสนอผลงานด้วยวาจา	59	15.90
8. นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน	70	18.88
9. ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดิทัศน์)	42	11.32
10. ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำรายงานที่ต้องศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน	3	0.81
รวม	371	100

จากตาราง 5 แสดงว่า ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 18.88) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 15.90) รายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 15.63) รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา (ร้อยละ 11.86) และผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดิทัศน์) (ร้อยละ 11.32) ตามลำดับ

ตาราง 6 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพได้รับมอบหมาย

ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย	นิสิตกลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์กายภาพ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ	37	13.03
2. รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์	22	7.75
3. รายงานเชิงตีความ	24	8.45
4. รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา	21	7.39
5. รายงานเสนอผลการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม	27	9.51
6. รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ	29	10.21
7. นำเสนอผลงานด้วยวาจา	37	13.03
8. นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน	42	14.79
9. ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์)	39	13.73
10. ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำรายงานที่ต้องศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน	6	2.11
รวม	284	100

จากตาราง 6 แสดงว่า ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 14.79) ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 13.73) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 13.03) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 13.03) และรายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 10.21) ตามลำดับ

ตาราง 7 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมาย

ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย	นิสิตกลุ่มสาขาวิชา วิศวกรรมศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ	11	10.09
2. รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์	2	1.83
3. รายงานเชิงตีความ	3	2.75
4. รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา	10	9.17
5. รายงานเสนอผลการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม	6	5.50
6. รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ	26	23.88
7. นำเสนอผลงานด้วยวาจา	14	12.84
8. นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน	24	22.02
9. ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์)	11	10.09
10. ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำรายงานที่ต้องศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน	2	1.83
รวม	109	100

จากตาราง 7 แสดงว่า ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 23.88) นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 22.02) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 12.84) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 10.09) และผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 10.09) ตามลำดับ

ตาราง 8 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ได้รับมอบหมาย

ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย	นิสิตกลุ่มสาขาวิชา ศึกษาศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ	7	11.29
2. รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์	1	1.61
3. รายงานเชิงตีความ	2	3.23
4. รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา	4	6.45
5. รายงานเสนอผลการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม	2	3.23
6. รายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ	7	11.29
7. นำเสนอผลงานด้วยวาจา	11	17.74
8. นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน	14	22.58
9. ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดิทัศน์)	13	20.97
10. ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำรายงานที่ต้องศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน	1	1.61
รวม	62	100

จากตาราง 8 แสดงว่า ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 22.58) ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดิทัศน์) (ร้อยละ 20.97) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 17.74) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 11.29) และรายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 11.29) ตามลำดับ

ตาราง 9 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมาย

ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย	นิสิตกลุ่มสาขาวิชา ศิลปกรรมศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ	22	13.75
2. รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์	4	2.50
3. รายงานเชิงตีความ	11	6.88
4. รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา	10	6.25
5. รายงานเสนอผลการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม	7	4.38
6. รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ	20	12.50
7. นำเสนอผลงานด้วยวาจา	29	18.11
8. นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน	33	20.63
9. ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์)	22	13.75
10. ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำรายงานที่ต้องศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน	2	1.25
รวม	160	100

จากตาราง 9 แสดงว่า ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 20.63) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 18.11) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 13.75) ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 13.75) และรายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 12.50) ตามลำดับ

ตาราง 10 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ได้รับมอบหมาย

ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย	นิสิตกลุ่มสาขาวิชา สังคมศาสตร์/ มนุษยศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ	100	15.63
2. รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์	31	4.84
3. รายงานเชิงตีความ	52	8.13
4. รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา	68	10.63
5. รายงานเสนอผลการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม	34	5.31
6. รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ	74	11.56
7. นำเสนอผลงานด้วยวาจา	84	13.13
8. นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน	109	17.03
9. ผลงานในรูปแบบใดก็ได้ที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์)	84	13.11
10. ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำรายงานที่ต้องศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน	4	0.63
รวม	640	100

จากตาราง 10 แสดงว่า ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 17.03) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 15.63) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 13.13) ผลงานในรูปแบบใดก็ได้ที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 13.11) และรายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 11.56) ตามลำดับ

ตาราง 11 ทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย

ทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย	เกือบทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อยใช้	ไม่เคยใช้	ไม่ทราบ	ไม่เคยพบสถานที่เช่นนี้มาก่อน	รวม
1. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา	89	164	97	18	5	1	1	375
ร้อยละ	23.73	43.73	25.87	4.80	1.33	0.27	0.27	100
2. บล็อก (Blog)	8	55	135	119	41	8	9	375
ร้อยละ	2.13	14.67	36.00	31.73	10.93	2.13	2.40	100
3. โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com)	242	86	42	5	0	0	0	375
ร้อยละ	64.53	22.93	11.20	1.33	0	0	0	100
4. วิกีพีเดีย (Wikipedia)	70	128	123	44	7	1	2	375
ร้อยละ	18.67	34.13	32.80	11.73	1.87	0.27	0.53	100
5. เว็บไซต์ของหน่วยราชการ	89	164	97	18	5	1	1	375
ร้อยละ	23.73	43.73	25.87	4.80	1.33	0.27	0.27	100
6. ฐานข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTOR, ProQuest)	8	55	135	119	41	8	9	375
ร้อยละ	2.13	14.67	36.00	31.73	10.93	2.13	2.40	100
7. บรรณารักษ์	242	86	42	5	0	0	0	375
ร้อยละ	64.53	22.93	11.20	1.34	0	0	0	100

ทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย	เกือบทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อยใช้	ไม่เคยใช้	ไม่ทราบ	ไม่เคยพบสถานที่การณ์เช่นนี้มาก่อน	รวม
8. หนังสือในห้องสมุด	70	128	123	44	7	1	2	375
ร้อยละ	18.67	34.13	32.80	11.73	1.87	0.27	0.53	100
9. อาจารย์ผู้สอน	89	164	97	18	5	1	1	375
ร้อยละ	23.73	43.73	25.87	4.80	1.33	0.27	0.27	100
10. สารานุกรม (เช่น Britannica ฉบับพิมพ์หรือ ออนไลน์)	8	55	135	119	41	8	9	375
ร้อยละ	2.13	14.67	36.00	31.73	10.93	2.13	2.41	100
11. เพื่อนที่เรียนด้วยกัน	80	167	92	28	6	1	1	375
ร้อยละ	21.33	44.53	24.53	7.47	1.60	0.27	0.26	100
12. เพื่อน / ครอบครัว	36	124	130	63	20	1	1	375
ร้อยละ	9.60	33.07	34.67	16.80	5.33	0.27	0.27	100
13. ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง (สะสมไว้ หรือซื้อไว้)	31	91	155	62	27	7	2	375
ร้อยละ	8.27	24.27	41.33	16.53	7.20	1.87	0.53	100

จากตาราง 11 แสดงว่า ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้ง คือ โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com) (ร้อยละ 64.53) และบรรณารักษ์ (ร้อยละ 64.53)

ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้บ่อย มีดังนี้ เพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 44.53) เอกสารประกอบการสอนรายวิชา (ร้อยละ 43.73) เว็บไซต์ของหน่วยราชการ (ร้อยละ 43.73) อาจารย์

ผู้สอน (ร้อยละ 43.73) วิกีพีเดีย (Wikipedia) (ร้อยละ 34.13) และหนังสือในห้องสมุด (ร้อยละ 34.13) ตามลำดับ

ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เป็นบางครั้ง มีดังนี้ ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง (สะสมไว้ หรือซื้อไว้) (ร้อยละ 41.33) บล็อก (Blog) (ร้อยละ 36.00) ฐานข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTOR, ProQuest) (ร้อยละ 36.00) สารานุกรม (เช่น Britannica ฉบับพิมพ์ หรือออนไลน์) (ร้อยละ 36.00) และเพื่อน / ครอบครัว (ร้อยละ 34.67)

ตาราง 12 การประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลจากห้องสมุด

การประเมินสารสนเทศ ที่ได้จากแหล่งข้อมูล จากห้องสมุด	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
1. แหล่งข้อมูลห้องสมุดนั้น ทันสมัยมากน้อยเพียงใด	52	146	130	32	9	5	1	375
ร้อยละ	13.87	38.93	34.67	8.53	2.40	1.33	0.27	100
2. ผู้เขียนนำเชื่อถือเพียงใด (เช่น ทำงาน หรือสอนที่ไหน)	54	127	149	31	6	5	3	375
ร้อยละ	14.40	33.87	39.73	8.27	1.60	1.33	0.80	100
3. เนื้อหาหลากหลายมุมมอง (ไม่ลำเอียง)	50	131	141	39	9	4	1	375
ร้อยละ	13.33	34.93	37.60	10.40	2.40	1.07	0.27	100
4. ผู้เขียนบอกว่าได้แนวคิด ต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุ ไว้ในเชิงอรรถ)	45	137	127	48	11	5	2	375
ร้อยละ	12.00	36.53	33.87	12.80	2.93	1.33	0.54	100
5. แหล่งข้อมูลนั้นมี บรรณานุกรม หรือ รายการอ้างอิงหรือไม่	90	132	106	30	7	6	4	375
ร้อยละ	24.00	35.20	28.27	8.00	1.87	1.60	1.06	100
6. ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูล สำคัญประกอบหรือไม่ (คือ ไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ)	51	130	136	39	11	5	3	375
ร้อยละ	13.60	34.67	36.27	10.40	2.93	1.33	0.80	100

การประเมินสารสนเทศ ที่ได้จากแหล่งข้อมูล จากห้องสมุด	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
7. ผู้พิมพ์คือใคร	44	111	128	65	17	6	4	375
ร้อยละ	11.73	29.60	34.13	17.33	4.53	1.60	1.08	100
8. บรรณารักษ์แนะนำการใช้ แหล่งข้อมูลนี้	15	72	119	96	52	12	9	375
ร้อยละ	4.00	19.20	31.73	25.60	13.87	3.20	2.40	100
9. นิสิตเคยได้ยินถึง แหล่งข้อมูลนี้มาก่อน	23	85	166	69	19	10	3	375
ร้อยละ	6.13	22.67	44.27	18.40	5.06	2.67	0.80	100
10. นิสิตเคยใช้แหล่งข้อมูลนี้ มาก่อน	33	100	153	61	17	9	2	375
ร้อยละ	8.80	26.67	40.80	16.27	4.53	2.40	0.53	100

จากตาราง 12 แสดงว่า การประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลจากห้องสมุด นิสิตส่วนใหญ่คำนึงเป็นบางครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ 5 อันดับแรกคือ นิสิตเคยได้ยินถึงแหล่งข้อมูลนี้มาก่อน (ร้อยละ 44.27) นิสิตเคยใช้แหล่งข้อมูลนี้มาก่อน (ร้อยละ 40.80) ผู้เขียนนำเชื่อถือเพียงใด (เช่น ทำงาน หรือสอนที่ไหน) (ร้อยละ 39.73) เนื้อหาหลากหลายมุมมอง (ไม่ลำเอียง) (ร้อยละ 37.60) และถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ) (ร้อยละ 36.27) นิสิตส่วนใหญ่คำนึงบ่อยครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ คือ แหล่งข้อมูลห้องสมุดนั้นทันสมัยมากน้อยเพียงใด (ร้อยละ 38.93) ผู้เขียนบอกว่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ) (ร้อยละ 36.53) และแหล่งข้อมูลนั้นมีบรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิงหรือไม่ (ร้อยละ 35.20)

ตาราง 13 การประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลในเว็ลต์ไวด์เว็บ

การประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลในเว็ลต์ไวด์เว็บ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
1. เว็บไซต์นั้นทันสมัยมาก น้อยเพียงใด	92	148	107	19	6	2	1	375
ร้อยละ	24.53	39.47	28.53	5.07	1.60	0.53	0.27	100
2. ผู้ให้ข้อมูลที่เว็บไซต์นั้น น่าเชื่อถือเพียงใด	74	141	121	29	3	6	1	375
ร้อยละ	19.73	37.60	32.27	7.73	0.80	1.60	0.27	100
3. เนื้อหาของเว็บไซต์นั้น มีหลากหลายมุมมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง)	65	132	138	30	4	4	2	375
ร้อยละ	17.33	35.20	36.80	8.00	1.07	1.07	0.53	100
4. เว็บไซต์นั้นระบุหรือแปล่า ว่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจาก ใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ)	51	115	144	49	11	3	2	375
ร้อยละ	13.60	30.67	38.40	13.07	2.93	0.80	0.53	100
5. ที่อยู่ของเว็บไซต์ (URL) คืออะไร หรืออาจมี ความหมายอะไร	69	96	140	46	17	6	1	375
ร้อยละ	18.40	25.60	37.33	12.27	4.53	1.60	0.27	100
6. เว็บไซต์นั้นมีลิงค์เชื่อมโยง ไปที่ทรัพยากรอื่น ๆ ในเว็บ หรือไม่	56	136	126	42	8	5	2	375
ร้อยละ	14.93	36.27	33.60	11.20	2.13	1.33	0.54	100

การประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลใน เว็บไซต์เว็บ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
7. เว็บไซต์นั้นมีบรรณานุกรม หรือรายการอ้างอิงหรือไม่	60	110	133	54	12	4	2	375
ร้อยละ	16.00	29.33	35.47	14.40	3.20	1.07	0.53	100
8. ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูล สำคัญประกอบหรือไม่ (คือ ไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ)	44	136	147	32	10	3	3	375
ร้อยละ	11.73	36.27	39.20	8.53	2.67	0.80	0.80	100
9. บรรณารักษ์แนะนำ การใช้เว็บไซต์นี้หรือไม่	15	74	126	89	47	10	14	375
ร้อยละ	4.00	19.73	33.60	23.73	12.53	2.67	3.74	100
10. นิสิตเคยได้ยินถึง เว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่	32	103	145	63	19	10	3	375
ร้อยละ	8.53	27.47	38.67	16.80	5.07	2.66	0.80	100
11. นิสิตเคยใช้เว็บไซต์นี้มา ก่อนหรือไม่	26	120	167	43	11	6	2	375
ร้อยละ	6.93	32.00	44.53	11.47	2.93	1.60	0.54	100
12. การออกแบบของ เว็บไซต์นี้ดีกว่าเว็บไซต์นี้ ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่	31	109	142	45	22	19	7	375
ร้อยละ	8.27	29.07	37.87	12.00	5.87	5.07	1.85	100

จากตาราง 13 แสดงว่าการประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลในเว็บไซต์เว็บ
นิสิตส่วนใหญ่คำนึงเป็นบางครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ 5 อันดับแรก คือ นิสิตเคยใช้เว็บไซต์นี้มาก่อน
(ร้อยละ 44.53) ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ)

(ร้อยละ 39.20) นิสิตเคยได้ยินถึงเว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่ (ร้อยละ 38.67) เว็บไซต์นั้นระบุหรือเปล่านั้นได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ) (ร้อยละ 38.40) และการออกแบบของเว็บไซต์นี้บอกว่าเว็บไซต์นี้ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ (ร้อยละ 37.87)

นิสิตส่วนใหญ่คำนึงบ่อยครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ คือ เว็บไซต์นั้นทันสมัยมากน้อยเพียงใด(ร้อยละ 39.47) ผู้ให้ข้อมูลที่เว็บไซต์นี้น่าเชื่อถือเพียงใด (ร้อยละ 37.60) เว็บไซต์นั้นมีลิงค์เชื่อมโยงไปที่ทรัพยากรอื่น ๆ ในเว็บหรือไม่ (ร้อยละ 36.27) และถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ) (ร้อยละ 36.27)

ตาราง 14 บุคคลที่นิสิตขอให้อย่างช่วยประเมินแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน

บุคคลที่นิสิตขอให้อย่างช่วย ประเมินแหล่งข้อมูลที่ เกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
1. อาจารย์ผู้สอน	67	144	110	29	18	4	3	375
ร้อยละ	17.87	38.40	29.33	7.73	4.80	1.07	0.80	100
2. บรรณารักษ์	14	58	102	96	83	8	14	375
ร้อยละ	3.73	15.47	27.20	25.60	22.13	2.13	3.74	100
3. เพื่อนที่เรียนด้วยกัน	62	142	107	41	16	5	2	375
ร้อยละ	16.53	37.87	28.53	10.93	4.27	1.33	0.54	100
4. เพื่อน / ครอบครัว	31	99	141	68	28	4	4	375
ร้อยละ	8.27	26.40	37.60	18.13	7.47	1.07	1.06	100
5. ผู้ประกอบอาชีพที่ต้อง มีใบอนุญาต (เช่น แพทย์ ทนายความ นักบำบัด)	12	65	133	78	68	9	10	375
ร้อยละ	3.20	17.33	35.47	20.80	18.13	2.40	2.67	100

จากตาราง 14 แสดงว่านิสิตส่วนใหญ่ขอให้อย่างบุคคลช่วยประเมินแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียนอยู่บ่อยครั้ง ดังต่อไปนี้ อาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 38.40) และเพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 37.87)

นิสิตส่วนใหญ่ขอให้อย่างบุคคลช่วยประเมินแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียนเป็นบางครั้ง ดังต่อไปนี้ เพื่อน / ครอบครัว (ร้อยละ 37.60) ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องมีใบอนุญาต (เช่น แพทย์ ทนายความ นักบำบัด) (ร้อยละ 35.47) และอาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 29.33)

ตาราง 15 วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา

วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่ เกี่ยวข้องกับรายวิชา	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ทำ	ไม่เคย ทำ	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
1. เมื่อมีรายการอ้างอิงครบ ตามจำนวนที่อาจารย์สั่ง ก็หยุดค้น	39	136	135	41	14	3	7	375
ร้อยละ	10.40	36.27	36.00	10.93	3.73	0.80	1.87	100
2. ถ้าวัดค้นหาข้อมูล สักครั้งสองครั้งแล้วไม่พบ อะไร ก็เปลี่ยนหัวข้อใหม่	32	114	153	58	13	3	2	375
ร้อยละ	8.53	30.40	40.80	15.47	3.47	0.80	0.53	100
3. เพิ่มมุมมองของนิสิตเอง ในงานค้นคว้าด้วย อาจารย์ จะได้ทราบว่านิสิตคิดอย่างไร	29	112	177	46	7	1	3	375
ร้อยละ	7.73	29.87	47.20	12.27	1.87	0.26	0.80	100
4. นิสิตเริ่มต้นด้วย การกำหนดปัญหา / หัวข้อ ตั้งแต่เนิ่น ๆ	35	155	142	34	5	3	1	375
ร้อยละ	9.33	41.33	37.87	9.07	1.33	0.80	0.27	100
5. นิสิตวางโครงร่าง ว่าจะทำงาน (เช่น เขียน รายงาน) อย่างไร	50	172	109	35	6	2	1	375
ร้อยละ	13.33	45.87	29.07	9.33	1.60	0.53	0.27	100

วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่ เกี่ยวข้องกับรายวิชา	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ทำ	ไม่เคย ทำ	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถานที่ การนี้ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
6. ถ้างานที่ได้รับมอบหมาย คือการเขียนรายงาน นิสิตก็ ลงมือเขียนเลย โดยไม่ได้ วางแผนให้ดีว่าจะเขียน อะไรบ้าง	14	104	139	81	32	3	2	375
ร้อยละ	3.73	27.73	37.07	21.60	8.53	0.80	0.54	100
7. นิสิตเริ่มต้นโดยคิดหา คำค้น (Search terms) ก่อน	64	158	120	23	6	3	1	375
ร้อยละ	17.07	42.13	32.00	6.13	1.60	0.80	0.27	100
8. นิสิตวางแผนการค้นคว้า ทั้งหมดไว้เป็นแนวทางใน การดำเนินงานที่ได้รับ มอบหมาย	43	166	124	31	6	4	1	375
ร้อยละ	11.47	44.27	33.07	8.27	1.60	1.07	0.25	100
9. นิสิตมีระบบการจัดการ ข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่าง การศึกษาค้นคว้า	41	142	151	29	5	6	1	375
ร้อยละ	10.93	37.87	40.27	7.73	1.33	1.60	0.27	100
10. นิสิตใช้บริการระหว่าง ห้องสมุด หรือบริการส่ง เอกสารถ้าห้องสมุดที่ มหาวิทยาลัยไม่มีสิ่งที่นิสิต ต้องการ	34	104	140	48	38	6	5	375
ร้อยละ	9.07	27.73	37.33	12.80	10.13	1.60	1.34	100

วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่ เกี่ยวข้องกับรายวิชา	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ทำ	ไม่เคย ทำ	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
11. นิสิตมักจะใช้ข้อมูล เดิม ๆ สำหรับการทำงาน หลาย ๆ ชิ้น	14	88	166	83	16	4	4	375
ร้อยละ	3.73	23.47	44.27	22.13	4.27	1.07	1.06	100
12. นิสิตมักจะทำหัวข้อ ซ้ำ ๆ เมื่ออาจารย์มอบหมาย งานแต่ละชิ้น	11	77	116	126	39	2	4	375
ร้อยละ	2.93	20.53	30.93	33.60	10.40	0.53	1.08	100
13. นิสิตมักจะใช้เวลาในการ ทำงานแต่ละชิ้นเท่า ๆ กัน	22	78	172	74	14	12	3	375
ร้อยละ	5.87	20.80	45.87	19.73	3.73	3.20	0.80	100

จากตาราง 15 แสดงว่าวิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาซึ่งนิสิตส่วนใหญ่ทำเป็นบางครั้ง 5 อันดับแรกมีดังนี้ เพิ่มมุมมองของนิสิตเองในงานค้นคว้าด้วย อาจารย์จะได้ทราบว่านิสิตคิดอย่างไร (ร้อยละ 47.20) นิสิตมักใช้เวลาในการทำงานแต่ละชิ้นเท่า ๆ กัน (ร้อยละ 45.87) นิสิตมักจะใช้ข้อมูลเดิม ๆ สำหรับการทำงานหลาย ๆ ชิ้น (ร้อยละ 44.27) ถ้าวางค้นหาข้อมูลสักครั้งสองครั้งแล้วไม่พบอะไร ก็เปลี่ยนหัวข้อใหม่ (ร้อยละ 40.80) และนิสิตมีระบบการจัดการข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่างการศึกษาค้นคว้า (ร้อยละ 40.27)

วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาซึ่งนิสิตส่วนใหญ่ทำบ่อยครั้ง 5 อันดับแรกมีดังนี้ นิสิตวางแผนว่าจะทำงาน (เช่น เขียนรายงาน) อย่างไร (ร้อยละ 45.87) นิสิตวางแผนการค้นคว้าทั้งหมดไว้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมาย (ร้อยละ 44.27) นิสิตเริ่มต้นโดยคิดหาคำค้น (Search terms) ก่อน (ร้อยละ 42.13) นิสิตเริ่มต้นด้วยการกำหนดปัญหา / หัวข้อตั้งแต่เนิ่น ๆ (ร้อยละ 41.33) และนิสิตมีระบบการจัดการข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่างการศึกษาค้นคว้า (ร้อยละ 37.87)

วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาซึ่งนิสิตส่วนใหญ่ไม่ค่อยทำ คือ นิสิตมักจะทำหัวข้อซ้ำ ๆ เมื่ออาจารย์มอบหมายงานแต่ละชิ้น (ร้อยละ 33.60)

ตาราง 16 โปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

โปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงาน ที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ	ใช้	ไม่ใช้	จำไม่ได้	ไม่เคยได้ ยินมา ก่อน	รวม
1. ไฮไลต์ข้อความบนจอคอมพิวเตอร์	116	168	65	26	375
ร้อยละ	30.93	44.80	17.33	6.94	100
2. กระดาษโน้ตดิจิทัลสำหรับใช้กับคอมพิวเตอร์ (เช่น ดิจิทัลโน้ตแบบโพสต์-อิท)	113	162	61	39	375
ร้อยละ	30.13	43.20	16.27	10.40	100
3. โปรแกรมการทำรายการอ้างอิง (เช่น RefWorks, EndNote, EasyBib)	88	180	66	41	375
ร้อยละ	23.47	48.00	17.60	10.93	100
4. โปรแกรมบุ๊กมาร์ก (เช่น Digg, Delicious)	85	170	72	48	375
ร้อยละ	22.67	45.33	19.20	12.80	100
5. บริการแจ้งข่าว (เช่น โปรแกรมที่แจ้งให้ทราบโดย อัตโนมัติเมื่อมีเนื้อหาใหม่ปรากฏ)	122	162	56	35	375
ร้อยละ	32.53	43.20	14.93	9.34	100
6. ไมโครบล็อก (เช่น Twitter)	143	152	64	16	375
ร้อยละ	38.13	40.53	17.07	4.27	100
7. โปรแกรมแชร์เอกสาร (เช่น Google Documents)	171	134	51	19	375
ร้อยละ	45.60	35.73	13.60	5.07	100
8. โปรแกรมจัดการเวลาทางออนไลน์ที่แชร์กันได้ (เช่น Google Notebook)	147	161	46	21	375
ร้อยละ	39.20	42.93	12.27	5.60	100

โปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงาน ที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ	ใช้	ไม่ใช้	จำไม่ได้	ไม่เคยได้ ยินมา ก่อน	รวม
9. วิกีเพื่อสร้างและแชร์เนื้อหาบนเว็บ (ที่ไม่ใช่ วิกิพีเดีย)	102	182	66	25	375
ร้อยละ	27.20	48.53	17.60	6.67	100
10. เว็บไซต์สำหรับแชร์ภาพ (เช่น Flickr, Photobucket)	131	162	57	25	375
ร้อยละ	34.93	43.20	15.20	6.67	100
11. การค้นคว้าในสภาพแวดล้อมเสมือน (Virtual research environments)	68	189	62	56	375
ร้อยละ	18.13	50.40	16.53	14.94	100
12. การสร้างบล็อก (เช่น LiveJournal)	65	194	68	48	375
ร้อยละ	17.33	51.73	18.14	12.80	100
13. การสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ต ในลักษณะเดียวกับการใช้ โทรศัพท์ (เช่น Skype)	197	114	43	21	375
ร้อยละ	52.53	30.40	11.47	5.60	100
14. เวทีออนไลน์ (Online forum) ที่นิสิตเข้าไปถาม คำถามและจะมีผู้ตอบคำถามนั้นมา	109	179	59	28	375
ร้อยละ	29.07	47.73	15.73	7.47	100

จากตาราง 16 แสดงว่านิสิตส่วนใหญ่ใช้โปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ ดังนี้ การสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ต ในลักษณะเดียวกับการใช้โทรศัพท์ (เช่น Skype) (ร้อยละ 52.53) และโปรแกรมแชร์เอกสาร (เช่น Google Documents) (ร้อยละ 45.60)

สำหรับโปรแกรมที่นิสิตส่วนใหญ่ไม่ใช้ มีดังนี้ การสร้างบล็อก (เช่น LiveJournal) (ร้อยละ 17.33) การค้นคว้าในสภาพแวดล้อมเสมือน (Virtual research environments) (ร้อยละ 18.13) วิกีเพื่อสร้างและแชร์เนื้อหาบนเว็บ (ที่ไม่ใช่วิกิพีเดีย) (ร้อยละ 6.67) โปรแกรมการทำรายการอ้างอิง (เช่น RefWorks, EndNote, EasyBib) (ร้อยละ 7.47) เวทีออนไลน์ (Online forum) (ร้อยละ 12.80)

ที่นิสิตเข้าไปถามคำถามและจะมีผู้ตอบคำถามนั้นมา(ร้อยละ 47.73) โปรแกรมบุ๊กมาร์ก (เช่น Digg, Delicious) (ร้อยละ 45.33) ไฮไลต์ข้อความบนจอคอมพิวเตอร์(ร้อยละ 44.80) กระดาษโน้ตดิจิทัลสำหรับใช้กับคอมพิวเตอร์ (เช่น ดิจิทัลโน้ตแบบโพสต์-อิท) (ร้อยละ 43.20) บริการแจ้งข่าว (เช่น โปรแกรมที่แจ้งให้ทราบโดยอัตโนมัติเมื่อมีเนื้อหาใหม่ปรากฏ) (ร้อยละ 43.20) เว็บไซต์สำหรับแชร์ภาพ (เช่น Flickr, Photobucket) (ร้อยละ 43.20) โปรแกรมจัดการเวลาทางออนไลน์ที่แชร์กันได้ (เช่น Google Notebook) (ร้อยละ 42.93) และไมโครบล็อก (เช่น Twitter) (ร้อยละ 40.53)

ตาราง 17 สิ่งสำคัญในขณะที่ศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย

สิ่งสำคัญในขณะที่ศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย	สำคัญมาก	สำคัญปานกลาง	สำคัญน้อย	ไม่ค่อยสำคัญ	ไม่สำคัญ	ไม่ทราบ	ไม่เคยพบสถานที่เช่นนี้มาก่อน	รวม
1. ได้คะแนนดี	135	145	70	13	6	4	2	375
ร้อยละ	36.00	38.67	18.67	3.47	1.60	1.07	0.52	100
2. สอบผ่านวิชานั้น ๆ	176	136	41	14	4	4	0	375
ร้อยละ	46.93	36.27	10.93	3.73	1.07	1.07	0	100
3. ทำรายงานเสร็จ	168	141	43	12	7	3	1	375
ร้อยละ	44.80	37.60	11.47	3.20	1.87	0.80	0.26	100
4. ทำรายงานที่มีความยาวตามกำหนด (ถ้ามีกำหนด)	104	176	67	18	6	4	0	375
ร้อยละ	27.73	46.93	17.87	4.80	1.60	1.07	0	100
5. มีรายการอ้างอิงครบตามจำนวนที่กำหนด (ถ้ามีกำหนด)	101	169	83	9	8	4	1	375
ร้อยละ	26.93	45.07	22.13	2.40	2.13	1.07	0.27	100
6. ดำเนินการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อนั้น ๆ ได้อย่างครอบคลุม	126	173	57	12	2	5	0	375
ร้อยละ	33.60	46.13	15.20	3.20	0.53	1.34	0	100
7. พบคำตอบที่จะนำไปใส่ไว้ในรายงานเพื่อแสดงว่าได้ค้นคว้าจริง	125	167	62	12	6	3	0	375
ร้อยละ	33.33	44.53	16.53	3.20	1.60	0.81	0	100

สิ่งสำคัญในขณะการศึกษา ค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับ มอบหมาย	สำคัญ มาก	สำคัญ	สำคัญ ปาน กลาง	ไม่ค่อย สำคัญ	ไม่ สำคัญ	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
8. ได้ปรับปรุงทักษะการเขียน	95	164	85	21	6	3	1	375
ร้อยละ	25.33	43.73	22.67	5.60	1.60	0.80	0.27	100
9. ได้ปรับปรุงทักษะการสืบค้น	105	148	89	21	9	2	1	375
ร้อยละ	28.00	39.47	23.73	5.60	2.40	0.53	0.27	100
10. ได้ปรับปรุงทักษะ การวิเคราะห์	91	188	82	6	3	5	0	375
ร้อยละ	24.27	50.13	21.87	1.60	0.80	1.33	0	100
11. ได้ใส่มุมมองของนิสิตเองไว้ใน รายงานด้วย	83	157	98	25	9	3	0	375
ร้อยละ	22.13	41.87	26.13	6.67	2.40	0.80	0	100
12. ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ	126	156	76	15		2	0	375
ร้อยละ	33.60	41.60	20.27	4.00	0.00	0.53	0	100
13. ได้ทำให้อาจารย์ประทับใจ ในความสามารถทางปัญญา ของนิสิต	71	147	107	36	10	3	1	375
ร้อยละ	18.93	39.20	28.53	9.60	2.67	0.80	0.27	100
14. ได้ทำให้พ่อแม่ประทับใจที่ นิสิตได้คะแนนดี	88	151	85	32	13	6	0	375
ร้อยละ	23.47	40.27	22.67	8.53	3.46	1.60	0	100
15. ได้มีโอกาสคิดสร้างสรรค์ใน การทำรายงาน	107	159	76	25	5	3	0	375
ร้อยละ	28.53	42.40	20.27	6.67	1.33	0.80	0	100

จากตาราง 17 แสดงว่า ในขณะที่ศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งที่สำคัญมาก คือ สอบผ่านวิชานั้น ๆ (ร้อยละ 46.93) และทำรายงานเสร็จ (ร้อยละ 44.80)

นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งต่อไปนี้สำคัญ จำนวน 5 อันดับแรก ดังนี้ ได้ปรับปรุงทักษะการวิเคราะห์ (ร้อยละ 50.13) ทำรายงานที่มีความยาวตามกำหนด (ถ้ามีกำหนด) (ร้อยละ 46.93) ดำเนินการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อนั้น ๆ ได้อย่างครอบคลุม (ร้อยละ 46.13) มีรายการอ้างอิงครบตามจำนวนที่กำหนด (ถ้ามีกำหนด) (ร้อยละ 45.07) และพบคำตอบที่จะนำไปใส่ไว้ในรายงานเพื่อแสดงว่าได้ค้นคว้าจริง (ร้อยละ 44.53)

ตาราง 18 ความยากในกระบวนการค้นคว้าทั้งหมด

ความยากในกระบวนการ ค้นคว้าทั้งหมด	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย เป็น อย่าง ยิ่ง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
1. ยากที่การเริ่มต้นทำงาน ที่ได้รับมอบหมาย	45	173	127	16	8	4	2	375
ร้อยละ	12.00	46.13	33.87	4.27	2.13	1.07	0.53	100
2. ยากที่การกำหนดหัวข้อ	53	175	124	16	6	1	0	375
ร้อยละ	14.13	46.67	33.07	4.27	1.60	0.26	0	100
3. ยากที่การตีกรอบหัวข้องาน ให้แคบลง	50	190	115	15	4	1	0	375
ร้อยละ	13.33	50.67	30.67	4.00	1.07	0.26	0	100
4. ยากที่การกำหนดคำค้น	40	143	155	24	10	2	1	375
ร้อยละ	10.67	38.13	41.33	6.40	2.67	0.53	0.27	100
5. ยากที่การค้นหาคำความใน ฐานข้อมูลวิจัยในเว็บห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTORE, ProQuest)	52	136	140	27	2	13	5	375
ร้อยละ	13.87	36.27	37.33	7.20	0.53	3.47	1.33	100
6. ยากที่จะหาข้อมูลที่จะใช้จาก เว็บ (เช่น Google, Wikipedia, เว็บไซต์หน่วยงานราชการ)	25	109	147	62	26	4	2	375
ร้อยละ	6.67	29.07	39.20	16.53	6.93	1.07	0.53	100
7. ยากที่จะตัดสินใจว่าเว็บไซต์ น่าเชื่อถือหรือไม่	44	144	145	30	7	4	1	375
ร้อยละ	11.73	38.40	38.67	8.00	1.87	1.07	0.26	100

ความยากในกระบวนการ ค้นคว้าทั้งหมด	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย เป็น อย่าง ยิ่ง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
8. ยากที่จะต้องคิดว่าจะไปหา แหล่งข้อมูลจากที่ไหนได้บ้าง ภายในมหาวิทยาลัย	38	126	156	38	12	4	1	375
ร้อยละ	10.13	33.60	41.60	10.13	3.20	1.07	0.27	100
9. ยากที่การหาข้อมูล ที่ทันสมัย	50	146	129	26	14	9	1	375
ร้อยละ	13.33	38.93	34.40	6.93	3.73	2.40	0.28	100
10. ยากที่ต้องเลือกข้อมูล ที่จะนำมาใช้ได้จากผลการ สืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ	44	150	136	27	12	5	1	375
ร้อยละ	11.73	40.00	36.27	7.20	3.20	1.33	0.27	100
11. ยากที่การประเมิน แหล่งข้อมูลที่ค้นหามาได้	49	139	143	28	12	4	0	375
ร้อยละ	13.07	37.07	38.13	7.47	3.20	1.06	0	100
12. ยากที่ต้องอ่านเอกสาร ที่ค้นหามาได้	38	115	161	41	17	3	0	375
ร้อยละ	10.13	30.67	42.93	10.93	4.54	0.80	0	100
13. ยากที่การจัดโน้ต	25	110	166	55	15	4	0	375
ร้อยละ	6.67	29.33	44.27	14.67	4.00	1.06	0	100
14. ยากที่การผนวกเอา แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจาก การสืบค้นเพื่อนำมาทำรายงาน	33	143	140	42	14	2	1	375
ร้อยละ	8.80	38.13	37.33	11.20	3.73	0.53	0.28	100

ความยากในกระบวนการ ค้นคว้าทั้งหมด	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย เป็น อย่าง ยิ่ง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
15. ยากที่การเขียน	42	131	152	32	14	4	0	375
ร้อยละ	11.20	34.93	40.53	8.53	3.73	1.08	0	100
16. ยากที่ต้องรู้ว่าเมื่อไร จึงควรอ้างอิงแหล่งข้อมูล	34	128	148	45	17	3	0	375
ร้อยละ	9.07	34.13	39.47	12.00	4.53	0.80	0	100
17. ยากที่ต้องรู้ว่าการใช้ แหล่งข้อมูลที่ค้นมาได้ในบาง กรณีถือเป็นการขโมยหรือไม่	40	137	148	31	11	7	1	375
ร้อยละ	10.67	36.53	39.47	8.27	2.93	1.87	0.26	100
18. ยากที่ต้องตัดสินใจว่าทำงาน เสร็จแล้วหรือยัง	36	114	149	51	22	2	1	375
ร้อยละ	9.60	30.40	39.73	13.60	5.87	0.53	0.27	100
19. ยากที่จะรู้ว่ามีสิทธิ์ทำงาน ชิ้นนี้ได้ดีหรือไม่	56	125	140	35	15	4	0	375
ร้อยละ	14.93	33.33	37.33	9.33	4.00	1.08	0	100

จากตาราง 18 แสดงว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความยากในกระบวนการค้นคว้าดังต่อไปนี้ ยากที่การตีกรอบหัวข้องานให้แคบลง (ร้อยละ 50.67) ยากที่การกำหนดหัวข้อ (ร้อยละ 46.67) ยากที่การเริ่มต้นทำงานที่ได้รับมอบหมาย (ร้อยละ 46.13) ยากที่ต้องเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้ได้จากการสืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ (ร้อยละ 40.00) ยากที่การหาข้อมูลที่ทันสมัย (ร้อยละ 38.93) และยากที่การผนวกเอาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการสืบค้นเพื่อนำมาทำรายงาน (ร้อยละ 38.13)

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน

ตาราง 19 หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า

หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า	รวม	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด)	200	10.75
2. ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน	289	15.54
3. ชื้อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ)	193	10.38
4. เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ	255	13.71
5. ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย)	147	7.90
6. การงาน (เช่น เงินเดือนของสายอาชีพต่าง ๆ ตำแหน่งงานที่ว่าง)	116	6.24
7. ข้อมูลด้านจิตวิญญาณ (เช่น ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ)	84	4.52
8. ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง)	226	12.15
9. ข้อมูลเพื่อให้ความสนับสนุน (เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมืองและสังคม)	113	6.08
10. การติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน)	165	8.87
11. แสวงหาผู้เชี่ยวชาญ (เช่น แพทย์)	72	3.86
รวม	1860	100

จากตาราง 19 แสดงว่า หัวข้อที่นิสิตค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 15.54) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 13.71) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 12.15) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 10.75) และซื้อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 10.38) ตามลำดับ

ตาราง 20 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพค้นคว้า

หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า	กลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด)	64	14.51
2. ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน	63	14.29
3. ชื้อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ)	36	8.16
4. เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ	60	13.61
5. ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย)	32	7.26
6. การงาน (เช่น เงินเดือนของสายอาชีพต่าง ๆ ตำแหน่งงานที่ว่าง)	27	6.12
7. ข้อมูลด้านจิตวิญญาณ (เช่น ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ)	19	4.31
8. ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง)	56	12.70
9. ข้อมูลเพื่อให้ความสนับสุน (เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมืองและสังคม)	19	4.31
10. การติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน)	37	8.39
11. แสวงหาผู้เชี่ยวชาญ (เช่น แพทย์)	28	6.34
รวม	441	100

จากตาราง 20 แสดงว่า หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 14.51) ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 14.29) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 13.61) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 12.70) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 8.39) ตามลำดับ

ตาราง 21 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพค้นคว้า

หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า	กลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์กายภาพ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด)	36	10.81
2. ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน	54	16.22
3. ชื้อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ)	29	8.71
4. เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ	34	10.21
5. ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย)	30	9.01
6. การงาน (เช่น เงินเดือนของสายอาชีพต่าง ๆ ตำแหน่งงานที่ว่าง)	19	5.71
7. ข้อมูลด้านจิตวิญญาณ (เช่น ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ)	24	7.21
8. ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง)	38	11.41
9. ข้อมูลเพื่อให้ความสนับสุน (เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมืองและสังคม)	27	8.10
10. การติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน)	30	9.01
11. แสวงหาผู้เชี่ยวชาญ (เช่น แพทย์)	12	3.60
รวม	333	100

จากตาราง 21 แสดงว่า หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 16.22) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 11.41) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 10.81) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ(ร้อยละ 10.21) ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย) (ร้อยละ 9.01) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 9.01) ตามลำดับ

ตาราง 22 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ค้นคว้า

หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า	กลุ่มสาขาวิชา วิศวกรรมศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด)	14	7.37
2. ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน	29	15.26
3. ชื้อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ)	21	11.05
4. เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ	29	15.26
5. ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย)	13	6.84
6. การงาน (เช่น เงินเดือนของสายอาชีพต่าง ๆ ตำแหน่งงานที่ว่าง)	18	9.47
7. ข้อมูลด้านจิตวิญญาณ (เช่น ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ)	7	3.68
8. ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง)	19	10.00
9. ข้อมูลเพื่อให้ความสนับสนุน (เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมืองและสังคม)	13	6.84
10. การติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน)	19	10.00
11. แสวงหาผู้เชี่ยวชาญ (เช่น แพทย์)	8	4.23
รวม	190	100

จากตาราง 22 แสดงว่า หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ค้นคว้ามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 15.26) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 15.26) ชื้อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 11.05) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 10.00) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 10.00) ตามลำดับ

ตาราง 23 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ค้นคว้า

หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า	กลุ่มสาขาวิชา ศึกษาศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด)	7	10.00
2. ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน	13	18.57
3. ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ)	6	8.57
4. เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ	11	15.71
5. ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย)	6	8.57
6. การงาน (เช่น เงินเดือนของสายอาชีพต่าง ๆ ตำแหน่งงานที่ว่าง)	5	7.14
7. ข้อมูลด้านจิตวิญญาณ (เช่น ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ)	1	1.43
8. ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง)	10	14.29
9. ข้อมูลเพื่อให้ความสนับสุน (เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมืองและสังคม)	4	5.71
10. การติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน)	6	8.57
11. แสวงหาผู้เชี่ยวชาญ (เช่น แพทย์)	1	1.44
รวม	70	100

จากตาราง 23 แสดงว่า หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 18.57) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 15.71) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 14.29) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 10.00) ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 8.57) ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย) (ร้อยละ 8.57) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 8.57) ตามลำดับ

ตาราง 24 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ค้นคว้า

หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า	กลุ่มสาขาวิชา ศิลปกรรมศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด)	17	9.66
2. ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน	26	14.77
3. ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ)	26	14.77
4. เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ	35	19.89
5. ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย)	17	9.66
6. การงาน (เช่น เงินเดือนของสายอาชีพต่าง ๆ ตำแหน่งงานที่ว่าง)	8	4.55
7. ข้อมูลด้านจิตวิญญาณ (เช่น ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ)	3	1.70
8. ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง)	23	13.07
9. ข้อมูลเพื่อให้ความสนับสนุน (เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมืองและสังคม)	4	2.28
10. การติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน)	14	7.95
11. แสวงหาผู้เชี่ยวชาญ (เช่น แพทย์)	3	1.70
รวม	176	100

จากตาราง 24 แสดงว่า หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 19.89) ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 14.77) ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 14.77) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 13.07) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 9.66) ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย) (ร้อยละ 9.66) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 7.95) ตามลำดับ

ตาราง 25 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์/สังคมศาสตร์ค้นคว้า

หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า	กลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์/ สังคมศาสตร์	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด)	62	9.54
2. ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน	104	16.00
3. ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ)	75	11.54
4. เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ	86	13.23
5. ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย)	49	7.54
6. การงาน (เช่น เงินเดือนของสายอาชีพต่าง ๆ ตำแหน่งงานที่ว่าง)	39	6.00
7. ข้อมูลด้านจิตวิญญาณ (เช่น ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ)	30	4.62
8. ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง)	80	12.31
9. ข้อมูลเพื่อให้ความสนับสนุน (เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมืองและสังคม)	46	7.08
10. การติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน)	59	9.08
11. แสวงหาผู้เชี่ยวชาญ (เช่น แพทย์)	20	3.06
รวม	650	100

จากตาราง 25 แสดงว่า หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์/สังคมศาสตร์ค้นคว้ามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 16.00) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 13.23) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 12.31) ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 11.54) และประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 9.54) ตามลำดับ

ตาราง 26 ทรัพยากรที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน

ทรัพยากรที่ใช้ในการค้นหาข้อมูล สำหรับชีวิตประจำวัน	เกือบ ทุก ครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
1. บล็อก	35	112	134	58	32	4	375
ร้อยละ	9.33	29.87	35.73	15.47	8.53	1.07	100
2. โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com)	214	122	32	4	3	0	375
ร้อยละ	57.07	32.53	8.53	1.07	0.80	0	100
3. วิกีพีเดีย (ผ่านกูเกิ้ล หรือเข้าไปที่ เว็บไซต์ของวิกิพีเดียโดยตรง)	113	148	96	15	3	0	375
ร้อยละ	30.13	39.47	25.60	4.00	0.80	0	100
4. เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการ	35	118	162	48	8	4	375
ร้อยละ	9.33	31.47	43.20	12.80	2.13	1.07	100
5. ฐานข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTOR, ProQuest)	23	97	127	89	32	7	375
ร้อยละ	6.13	25.87	33.87	23.73	8.53	1.87	100
6. บรรณารักษ์	27	72	118	97	58	3	375
ร้อยละ	7.20	19.20	31.47	25.87	15.46	0.80	100
7. หนังสือในห้องสมุด	81	147	109	31	5	2	375
ร้อยละ	21.60	39.20	29.07	8.27	1.33	0.53	100

ทรัพยากรที่ใช้ในการค้นหาข้อมูล สำหรับชีวิตประจำวัน	เกือบ ทุก ครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
8. อาจารย์	59	117	141	43	15	0	375
ร้อยละ	15.73	31.20	37.60	11.47	4.00	0	100
9. สารานุกรม (เช่น Britannica ฉบับ พิมพ์ หรือ ออนไลน์)	38	90	130	83	30	4	375
ร้อยละ	10.13	24.00	34.67	22.13	8.00	1.07	100
10. เพื่อนที่เรียนด้วยกัน	89	165	83	26	8	4	375
ร้อยละ	23.73	44.00	22.13	6.93	2.13	1.08	100
11. เพื่อน / ครอบครัว	64	152	94	47	18	0	375
ร้อยละ	17.07	40.53	25.07	12.53	4.80	0.00	100
12. เครือข่ายทางสังคม	51	125	127	51	20	1	375
ร้อยละ	13.60	33.33	33.87	13.60	5.33	0.27	100
13. ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง (สะสมไว้ หรือ ซื้อไว้)	44	112	136	53	27	3	375
ร้อยละ	11.73	29.87	36.27	14.13	7.20	0.80	100

จากตาราง 26 แสดงว่า ในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้ง คือ โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com) (ร้อยละ 57.07) ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้บ่อย มีดังนี้ เพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 44.00) เพื่อน / ครอบครัว (ร้อยละ 40.53) วิกิพีเดีย (ผ่านกูเกิ้ล หรือเข้าไปที่เว็บไซต์ของวิกิพีเดียโดยตรง) (ร้อยละ 39.47) และหนังสือในห้องสมุด (ร้อยละ 39.20)

ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้บางครั้ง 5 อันดับแรก มีดังนี้ เว็บไซต์ของหน่วยราชการ (ร้อยละ 43.20) อาจารย์ (ร้อยละ 37.60) ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง (สะสมไว้ หรือซื้อไว้) (ร้อยละ 36.27) บล็อก (ร้อยละ 35.73) และสารานุกรม (เช่น Britannica ฉบับพิมพ์ หรือ ออนไลน์) (ร้อยละ 34.67)

ตาราง 27 การประเมินสิ่งที่ค้นพบจากการค้นคว้าเรื่องชีวิตประจำวัน

การประเมินสิ่งที่ค้นพบจาก การค้นคว้าเรื่อง ชีวิตประจำวัน	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย คำนึง	ไม่เคย คำนึง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถานที่ การณ์ เช่นนี้ มา ก่อน	รวม
1. เว็บไซต์นั้นทันสมัยมากน้อย เพียงใด	60	163	119	26	3	3	1	375
ร้อยละ	16.00	43.47	31.73	6.93	0.80	0.80	0.27	100
2. ผู้ให้ข้อมูลที่เว็บไซต์นั้น น่าเชื่อถือเพียงใด	57	153	131	27	5	1	1	375
ร้อยละ	15.20	40.80	34.93	7.20	1.33	0.27	0.27	100
3. เนื้อหาของเว็บไซต์นั้น มีหลากหลายมุมมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง)	56	146	138	31	2	2	0	375
ร้อยละ	14.93	38.93	36.80	8.27	0.53	0.54	0	100
4. เว็บไซต์นั้นระบุหรือเปล่าว่ ได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ)	45	144	130	48	4	4	0	375
ร้อยละ	12.00	38.40	34.67	12.80	1.07	1.06	0	100
5. ที่อยู่ของเว็บไซต์ (URL) คือ อะไร หรืออาจมีความหมาย อะไร	51	134	137	40	8	4	1	375
ร้อยละ	13.60	35.73	36.53	10.67	2.13	1.07	0.27	100
6. เว็บไซต์นั้นมีลิงค์เชื่อมโยง ไปที่ทรัพยากรอื่น ๆ ในเว็บ หรือไม่	42	137	142	45	7	2	0	375
ร้อยละ	11.20	36.53	37.87	12.00	1.87	0.53	0	100

การประเมินสิ่งที่ค้นพบจาก การค้นคว้าเรื่อง ชีวิตประจำวัน	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย คำนึง	ไม่เคย คำนึง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มา ก่อน	รวม
7. เว็บไซต์นั้นมีบรรณานุกรม หรือรายการอ้างอิงหรือไม่	43	140	134	46	10	2	0	375
ร้อยละ	11.47	37.33	35.73	12.27	2.67	0.53	0	100
8. ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูล สำคัญประกอบหรือไม่ (คือ ไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ)	46	135	139	44	8	3	0	375
ร้อยละ	12.27	36.00	37.07	11.73	2.13	0.80	0	100
9. บรรณารักษ์แนะนำการใช้ เว็บไซต์นี้หรือไม่	36	97	123	62	42	8	7	375
ร้อยละ	9.60	25.87	32.80	16.53	11.20	2.13	1.87	100
10. นิสิตเคยได้ยินถึงเว็บไซต์นี้ มาก่อนหรือไม่	38	124	131	57	20	4	1	375
ร้อยละ	10.13	33.07	34.93	15.20	5.33	1.07	0.27	100
11. นิสิตเคยใช้เว็บไซต์นี้มา ก่อนหรือไม่	43	128	139	37	22	6	0	375
ร้อยละ	11.47	34.13	37.07	9.87	5.86	1.60	0	100
12. การออกแบบของเว็บไซต์นี้ บอกว่าเว็บไซต์นี้ถูกต้องตาม กฎหมายหรือไม่	35	128	114	59	32	7	0	375
ร้อยละ	9.33	34.13	30.40	15.73	8.53	1.88	0	100

จากตาราง 27 แสดงว่า การประเมินสิ่งที่ค้นพบจากการค้นคว้าเรื่องชีวิตประจำวัน นิสิตส่วนใหญ่คำนึงบ่อยครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ 5 อันดับแรกคือ เว็บไซต์นั้นทันสมัยมากน้อยเพียงใด (ร้อยละ 43.47) ผู้ให้ข้อมูลที่เว็บไซต์นั้นน่าเชื่อถือเพียงใด (ร้อยละ 40.80) เนื้อหาของเว็บไซต์นั้น

มีหลากมุ่มมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง) (ร้อยละ 38.93) เว็บไซต์นั้นระบุหรือเปล่านั้นได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ) (ร้อยละ 38.40) และเว็บไซต์นั้นมีบรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิงหรือไม่ (ร้อยละ 37.33)

นิสิตส่วนใหญ่คำนึงเป็นบางครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ 5 อันดับแรกคือ เว็บไซต์นั้นมีลิงค์เชื่อมโยงไปที่ทรัพยากรอื่น ๆ ในเว็บหรือไม่ (ร้อยละ 37.87) ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ) (ร้อยละ 37.07) นิสิตเคยใช้เว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่ (ร้อยละ 37.07) เนื้อหาของเว็บไซต์นั้นมีหลากมุ่มมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง) (ร้อยละ 36.80) ที่อยู่ของเว็บไซต์ (URL) คืออะไร หรืออาจมีความหมายอะไร (ร้อยละ 36.53) และนิสิตเคยได้ยินถึงเว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่ (ร้อยละ 34.93)

ตาราง 28 บุคคลที่ช่วยนิสิตประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน

บุคคลที่ช่วยนิสิตประเมิน แหล่งข้อมูลสำหรับ ชีวิตประจำวัน	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ขอ	ไม่เคย ขอ	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
1. อาจารย์ผู้สอน	52	132	110	35	41	2	3	375
ร้อยละ	13.87	35.20	29.33	9.33	10.93	0.54	0.80	100
2. บรรณารักษ์	17	63	114	81	85	9	6	375
ร้อยละ	4.53	16.80	30.40	21.60	22.67	2.40	1.60	100
3. เพื่อนที่เรียนด้วยกัน	62	126	122	34	27	3	1	375
ร้อยละ	16.53	33.60	32.53	9.07	7.20	0.80	0.27	100
4. เพื่อน / ครอบครัว	46	117	123	54	33	1	1	375
ร้อยละ	12.27	31.20	32.80	14.40	8.80	0.27	0.26	100
5. ผู้ประกอบอาชีพที่ต้อง มีใบอนุญาต (เช่น แพทย์ ทนายความ นักบำบัด)	23	70	118	81	74	3	6	375
ร้อยละ	6.13	18.67	31.47	21.60	19.73	0.80	1.60	100

จากตาราง 28 แสดงว่านิสิตส่วนใหญ่ขอให้บุคคลช่วยประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวันอยู่บ่อยครั้ง ดังต่อไปนี้ อาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 35.20) และเพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 33.60)

นิสิตส่วนใหญ่ขอให้บุคคลช่วยประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวันเป็นบางครั้ง ดังต่อไปนี้ เพื่อน / ครอบครัว (ร้อยละ 32.80) เพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 32.53) ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องมีใบอนุญาต (เช่น แพทย์ ทนายความ นักบำบัด) (ร้อยละ 31.47) และบรรณารักษ์ (ร้อยละ 30.40)

ตาราง 29 ความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน

ความยากในกระบวนการ ค้นคว้าเกี่ยวกับ ชีวิตประจำวัน	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย เป็น อย่าง ยิ่ง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
1. ยากที่การเริ่มต้นค้นคว้า เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน	32	125	160	40	15	1	2	375
ร้อยละ	8.53	33.33	42.67	10.67	4.00	0.27	0.53	100
2. ยากที่การระบุว่าต้องการ อะไรจากการค้นคว้าเกี่ยวกับ ชีวิตประจำวัน	25	102	190	44	11	2	1	375
ร้อยละ	6.67	27.20	50.67	11.73	2.93	0.53	0.27	100
3. ยากที่การตีกรอบหัวข้องาน ให้แคบลง	33	112	172	44	10	3	1	375
ร้อยละ	8.80	29.87	45.87	11.73	2.67	0.80	0.26	100
4. ยากที่การกำหนดคำค้น	27	122	173	41	10	1	1	375
ร้อยละ	7.20	32.53	46.13	10.93	2.67	0.27	0.27	100
5. ยากที่การค้นหาคำความ ในฐานข้อมูลวิจัยในเว็บ ห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTORE, ProQuest)	32	103	175	40	9	11	5	375
ร้อยละ	8.53	27.47	46.67	10.67	2.40	2.93	1.33	100
6. ยากที่จะหาข้อมูลที่จะใช้ จากเว็บ (เช่น Google, Wikipedia, เว็บไซต์ หน่วยราชการ)	34	91	157	54	27	8	4	375
ร้อยละ	9.07	24.27	41.87	14.40	7.20	2.13	1.06	100

ความยากในกระบวนการ ค้นคว้าเกี่ยวกับ ชีวิตประจำวัน	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย เป็น อย่าง ยิ่ง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
7. ยากที่จะตัดสินใจว่า แหล่งข้อมูลที่พบบ่าเชื่อถือ หรือไม่หรือไม่	33	119	168	36	12	5	2	375
ร้อยละ	8.80	31.73	44.80	9.60	3.20	1.33	0.54	100
8. ยากที่การหาข้อมูล ที่ทันสมัย (เช่น ที่เป็น ออนไลน์ และสิ่งพิมพ์)	36	111	167	40	16	3	2	375
ร้อยละ	9.60	29.60	44.53	10.67	4.27	0.80	0.53	100
9. ยากที่ต้องเลือกข้อมูล เกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่จะ นำมาใช้ได้จากการ สืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ	41	122	167	28	13	3	1	375
ร้อยละ	10.93	32.53	44.53	7.47	3.47	0.80	0.27	100
10. ยากที่การประเมิน แหล่งข้อมูลที่ค้นหามาได้	39	130	166	27	9	4	0	375
ร้อยละ	10.40	34.67	44.27	7.20	2.40	1.06	0	100
11. ยากที่ต้องคิดว่าจะหา แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับ ชีวิตประจำวันได้ที่ไหน	24	126	182	26	14	3	0	375
ร้อยละ	6.40	33.60	48.53	6.93	3.74	0.80	0	100
12. ยากที่ต้องอ่านเอกสาร ที่ค้นหามาได้	28	112	173	37	19	6	0	375
ร้อยละ	7.47	29.87	46.13	9.87	5.06	1.60	0	100

ความยากในกระบวนการ ค้นคว้าเกี่ยวกับ ชีวิตประจำวัน	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย เป็น อย่าง ยิ่ง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถาน การณ์ เช่นนี้ มาก่อน	รวม
13. ยากที่รู้ว่าคำตอบที่กำลัง ค้นหานั้นมีอยู่ในเว็บแน่ ๆ แต่หามาพบ	30	125	179	26	11	3	1	375
ร้อยละ	8.00	33.33	47.73	6.93	2.93	0.80	0.28	100
14. ยากที่ต้องรวบรวม แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจาก การสืบค้นเข้าไว้ด้วยกัน	30	129	168	31	14	3	0	375
ร้อยละ	8.00	34.40	44.80	8.27	3.73	0.80	0	100
15. ยากที่ต้องตัดสินใจว่าค้นคว้า เสร็จแล้วหรือยัง	40	104	163	44	19	3	2	375
ร้อยละ	10.67	27.73	43.47	11.73	5.07	0.80	0.53	100

จากตาราง 29 แสดงว่า นิสิตส่วนใหญ่มีความเห็นเฉย ๆ กับความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทุกข้อ ความยากใน 5 อันดับแรกสูงสุด มีดังนี้ ยากที่การระบุว่าการอะไรจากการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน(ร้อยละ 50.67) ยากที่ต้องคิดว่าจะหาแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันได้ที่ไหน(ร้อยละ 48.53) ยากที่รู้ว่าคำตอบที่กำลังค้นหานั้นมีอยู่ในเว็บแน่ ๆ แต่หามาพบ (ร้อยละ 47.73) ยากที่การค้นหาคำถามในฐานข้อมูลวิจัยในเว็บห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTORE, ProQuest) (ร้อยละ 46.67) ยากที่การกำหนดคำค้น (ร้อยละ 46.13) และยากที่ต้องอ่านเอกสารที่ค้นหามาได้(ร้อยละ 46.13)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังนี้

1. ศึกษาแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้า การใช้แหล่งสารสนเทศ วิธีประเมินสารสนเทศ และอุปสรรคปัญหาในกระบวนการศึกษาค้นคว้า ในการทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน
2. ศึกษาแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้า การใช้แหล่งสารสนเทศ วิธีประเมินสารสนเทศ และอุปสรรคปัญหาในกระบวนการศึกษาค้นคว้าเพื่อนำสารสนเทศไปใช้ในชีวิตประจำวัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 9,803 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่สุ่มมาจากประชากรโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามคณะวิชา และระดับชั้นปี ตามสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน ตามจำนวนชั้นต่ำที่กำหนดไว้ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสำรวจพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งแปลจากแบบสอบถาม (PIL Survey Instrument) ของโครงการการรู้สารสนเทศ (Project Information Literacy) มหาวิทยาลัยวอชิงตัน มี 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ
 - ตอนที่ 3 พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 7 มีนาคม ถึง 18 มีนาคม 2554 จำนวนทั้งหมด 500 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 480 ชุด เป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ จำนวน 24 ชุด ดังนั้น จึงเหลือแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 456 ชุด ซึ่งมากกว่าจำนวนชั้นต่ำที่กำหนดไว้ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน ที่กำหนดไว้ 375 คน จึงคัดเลือกไว้โดยการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 375 ฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จในการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม พฤติกรรมการค้นคว้า เพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ และพฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ
3. พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

1. สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนิสิตเพศหญิง (ร้อยละ 66.1) มีอายุระหว่าง 21 - 22 ปี (ร้อยละ 56.3) ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 (ร้อยละ 35.5) เป็นนิสิตกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ / มนุษยศาสตร์ (ร้อยละ 34.4) และมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.51 - 3.00 (ร้อยละ 38.2)

2. พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

2.1 ประเภทงานที่นิสิตได้รับมอบหมาย

ประเภทงานที่นิสิตส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 17.9) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 14.39) รายงานเสนอหัวข้อ /เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 13.16) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 13.10) และผลงานในรูปแบบมัลติมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 12.98) ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์แยกตามกลุ่มสาขาวิชา ปรากฏผลดังนี้

2.1.1 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 18.88) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 15.90) รายงานเสนอหัวข้อ /เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 15.63) รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา (ร้อยละ 11.86) และผลงานในรูปแบบมัลติมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 11.32) ตามลำดับ

2.1.2 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 14.79) ผลงานในรูปแบบมัลติมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 13.73) นำเสนอผลงาน

ด้วยวาจา (ร้อยละ 13.03) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 13.03) และ รายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 10.21) ตามลำดับ

2.1.3 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ รายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 23.88) นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 22.02) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 12.84) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 10.09) และผลงานในรูปแบบมัลติมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 10.09) ตามลำดับ

2.1.4 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 22.58) ผลงานในรูปแบบมัลติมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 20.97) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 17.74) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 11.29) และรายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 11.29) ตามลำดับ

2.1.5 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 20.63) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 18.11) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 13.75) ผลงานในรูปแบบมัลติมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 13.75) และรายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 12.50) ตามลำดับ

2.1.6 ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ / มนุษยศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน (ร้อยละ 17.03) รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ (ร้อยละ 15.63) นำเสนอผลงานด้วยวาจา (ร้อยละ 13.13) ผลงานในรูปแบบมัลติมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) (ร้อยละ 13.11) และรายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ (ร้อยละ 11.56) ตามลำดับ

2.2 ทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย

ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้ง คือ โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com) (ร้อยละ 64.53) และ บรรณารักษ์ (ร้อยละ 64.53)

ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้บ่อย มีดังนี้ เพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 44.53) เอกสารประกอบการสอนรายวิชา (ร้อยละ 43.73) เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการ (ร้อยละ 43.73) อาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 43.73) วิกิพีเดีย (Wikipedia) (ร้อยละ 34.13) และ หนังสือในห้องสมุด (ร้อยละ 34.13) ตามลำดับ

ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เป็นบางครั้ง มีดังนี้ ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง (สะสมไว้หรือซื้อไว้) (ร้อยละ 41.33) บล็อก (Blog) (ร้อยละ 36.00) ฐานข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTOR, ProQuest) (ร้อยละ 36.00) สารานุกรม (เช่น Britannica ฉบับพิมพ์ หรือออนไลน์) (ร้อยละ 36.00) และ เพื่อน / ครอบครัว (ร้อยละ 34.67)

2.3 การประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลจากห้องสมุด

นิสิตส่วนใหญ่คำนึงเป็นบางครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ 5 อันดับแรกคือ นิสิตเคยได้ยินถึงแหล่งข้อมูลนี้มาก่อน (ร้อยละ 44.27) นิสิตเคยใช้แหล่งข้อมูลนี้มาก่อน (ร้อยละ 40.80) ผู้เขียนนำเสนอถือเพียงใด (เช่น ทำงาน หรือสอนที่ไหน) (ร้อยละ 39.73) เนื้อหาหลากหลายมุมมอง (ไม่ลำเอียง) (ร้อยละ 37.60) และถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ) (ร้อยละ 36.27)

นิสิตส่วนใหญ่คำนึงบ่อยครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ คือ แหล่งข้อมูลห้องสมุดนั้นทันสมัยมากน้อยเพียงใด (ร้อยละ 38.93) ผู้เขียนบอกว่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ) (ร้อยละ 36.53) และ แหล่งข้อมูลนั้นมีบรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิงหรือไม่ (ร้อยละ 35.20)

2.4 การประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลในเวปไซด์

นิสิตส่วนใหญ่คำนึงเป็นบางครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ 5 อันดับแรก คือ นิสิตเคยใช้เว็บไซต์นี้มาก่อน (ร้อยละ 44.53) ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ) (ร้อยละ 39.20) นิสิตเคยได้ยินถึงเว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่ (ร้อยละ 38.67) เว็บไซต์นั้นระบุหรือเปล่าว่ได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ) (ร้อยละ 38.40) และการออกแบบของเว็บไซต์นี้บอกว่าเว็บไซต์นี้ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ (ร้อยละ 37.87)

นิสิตส่วนใหญ่คำนึงบ่อยครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ คือ เว็บไซต์นั้นทันสมัยมากน้อยเพียงใด (ร้อยละ 39.47) ผู้ให้ข้อมูลที่เว็บไซต์นั้นนำเสนอถือเพียงใด (ร้อยละ 37.60) เว็บไซต์นั้นมีลิงค์เชื่อมโยงไปที่ทรัพยากรอื่น ๆ ในเว็บหรือไม่ (ร้อยละ 36.27) และถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ) (ร้อยละ 36.27)

2.5 บุคคลที่นิสิตขอให้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน

นิสิตส่วนใหญ่ขอให้บุคคลช่วยประเมินแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียนอยู่บ่อยครั้ง ดังต่อไปนี้ อาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 38.40) และเพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 37.87)

นิสิตส่วนใหญ่ขอให้บุคคลช่วยประเมินแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียนเป็นบางครั้ง ดังต่อไปนี้ เพื่อน / ครอบครัว (ร้อยละ 37.60) ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องมีใบอนุญาต (เช่น แพทย์ หนายความ นักบำบัด) (ร้อยละ 35.47) และอาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 29.33)

2.6 วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา

วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาซึ่งนิสิตส่วนใหญ่ทำเป็นบางครั้ง 5 อันดับแรก มีดังนี้ เพิ่มมุมมองของนิสิตเองในงานค้นคว้าด้วย อาจารย์จะได้ทราบหรือนิสิตคิดอย่างไร (ร้อยละ 47.20) นิสิตมักจะใช้เวลาในการทำงานแต่ละชิ้นเท่า ๆ กัน (ร้อยละ 45.87) นิสิตมักจะใช้ข้อมูลเดิม ๆ สำหรับการทำงานหลาย ๆ ชิ้น (ร้อยละ 44.27) ถ้าวางค้นหาข้อมูลสักครั้งสองครั้งแล้วไม่พบอะไร ก็เปลี่ยนหัวข้อใหม่ (ร้อยละ 40.80) และนิสิตมีระบบการจัดการข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่างการศึกษาค้นคว้า (ร้อยละ 40.27)

วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาซึ่งนิสิตส่วนใหญ่ทำบ่อยครั้ง

5 อันดับแรก มีดังนี้ นิสิตวางโครงร่างว่าจะทำงาน (เช่น เขียนรายงาน) อย่างไร (ร้อยละ 45.87) นิสิตวางแผนการค้นคว้าทั้งหมดไว้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมาย (ร้อยละ 44.27) นิสิตเริ่มต้นโดยคิดหาคำค้น (Search terms) ก่อน (ร้อยละ 42.13) นิสิตเริ่มต้นด้วยการกำหนด ปัญหา / หัวข้อตั้งแต่เนิ่น ๆ (ร้อยละ 41.33) และ นิสิตมีระบบการจัดการข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่างการศึกษาค้นคว้า (ร้อยละ 37.87)

วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาซึ่งนิสิตส่วนใหญ่ไม่ค่อยทำ คือ นิสิตมักจะทำหัวข้อซ้ำ ๆ เมื่ออาจารย์มอบหมายงานแต่ละชิ้น (ร้อยละ 33.60)

2.7 โปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

นิสิตส่วนใหญ่ใช้โปรแกรม ดังนี้ การสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ต ในลักษณะเดียวกับการใช้โทรศัพท์ (เช่น Skype) (ร้อยละ 52.53) และ โปรแกรมแชร์เอกสาร (เช่น Google Documents) (ร้อยละ 45.60)

สำหรับโปรแกรมที่นิสิตส่วนใหญ่ไม่ใช้ มีดังนี้ การสร้างบล็อก (เช่น LiveJournal) (ร้อยละ 51.73) การค้นคว้าในสภาพแวดล้อมเสมือน (Virtual research environments) (ร้อยละ 50.40) วิกีเพื่อสร้างและแชร์เนื้อหาบนเว็บ (ที่ไม่ใช่วิกิพีเดีย) (ร้อยละ 48.53) โปรแกรมการทำการอ้างอิง (เช่น RefWorks, EndNote, EasyBib) (ร้อยละ 48.00) เวทีออนไลน์ (Online forum) ที่นิสิตเข้าไปถามคำถามและจะมีผู้ตอบคำถามนั้นมา (ร้อยละ 47.73) โปรแกรมบุ๊กมาร์ก (เช่น Digg, Delicious) (ร้อยละ 45.33) ไฮไลต์ข้อความบนจอคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 44.80) กระดาษโน้ตดิจิทัลสำหรับใช้กับคอมพิวเตอร์ (เช่น ดิจิทัลโน้ตแบบโพสต์-อิท) (ร้อยละ 43.20) บริการแจ้งข่าว (เช่น โปรแกรมที่แจ้งให้ทราบโดยอัตโนมัติเมื่อมีเนื้อหาใหม่ปรากฏ) (ร้อยละ 43.20) เว็บไซต์สำหรับแชร์ภาพ (เช่น Flickr, Photobucket) (ร้อยละ 43.20) โปรแกรมจัดการเวลาทางออนไลน์ที่แชร์กันได้ (เช่น Google Notebook) (ร้อยละ 42.93) และ ไมโครบล็อก (เช่น Twitter) (ร้อยละ 40.53)

2.8 สิ่งสำคัญในขณะศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย

นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งที่สำคัญมาก คือ สอบผ่านวิชานั้น ๆ (ร้อยละ 46.93) และทำรายงานเสร็จ (ร้อยละ 44.80)

นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งต่อไปนี้สำคัญ จำนวน 5 อันดับแรก ดังนี้ ได้ปรับปรุงทักษะการวิเคราะห์ (ร้อยละ 50.13) ทำรายงานที่มีความยาวตามกำหนด (ถ้ามีกำหนด) (ร้อยละ 46.93) ดำเนินการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อนั้น ๆ ได้อย่างครอบคลุม (ร้อยละ 46.13) มีรายการอ้างอิงครบตามจำนวนที่กำหนด (ถ้ามีกำหนด) (ร้อยละ 45.07) และ พบคำตอบที่จะนำไปใส่ไว้ในรายงานเพื่อแสดงว่าได้ค้นคว้าจริง (ร้อยละ 44.53)

2.9 ความยากในกระบวนการค้นคว้าทั้งหมด

นิสิตส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความยากในกระบวนการค้นคว้า ดังต่อไปนี้ ยากที่การตีกรอบหัวข้องานให้แคบลง (ร้อยละ 50.67) ยากที่กำหนดหัวข้อ (ร้อยละ 46.67)

ยากที่การเริ่มต้นทำงานที่ได้รับมอบหมาย(ร้อยละ 46.13) ยากที่ต้องเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้ได้จากผลการสืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ (ร้อยละ 40.00) และยากที่การหาข้อมูลที่ทันสมัย (ร้อยละ 38.93)

3. พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

3.1 หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า

หัวข้อที่นิสิตค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 15.54) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 13.71) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 12.15) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 10.75) และชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 10.38) ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์แยกตามกลุ่มสาขาวิชา ปรากฏผลดังนี้

3.1.1 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 14.51) ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 14.29) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ(ร้อยละ 13.61) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 12.70) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 8.39) ตามลำดับ

3.1.2 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 16.22) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 11.41) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 10.81) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 10.21) ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย) (ร้อยละ 9.01) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 9.01) ตามลำดับ

3.1.3 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 15.26) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 15.26) ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 11.05) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 10.00) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 10.00) ตามลำดับ

3.1.4 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 18.57) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 15.71) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 14.29) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 10.00) ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 8.57) ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย) (ร้อยละ 8.57) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 8.57) ตามลำดับ

3.1.5 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ค้นคว้ามามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 19.89) ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 14.77)

ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 14.77) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 13.07) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 9.66) ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย) (ร้อยละ 9.66) และการติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจเหมือน ๆ กัน) (ร้อยละ 7.95) ตามลำดับ

3.1.6 หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ / สังคมศาสตร์ค้นคว้ามากที่สุด 5 อันดับแรกคือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน (ร้อยละ 16.00) เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ (ร้อยละ 13.23) ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) (ร้อยละ 12.31) ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) (ร้อยละ 11.54) และประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) (ร้อยละ 9.54) ตามลำดับ

3.2 ทรัพยากรที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน

ในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้ง คือ โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com) (ร้อยละ 57.07)

ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้บ่อย มีดังนี้ เพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 44.00) เพื่อน / ครอบครัว (ร้อยละ 40.53) วิกีพีเดีย (ผ่านกูเกิ้ล หรือเข้าไปที่เว็บไซต์ของวิกิพีเดียโดยตรง) (ร้อยละ 39.47) และ หนังสือในห้องสมุด (ร้อยละ 39.20)

ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้บางครั้ง 5 อันดับแรก มีดังนี้ เว็บไซต์ของหน่วยราชการ (ร้อยละ 43.20) อาจารย์ (ร้อยละ 37.60) ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง (สะสมไว้ หรือซื้อไว้) (ร้อยละ 36.27) บล็อก (ร้อยละ 35.73) และ สารานุกรม (เช่น Britannica ฉบับพิมพ์ หรือ ออนไลน์) (ร้อยละ 34.67)

3.3 การประเมินสิ่งที่ค้นพบจากการค้นคว้าเรื่องชีวิตประจำวัน

นิสิตส่วนใหญ่คำนึงบ่อยครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ 5 อันดับแรก คือ เว็บไซต์นั้นทันสมัยมากน้อยเพียงใด (ร้อยละ 43.47) ผู้ให้ข้อมูลที่เว็บไซต์นั้นน่าเชื่อถือเพียงใด (ร้อยละ 40.80) เนื้อหาของเว็บไซต์นั้น มีหลากหลายมุมมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง) (ร้อยละ 38.93) เว็บไซต์นั้นระบุหรือเปล่าว່ว่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ) (ร้อยละ 38.40) และ เว็บไซต์นั้นมีบรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิงหรือไม่ (ร้อยละ 37.33)

นิสิตส่วนใหญ่คำนึงเป็นบางครั้งถึงเรื่องต่อไปนี้ 5 อันดับแรกคือ เว็บไซต์นั้นมีลิงค์เชื่อมโยงไปที่ทรัพยากรอื่น ๆ ในเว็บหรือไม่ (ร้อยละ 37.87) ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ) (ร้อยละ 37.07) นิสิตเคยใช้เว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่ (ร้อยละ 37.07) เนื้อหาของเว็บไซต์นี้มีหลากหลายมุมมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง) (ร้อยละ 36.80) ที่อยู่ของเว็บไซต์ (URL) คืออะไร หรืออาจมีความหมายอะไร (ร้อยละ 36.53) และนิสิตเคยได้ยินถึงเว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่ (ร้อยละ 34.93)

3.4 บุคคลที่ช่วยนิสิตประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน

นิสิตส่วนใหญ่ขอให้บุคคลช่วยประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน อยู่บ่อยครั้ง ดังต่อไปนี้ อาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 35.20) และ เพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 33.60)

นิสิตส่วนใหญ่ขอให้บุคคลช่วยประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน เป็นบางครั้ง ดังต่อไปนี้ เพื่อน / ครอบครัว (ร้อยละ 32.80) เพื่อนที่เรียนด้วยกัน (ร้อยละ 32.53) ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องมีใบอนุญาต (เช่น แพทย์ หนายความ นักบำบัด) (ร้อยละ 31.47) และ บรรณารักษ์ (ร้อยละ 30.40)

3.5 ความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน

นิสิตส่วนใหญ่มีความเห็นเฉย ๆ กับความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทุกข้อ ความยากใน 5 อันดับแรกสูงสุด มีดังนี้ ยากที่การระบุว่าการอะไรจากการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 50.67) ยากที่ต้องคิดว่าจะหาแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันได้ที่ไหน (ร้อยละ 48.53) ยากที่รู้คำตอบที่กำลังค้นหานั้นมีอยู่ในเว็บแน่ ๆ แต่หาไม่พบ (ร้อยละ 47.73) ยากที่การค้นหาคำความในฐานข้อมูลวิจัยในเว็บห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTORE, ProQuest) (ร้อยละ 46.67) ยากที่กำหนดคำค้น (ร้อยละ 46.13) และยากที่ต้องอ่านเอกสารที่ค้นหามาได้ (ร้อยละ 46.13)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ มีประเด็นที่สมควรหยิบยกมาอภิปราย ดังนี้

พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

1. ประเภทงานที่ได้รับมอบหมาย ผลการศึกษาพบว่าประเภทงานที่นิสิตส่วนใหญ่ได้รับมอบหมายมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน นำเสนอผลงานด้วยวาจา รายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ รายงานแสดงความคิดเห็น ประเด็นต่าง ๆ และผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) ตามลำดับ ผลการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าถึงแม้นิสิตจะศึกษาในสาขาที่แตกต่างกัน แต่ประเภทของงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอนให้ค้นคว้าไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ ได้รับมอบหมายมากที่สุด ได้แก่ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน มีข้อยกเว้นคือ ประเภทงานที่นิสิตกลุ่มสาขาวิศวกรรมศาสตร์ได้รับมอบหมายมากที่สุด คือ รายงานเสนอหัวข้อ / คำโครงการศึกษาที่ต้องการทำ นอกจากนี้ ยังชี้ให้เห็นว่าการมอบหมายงานประเภทรายงานแสดงความคิดเห็น ประเด็นต่าง ๆ และผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์) ที่จะส่งเสริมการคิดเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการค้นคว้า และจัดการสารสนเทศยังมีไม่มากนัก

2. ทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย

ผลการศึกษาพบว่า ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้ง คือ โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com) และทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้บ่อย มีดังนี้ เพื่อนที่เรียนด้วยกัน เอกสารประกอบการสอนรายวิชา เว็บไซต์ของหน่วยราชการ อาจารย์ผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยหลายชิ้น เช่น งานวิจัยของเอลลิสและซาลิสเบอรี (Ellis; & Sallisbury. 2004: Online) ที่ศึกษาพื้นความรู้เกี่ยวกับทักษะการใช้ห้องสมุด แหล่งสารสนเทศที่ใช้ และทักษะทางสารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย และรายงานว่าในการค้นหาสารสนเทศ ร้อยละ 65 ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างใช้โปรแกรมการค้นหามากที่สุด ในทำนองเดียวกัน งานวิจัยของมาคานีและชู (Makani; & Shue. 2005: Online) ได้ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาสาขาธุรกิจที่คณะธุรกิจ มหาวิทยาลัยดัลฮูซี (School of Business, Dalhousie University) และพบว่านักศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับปริญญาตรีหรือระดับบัณฑิตศึกษานิยมค้นหาสารสนเทศโดยใช้โปรแกรมค้นหาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกูเกิล งานวิจัยของกรอสส์และแลธแธม (Gross; & Latham. 2009: 336-350) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ โดยเน้นประเด็นการให้คำจำกัดความทักษะการรู้สารสนเทศ การได้รับทักษะการรู้สารสนเทศ และการประเมินทักษะการรู้สารสนเทศของตนเอง พบว่านักศึกษานิยมใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นบุคคลซึ่งสะดวกต่อการแสวงหาสารสนเทศ เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อน เพื่อนที่เรียนด้วยกัน หรือแม้แต่คนที่นั่งอยู่ใกล้ ๆ งานวิจัยของศิริสุภา เอมหยวก (2549) สุนทรทิพย์ คำจันทร์ (2549) และ สนทยา สาลี (2551) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี และพบว่า นักศึกษาใช้แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล เช่น บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด และเพื่อน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของโครงการการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยวอชิงตัน ใน ค.ศ. 2009 ที่พบว่าในการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทุกคนเริ่มต้นที่เอกสารประกอบการเรียนการสอน รองลงมาคือกูเกิล (Head; & Eisenberg. 2009: Online) อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาวิจัยนี้ยังพบว่าทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้ง คือ บรรณารักษ์ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของโครงการการรู้สารสนเทศของมหาวิทยาลัยวอชิงตันที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้พึ่งพบบรรณารักษ์

3. การประเมินสารสนเทศ ไม่ว่าจะเป็นการประเมินสารสนเทศที่ได้จากแหล่งข้อมูลของห้องสมุดหรือจากแหล่งสารสนเทศในเวปไซด์เว็บไซต์ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่านิสิตใช้เกณฑ์ความทันสมัยของสารสนเทศเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของโครงการการรู้สารสนเทศมหาวิทยาลัยวอชิงตัน ใน ค.ศ. 2010 ที่พบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างประเมินสารสนเทศที่ค้นหาได้จากเว็บและจากห้องสมุดโดยมีเกณฑ์ในการประเมินคือ ความทันสมัยของสารสนเทศ (Head; & Eisenberg. 2011: Online) นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า แม้นิสิตจะมีความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินสารสนเทศ เช่น ความทันสมัย ความน่าเชื่อถือ มุมมองที่หลากหลายของสารสนเทศ และเว็บไซต์ที่มีลิงค์เชื่อมโยงไปยังทรัพยากรสารสนเทศอื่น ๆ แต่สัดส่วนร้อยละที่ต่ำ สะท้อนให้เห็นว่านิสิตยังขาดทักษะในการประเมินสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของดวงกมล อุ่นจิตติ (2546) และ ชุตินา ยิงสุวัฒนา (2547) ที่พบว่านักศึกษามีความสามารถในการประเมินสารสนเทศในระดับปานกลางและพอใช้

อย่างไรก็ตามพฤติกรรมบางประการในการประเมินสารสนเทศของนิสิตแสดงให้เห็นว่านิสิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและชอบด้วยกฎหมายพอสมควร ดังจะเห็นได้ว่า ในการประเมินสารสนเทศจากห้องสมุด นิสิตคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้บ่อยครั้ง ได้แก่ ผู้เขียนบอกว่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ) และแหล่งข้อมูลนั้นมีบรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิงหรือไม่ และในการประเมินแหล่งข้อมูลในเวปไซต์ใด ๆ นิสิตคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้บางครั้ง ได้แก่ เวปไซต์นั้นระบุหรือเปล่าว่่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ) และการออกแบบของเวปไซต์นี้บอกว่่าเวปไซต์นี้ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่

4. วิธีการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา ผลการศึกษาพบว่าวิธีการศึกษาค้นคว้าซึ่งนิสิตส่วนใหญ่ทำบ่อยครั้ง ได้แก่ นิสิตวางโครงร่างว่าจะทำงาน (เช่น เขียนรายงาน) อย่างไร นิสิตวางแผนการค้นคว้าทั้งหมดไว้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมาย นิสิตเริ่มต้นโดยคิดหาคำค้น (Search terms) ก่อน นิสิตเริ่มต้นด้วยการกำหนดปัญหา / หัวข้อตั้งแต่เนิ่น ๆ และนิสิตมีระบบการจัดการข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่างการศึกษาค้นคว้า ผลการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่านิสิตมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการศึกษาค้นคว้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตผ่านการศึกษารายวิชา การรู้ทักษะสารสนเทศ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำโครงการงาน

5. โปรแกรมที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้างานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่านิสิตส่วนใหญ่ใช้โปรแกรมการสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ต ในลักษณะเดียวกับการใช้โทรศัพท์ (เช่น Skype) และโปรแกรมแชร์เอกสาร (เช่น Google Documents) ซึ่งคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของมาคานี และชู (Makani; & Shue, 2005: Online) ที่พบว่านักศึกษานิยมใช้อีเมลเป็นหลักเพื่อสื่อสารและแบ่งปันสารสนเทศกับอาจารย์ ผู้ช่วยสอน เพื่อนร่วมชั้นและผู้เชี่ยวชาญ แต่เนื่องจากการสื่อสารทางอีเมลมักได้รับคำตอบช้า จึงต้องใช้ช่องทางการสื่อสารอื่น ๆ ด้วย เช่น โทรศัพท์ อินสแตนท์แมสเสจ และเวบที่การสนทนา

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังรายงานถึงโปรแกรมจำนวนมากที่นิสิตส่วนใหญ่ไม่ใช้ ได้แก่ การสร้างบล็อก (เช่น LiveJournal) การค้นคว้าในสภาพแวดล้อมเสมือน (Virtual research environments) วิกีเพื่อสร้างและแชร์เนื้อหาบนเว็บ (ที่ไม่ใช่วิกิพีเดีย) โปรแกรมการทำรายการอ้างอิง (เช่น RefWorks, EndNote, EasyBib) เวทีออนไลน์ (Online forum) ที่นิสิตเข้าไปถามคำถามและจะมีผู้ตอบคำถามนั้นมา โปรแกรมบุ๊กมาร์ก (เช่น Digg, Delicious) ไฮไลต์ข้อความบนจอคอมพิวเตอร์ กระดาษโน้ตดิจิทัลสำหรับใช้กับคอมพิวเตอร์ (เช่น ดิจิทัลโน้ตแบบโพสต์-อิท) บริการแจ้งข่าว (เช่น โปรแกรมที่แจ้งให้ทราบโดยอัตโนมัติเมื่อมีเนื้อหาใหม่ปรากฏ) เวปไซต์สำหรับแชร์ภาพ (เช่น Flickr, Photobucket) โปรแกรมจัดการเวลาทางออนไลน์ที่แชร์กันได้ (เช่น Google Notebook) และไมโครบล็อก (เช่น Twitter) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนิสิตยังไม่มีความรู้และทักษะ

ในการใช้โปรแกรมเหล่านี้ ตลอดจนขาดความเข้าใจถึงประโยชน์ในการใช้โปรแกรมเหล่านี้เป็นเครื่องมือในช่วยการค้นคว้าและจัดการสารสนเทศในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย

6. สิ่งสำคัญในขณะที่ยกเลิกการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย ผลการศึกษาพบว่านิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งที่สำคัญมาก คือ สอบผ่านวิชานั้น ๆ และทำรายงานเสร็จ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของโครงการการรู้สารสนเทศ มหาวิทยาลัยวอชิงตัน ใน ค.ศ. 2010 (Head; & Eisenberg. 2011: Online)

7. ความยากในกระบวนการค้นคว้าทั้งหมด ผลการศึกษาพบว่านิสิตส่วนใหญ่เห็นด้วยกับประเด็นเรื่องความยากในกระบวนการค้นคว้าต่อไปนี้ ยากที่การตีกรอบหัวข้องานให้แคบลง ยากที่การกำหนดหัวข้อ ยากที่การเริ่มต้นทำงานที่ได้รับมอบหมาย ยากที่ต้องเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้ได้จากผลการสืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ ยากที่การหาข้อมูลที่ทันสมัย และยากที่การผนวกเอาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการสืบค้นเพื่อนำมาทำรายงาน ผลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยหลายฉบับ เช่น งานวิจัยของเฮพเวิร์ธ (Hepworth. 1999: Online) ที่พบว่านักศึกษาปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยนอร์ท ประเทศสิงคโปร์มีปัญหาในการระบุหัวข้อ การค้นหาสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเพราะไม่สามารถระบุแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ งานวิจัยของมิทเทอร์เมเยอร์และควิรอน (Mittermeyer; & Quirion. 2003. Online) ซึ่งศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในรัฐควิเบค ประเทศแคนาดา และพบว่านักศึกษาประสบปัญหาในการค้นคืนสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากไม่สามารถระบุแนวคิดสำคัญเพื่อใช้เป็นคำค้น งานวิจัยของโครงการการรู้สารสนเทศ มหาวิทยาลัยวอชิงตัน ใน ค.ศ. 2010 ที่รายงานว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนสามในสี่ ระบุว่าขั้นตอนที่ยากที่สุดของกระบวนการค้นคว้าในรายวิชาต่าง ๆ คือ การเริ่มต้นทำงานที่ได้รับมอบหมาย สำหรับขั้นตอนอื่น ๆ ที่นักศึกษาพบว่ายาก ได้แก่ การกำหนดหัวข้อ การตีกรอบหัวข้องานให้แคบลง และการเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้ได้จากผลการสืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ นอกจากนี้ ยังคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของดันแคนและฮอลท์สแลนเดอร์ (Duncan; & Holtslander. 2012) ได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) เพื่อศึกษากลยุทธ์ที่นักศึกษาพยาบาลใช้ในการค้นหาสารสนเทศสำหรับทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน และพบว่า ถึงแม้ว่านักศึกษาจะประสบความสำเร็จในการค้นหาสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อรายงาน แต่ก็มี ความหงุดหงิดเกิดขึ้นตลอดกระบวนการค้นหา นับตั้งแต่การกำหนดคำค้น การใช้ฐานข้อมูล การกลั่นกรองสารสนเทศที่ต้องการจากสารสนเทศจำนวนมาก และการค้นหาเอกสารฉบับเต็ม

พฤติกรรมการณ์ค้นคว้าในชีวิตประจำวัน

1. หัวข้อที่นิสิตค้นคว้า ผลการศึกษาพบว่าหัวข้อที่นิสิตค้นคว้ามามากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของเฮดและไอเซ็นเบิร์ก (Head; & Eisenberg. 2011: Online) ที่ศึกษาพฤติกรรมการณ์แสวงหาสารสนเทศในชีวิตประจำวัน

ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย 25 แห่งในสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่า นิสิตมีความต้องการสารสนเทศในชีวิตประจำวันมีความหลากหลายพอสมควร นอกจากข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน แล้ว นิสิตยังต้องการสารสนเทศเรื่องอื่น ๆ เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง) ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) และซื้อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ) และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่าผลการศึกษ ส่วนหนึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสาขาวิชาอาจเป็นตัวแปรที่กำหนดความต้องการสารสนเทศของนิสิต ดังจะเห็นได้ว่า หัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพค้นคว้ามากที่สุด คือ ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด) และหัวข้อที่นิสิตกลุ่มสาขาวิชาศิลปกรรมศาสตร์ค้นคว้ามากที่สุด คือ เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ

2. ทรัพยากรที่ใช้ในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน ผลการศึกษาพบว่า ในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน ทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้เกือบทุกครั้ง คือ โปรแกรม ค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com) เช่นเดียวกันกับทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย ส่วนทรัพยากรที่นิสิตส่วนใหญ่ใช้บ่อย มีดังนี้ เพื่อนที่เรียนด้วยกัน เพื่อน / ครอบครัว และวิกิพีเดีย ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของเฮดและไอเซ็นเบิร์ก (Head; & Eisenberg. 2011: Online) ที่พบว่าทรัพยากรที่นักศึกษาใช้มากที่สุด ในการค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน 4 อันดับแรก ได้แก่ โปรแกรมค้นหา เพื่อน / ครอบครัว วิกิพีเดีย และเพื่อนที่เรียนด้วยกัน

3. การประเมินสารสนเทศจากเว็บไซต์ในการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน ผลการศึกษาพบว่า เกณฑ์การประเมินที่นิสิตใช้มากเป็นอันดับแรก คือ ความทันสมัยของเว็บไซต์ ซึ่งต่างจากผลการวิจัยของเฮดและไอเซ็นเบิร์ก (Head; & Eisenberg. 2011: Online) ที่พบว่า เกณฑ์การประเมินที่นักศึกษาใช้มากเป็นอันดับแรก คือ การออกแบบส่วนต่อประสานของเว็บไซต์

4. บุคคลที่นิสิตส่วนใหญ่ขอให้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน อยู่บ่อยครั้ง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน และเพื่อนที่เรียนด้วยกัน ในขณะที่เฮดและไอเซ็นเบิร์ก (Head; & Eisenberg. 2011: Online) พบว่าบุคคลที่นิสิตส่วนใหญ่ขอให้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับ ชีวิตประจำวันอยู่บ่อยครั้ง คือ เพื่อน / ครอบครัว

5. ความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน นิสิตส่วนใหญ่ มีความเห็นเคย ๆ กับความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทุกข้อ อย่างไรก็ตาม นิสิตระบุความยากใน 5 อันดับแรกสูงสุด ดังนี้ ยากที่การระบุความต้องการอะไรจากการค้นคว้า เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ยากที่ต้องคิดว่าจะหาแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันได้ที่ไหน ยากที่รู้ว่า คำตอบที่กำลังค้นหานั้นมีอยู่ในเว็บแน่ ๆ แต่หาไม่พบ ยากที่การค้นหาคำถามในฐานข้อมูลวิจัย ในเว็บห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTORE, ProQuest) ยากที่การกำหนดคำค้น และยากที่ต้องอ่าน เอกสารที่ค้นหามาได้ ผลการศึกษานี้แตกต่างจากผลการวิจัยของเฮดและไอเซ็นเบิร์ก (Head; & Eisenberg. 2011: Online) ที่พบว่านิสิตระบุความยากในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับ ชีวิตประจำวัน 5 อันดับแรก ดังนี้ ยากที่กลั่นกรองเฉพาะสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถ

หาคำตอบจากสารสนเทศออนไลน์ ยากที่จะตัดสินว่าแหล่งข้อมูลที่พบบนเครือข่ายเชื่อถือหรือไม่ ยากที่การประเมินแหล่งข้อมูลที่ค้นหามาได้ และยากที่ต้องตัดสินว่าค้นคว้าเสร็จแล้วหรือยัง

เมื่อนำผลการศึกษาศักยภาพการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ และพฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวันของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมาพิจารณาเทียบเคียงกับมาตรฐานสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับการอุดมศึกษาของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา 5 มาตรฐาน มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนสามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างชัดเจน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่านิสิตส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาในการตีกรอบหัวข้องานให้แคบลง การกำหนดหัวข้อ และการเริ่มต้นทำงานที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนการระบุความต้องการสารสนเทศจากการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายชี้ให้เห็นว่า นิสิตส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้ได้จากผลการสืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ และการหาข้อมูลที่ทันสมัยเป็นเรื่องยาก นอกจากนี้ การใช้ทรัพยากรเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมายยังขาดความหลากหลาย เนื่องจากนิสิตอาศัยทรัพยากรที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น โปรแกรมการค้นหา เพื่อนที่เรียนด้วยกัน เอกสารประกอบการสอนรายวิชา เว็บไซต์ของหน่วยราชการ และอาจารย์ผู้สอน มีการใช้สารสนเทศจากห้องสมุด เช่น หนังสือ ฐานข้อมูลน้อย ดังจะเห็นได้ว่า นิสิตเพียงร้อยละ 34.13 ใช้หนังสือจากห้องสมุดบ่อยครั้ง และนิสิตเพียงร้อยละ 36 ใช้ฐานข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุดบางครั้ง ส่วนผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวันก็ชี้ให้เห็นเช่นกันว่า นิสิตยังประสบปัญหาในการเข้าถึงสารสนเทศ เช่น การหาแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน การค้นหาสารสนเทศในเว็บ การค้นหาบทความในฐานข้อมูลวิจัยในเว็บห้องสมุด ส่วนพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อชีวิตประจำวันของนิสิตก็มีลักษณะไม่ต่างจากพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนสามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งสามารถบูรณาการสารสนเทศที่เลือกแล้วให้เข้ากับฐานความรู้ และค่านิยมของตนเองได้ ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายชี้ให้เห็นว่า แม้นิสิตจะมีความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินสารสนเทศ เช่น ความทันสมัย ความน่าเชื่อถือ มุมมองที่หลากหลายของสารสนเทศ และเว็บไซต์ที่มีลิ้งค์เชื่อมโยงไปยังทรัพยากรสารสนเทศอื่น ๆ แต่มีสัดส่วนร้อยละที่ต่ำ และเป็นเกณฑ์ที่นิสิตส่วนใหญ่คำนึงถึงเพียงบางครั้งเท่านั้น นอกจากนี้ นิสิตยังประสบปัญหาในการผนวกเอาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการสืบค้นเพื่อนำมาทำรายงาน ส่วนผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการประเมินสารสนเทศเกี่ยวกับชีวิตประจำวันในเว็บ สะท้อนให้เห็นว่า นิสิตส่วนใหญ่คำนึงถึงความทันสมัย ความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์เป็นหลัก

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนในฐานะที่เป็นบุคคลหรือเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ สามารถใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีระบบการจัดการข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่างการศึกษาค้นคว้า และใช้โปรแกรมที่แสดงให้เห็นถึงการทำงานร่วมกันและการแบ่งปันข้อมูล เช่น โปรแกรมการสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ต โปรแกรมแชร์เอกสาร นิสิตสามารถนำสารสนเทศที่ค้นหาได้ไปใช้ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ เพราะการสอบผ่านวิชานั้น ๆ มีความสำคัญกับนิสิตมาก

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนสามารถเข้าใจในประเด็นทางเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคม ที่เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศได้ รวมทั้งเข้าถึงและใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและชอบด้วยกฎหมาย ผลการวิจัยพบว่า นิสิตส่วนหนึ่งเข้าใจความสำคัญและคำนึงถึงการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและชอบด้วยกฎหมาย ดังจะเห็นได้ว่าการประเมินสารสนเทศจากห้องสมุด นิสิตคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้บ่อยครั้ง ได้แก่ ผู้เขียนบอกว่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ) แหล่งข้อมูลนั้นมีบรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิงหรือไม่ ในการประเมินแหล่งข้อมูลในเวปไซต์ใด นิสิตคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้บางครั้ง ได้แก่ เว็บไซต์นั้นระบุหรือไม่ว่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ) และการออกแบบของเว็บไซต์นั้นบอกว่าเว็บไซต์นี้ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1.1 ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นิสิตยังขาดพฤติกรรมการรู้สารสนเทศที่จำเป็นต่อการการศึกษาในมหาวิทยาลัยและการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้บริหารจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังให้นิสิตเป็นผู้รู้สารสนเทศด้วยการกำหนดนโยบายให้มีการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศในทุกๆระดับชั้น แทนที่จะเป็นการสอนเป็นรายวิชาการศึกษาทั่วไป สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 อย่างที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะการสอนการรู้สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพต้องสอดคล้องกับหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละระดับชั้น เช่น ในระดับชั้นปีที่ 1-2 นิสิตต้องการทักษะการรู้สารสนเทศในระดับเบื้องต้น เช่น มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อค้นหาสารสนเทศ ติดต่อสื่อสาร และนำเสนอผลงาน สามารถกำหนดคำถาม / ปัญหาสำหรับการศึกษาค้นคว้า สามารถใช้เครื่องมือเบื้องต้นในการค้นหาและค้นคืนสารสนเทศ ประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศได้ และเข้าใจประเด็นปัญหาทางกฎหมายและจริยธรรม

ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ เช่น ลิขสิทธิ์ ส่วนในระดับชั้นปีที่ 3-4 นิสิตต้องการทักษะการรู้สารสนเทศในระดับสูงขึ้น เช่น ความสามารถใช้เครื่องมือที่ซับซ้อนมากขึ้นในการค้นหาสารสนเทศหลากหลายรูปแบบ การรู้จักใช้เกณฑ์หลาย ๆ เกณฑ์ในการประเมินคุณภาพของสารสนเทศ การวิเคราะห์และสังเคราะห์สารสนเทศ การตีความข้อเท็จจริงและข้อมูลให้เป็นความรู้ เป็นต้น การสอนทักษะการรู้สารสนเทศเพียงรายวิชาเดียวในภาคการศึกษาเดียว จึงไม่อาจทำให้นิสิตเป็นผู้รู้สารสนเทศอย่างแท้จริงได้

1.2 ในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศเป็นรายวิชาบังคับ ซึ่งเป็นรายวิชาหนึ่งในกลุ่มรายวิชาการศึกษาทั่วไป อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารควรพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน บรรณารักษ์ และบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพิจารณาการจัดหลักสูตรที่เหมาะสม เช่น การกำหนดเนื้อหาหลักสูตร การบูรณาการทักษะการรู้สารสนเทศเข้ากับหลักสูตรของแต่ละรายวิชา เป็นต้น

1.3 ผู้บริหารควรมีนโยบายในการสร้างชุมชนผู้รู้สารสนเทศ และจัดโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่คณาจารย์ บรรณารักษ์ และบุคลากร เช่น จัดการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้แก่คณาจารย์เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ เพื่อให้คณาจารย์มีความเข้าใจถึงความสำคัญของสมรรถนะการรู้สารสนเทศต่อกระบวนการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมทั้งให้ความร่วมมือในการบูรณาการทักษะการรู้สารสนเทศเข้ากับรายวิชาที่ตนสอน ในขณะเดียวกัน การจัดการฝึกอบรมบรรณารักษ์เกี่ยวกับความก้าวหน้าทางสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคนิคการสอน ก็จะช่วยให้บรรณารักษ์สามารถแสดงบทบาทในการสอนการค้นหา ประเมินคุณค่า และใช้สารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการค้นคว้าวิจัยของนิสิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ

2.1 ในการมอบหมายงานให้นิสิตค้นคว้า อาจารย์ผู้สอนควรเพิ่มงานประเภทที่ส่งเสริมทักษะในการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม การวิเคราะห์วิจารณ์ การตีความ และการสังเคราะห์สารสนเทศเพื่อสร้างความรู้ใหม่ ได้แก่ รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์ รายงานเชิงตีความ รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา และรายงานเสนอผลการศึกษา ประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม ตลอดจนงานประเภทที่ส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ผลงานในรูปแบบมีเดียที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีทัศน์)

2.2 ในการมอบหมายงานให้นิสิตศึกษาค้นคว้า และการสอนรายวิชาการศึกษาสารสนเทศ ผู้สอนต้องเน้นการเรียนรู้ซึ่งใช้สารสนเทศที่หลากหลาย เพราะสารสนเทศที่แตกต่างกัน นำเสนอมุมมองที่ต่างกัน ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต่างกัน ดังนั้น จึงช่วยให้นิสิตศึกษาค้นคว้าได้ทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก ตัวอย่างเช่น การศึกษาเหตุการณ์หนึ่งในประวัติศาสตร์ นักเรียนสามารถค้นคว้าได้จากสารานุกรมออนไลน์ซึ่งให้ข้อเท็จจริง และยังเรียนรู้ได้จากหนังสือนยายอิงประวัติศาสตร์ สารคดี ภาพยนตร์ ฐานข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ที่แสดงให้เห็นวัตถุสิ่งของในยุคสมัย

นั้น ๆ ตลอดจนการสนทนากับผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์

2.3 อาจารย์ผู้สอนควรแสวงหาความรู้และทักษะการรู้สารสนเทศ และวางแผนการสอนและวิธีการสอนที่ส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศแก่นิสิต การสอนแบบตั้งคำถาม การสอนให้แก้ปัญหา การสอนให้ค้นคว้าหาคำตอบ ทั้งนี้ อาจารย์สามารถขอความร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการจัดเตรียมทรัพยากรและเครื่องมือในการค้นคว้าเพื่อให้นิสิตทำงานที่ได้รับมอบหมาย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์ผู้สอนการรู้สารสนเทศ

3.1 เนื่องจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นิสิตยังขาดสมรรถนะการรู้สารสนเทศหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในมาตรฐานที่ 1 – 3 ตามมาตรฐานสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับการอุดมศึกษาของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา อาจารย์ผู้สอนจึงควรให้ความสำคัญกับเสริมสร้างสมรรถนะดังกล่าว

3.2 ในการสอนรายวิชาการรู้สารสนเทศ ควรเพิ่มหลักสูตรการสอนที่เกี่ยวกับโปรแกรมต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้า เช่น การสร้างบล็อก การค้นคว้าในสภาพแวดล้อมเสมือน (วิกิเพื่อสร้างและแชร์เนื้อหาบนเว็บ (ที่ไม่ใช่วิกิพีเดีย) โปรแกรมการทำรายการอ้างอิง (เช่น RefWorks, EndNote, EasyBib) เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้นิสิตใช้เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าและการจัดการสารสนเทศเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

4. ข้อเสนอแนะสำหรับบรรณารักษ์

4.1 บรรณารักษ์เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการรู้สารสนเทศเป็นอย่างดี และมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังทักษะการรู้สารสนเทศแก่นิสิต การกำหนดหลักสูตรการสอนการรู้สารสนเทศของห้องสมุดควรมีความหลากหลาย โดยคำนึงถึงสาขาวิชาและระดับชั้นปีที่ต่างกัน แทนที่จะจัดเป็นหลักสูตรทั่ว ๆ ไปสำหรับนิสิตทุกคน นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้ที่ต่างกันของนิสิต เช่น นิสิตบางกลุ่มต้องการการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า เช่น การฝึกอบรม การทัศนศึกษาห้องสมุด ในขณะที่บางกลุ่มต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองจากบทเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น นอกจากนี้ บรรณารักษ์ควรนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ในการสร้างความตระหนักถึงความจำเป็นของการรู้สารสนเทศในการศึกษาและดำรงชีวิต ตลอดจนนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ เช่น การใช้เว็บไซต์ของห้องสมุด และเครือข่ายสังคมเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการการรู้สารสนเทศของห้องสมุด การออกแบบบทเรียนช่วยสอนการรู้สารสนเทศเผยแพร่ผ่านเครือข่ายสังคม โปรแกรมการช่วยเหลืออัตโนมัติเมื่อนิสิตเกิดปัญหาในการสืบค้นสารสนเทศ เป็นต้น

4.2 บรรณารักษ์ควรแสวงหาความร่วมมือกับคณาจารย์ และบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อทำงานร่วมกันในการส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศแก่นิสิต ตลอดจนสร้างบรรยากาศของห้องสมุดที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิต เช่น จัดสถานที่ให้นิสิตได้ทำงานเป็นกลุ่ม โดยสามารถเข้าถึงเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าได้โดยสะดวก เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับการค้นหาข้อมูล เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องพิมพ์ และระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น ส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอันหลากหลายในห้องสมุด

และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาผลการเรียน

5. ข้อเสนอแนะสำหรับบุคลากรทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

5.1 บุคลากรทางเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสนับสนุนการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศด้วยการจัดเตรียมเทคโนโลยีที่เหมาะสมและเพียงพอสำหรับการใช้สอยของนิสิต คณาจารย์ และบุคลากร ทั้งด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และเครือข่ายสารสนเทศ

5.2 ให้ความร่วมมือกับคณาจารย์และบรรณารักษ์ในการวางแผนและดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ

5.3 จัดโครงการต่าง ๆ เพื่อให้การศึกษาแก่คณาจารย์ นิสิต และบุคลากร ในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียน การสอน และการวิจัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ชุติมา ยิ่งสุขวัฒนา. (2547). ความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน
สำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี ตามความคิดเห็นและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. รายงานการศึกษาระดับปริญญาตรี ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ
ศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชูชีพ มามาก. (2553). การรู้สารสนเทศทางธุรกิจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ญาณภา อินพรหม. (2551). พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม. (สารสนเทศศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงกมล อุ้นจิตติ. (2546). การประเมินการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัย
บูรพา. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทอดศักดิ์ ไม่เท่าทอง. (2554). การบูรณาการการรู้สารสนเทศในกระบวนการเรียนการสอนรายวิชา
ศึกษาทั่วไป หลักสูตรปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. (สารสนเทศศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปภาดา เจียวก๊ก. (2547). การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ปริญญาโท ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประภาส พาวินันท์. (2546, มกราคม-ธันวาคม). การสอนการใช้ห้องสมุดและทักษะทางสารนิเทศ
ในมหาวิทยาลัยของรัฐ. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง. 6(1): 21-43.
- ปริญญากัญจน์ ใจสะอาด. (2547). ความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ขั้น
พื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับปริญญาตรี ตามความคิดเห็นของบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น. รายงานการศึกษาระดับปริญญาตรี ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์).
ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สำนักหอสมุดกลาง. (2552). โปรแกรมแนะนำเพื่อการศึกษาค้นคว้า.
สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2554, จาก http://lib.swu.ac.th/index.php?option=com_content&task=View & id=36&Itemid=75

- รัสรินทร์ เกตุชาติ. (2550). การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนวิชาความรู้สารสนเทศ และวิชาการใช้ห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. รายงานการศึกษาอิสระ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- แววตา เตชาทวิวรรณ. (2551). การบูรณาการการรู้สารสนเทศในระดับจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท (คอมพิวเตอร์ศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ศิริสุภา เหมหยวก. (2549). การใช้สารสนเทศในการเรียนของนักศึกษาภาคปกติ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สนทยา สาลี. (2551). พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. พิษณุโลก: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สมพร พุทธาพิทักษ์ผล. (2554). พฤติกรรมสารสนเทศ. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการจัดโครงสร้างสารสนเทศและการค้นคืน หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนทรทิพย์ คำจันทร์. (2549). ความต้องการใช้สารสนเทศและพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุดาวดี ศรีสุตตา. (2549). การรู้สารสนเทศของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวัฒน์ พระนิมิตร. (2552). การรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2555). พฤติกรรมสารสนเทศ. ใน ประมวลสาระชุดวิชาผู้ใช้และการบริการสารสนเทศ หน่วยที่ 1-8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อำไพวรรณ ทัพเป็นไทย. (2547). การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สารสนเทศศึกษา). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- Alexandersson, Mikael; & Limberg, Louise. (2005). *In the Shade of Knowledge Society and the Importance of Information Literacy*. Retrieved January 9, 2013, from http://informationr.net/ir/12-1/in_the_shade.html
- American Library Association. (1989a). *Information Literacy Competency Standards for Higher Education*. Retrieved January 9, 2013, from <http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency#ildef>
- . (1989b). *Presidential Committee on Information Literacy. Final Report*. Chicago: American Library Association.
- . (2000). *Introduction to Information Literacy*. Retrieved January 12, 2007, from <http://www.ala.org/ala/acrlinfo/infolitoverview/introtoinfolit>
- American Library Association; & Association of Educational Communications and Technology. (1998). *Information Literacy Standards for Student Learning*. Retrieved January 10, 2013, from http://www.ilipg.org/sites/ilipg.org/files/bo/InformationLiteracyStandards_final.pdf
- American of College and Research Libraries. (2000). *Information Literacy Competency Standards for Higher Education*. Retrieved March 1, 2005, from <http://www.ala.org/ala/acrl/acrlstandards/standards.pdf>
- . (2003). *Guidelines for Instruction Programs in Academic Libraries*. Retrieved February 10, 2009, from <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/guidelinesinstruction.cfm>
- Anderson, Jonathan. (2010). *ICT Transforming Education: A Regional Guide*. Bangkok: UNESCO.
- Andretta, S. (2005). *Information literacy: a practitioner's guide*. Oxford: Chandos Publishing.
- Armstrong, C.; et al. (2005). CILIP defines Information Literacy for the UK. *Library and Information Update*. 4 (1): 22-25. Retrieved January 9, 2013, from <http://www.cilip.org.uk/publications/updatemagazine/archive/archive2005/janfeb/armstrong.htm>
- Association of Research Libraries. (2003, October/November). *Documenting Usage Patterns of Networked Electronic Services: ARL Bimonthly Report, 230/231*. Retrieved April 18, 2009, from <http://www.arl.org/bm%20doc/usage.pdf>

- Australian School Library Association; & Australian Library and Information Association.
(2001). *Learning for the Future: Developing Information Services in Schools*. 2nd ed.
Australia: Curriculum Corporation.
- Boekhorst, A.K. (2003). Becoming information literate in the Netherlands. *Library Review*.
52(7).
- Boekhorst, Albert K.; & Horton, Jr., Forest Woody. (2010). *International Media and Information
Literacy Survey (IMILS) Guidelines*. Retrieved January 18, from [http://www.albertkb.nl/
imils.html](http://www.albertkb.nl/imils.html)
- Bruce, Christine S. (1994). *Information Literacy Blueprint*. Retrieved January 15, 2013, from
https://courses.washington.edu/mlis560/su09/Module1/bruce_information_literacy_blueprint.pdf
- (1997). *The Seven Faces of Information Literacy*. Adelaide: AuslibPress.
- (2002). Information Literacy as a Catalyst for Educational Change: A Background
Paper. Retrieved January 15, 2013, from <http://eprints.qut.edu.au/4977/>
- Bundy, A. (2004). *Australian and New Zealand Information Literacy Framework: Principles,
Standards and Practice*. 2nd ed. Adelaide: Australian and New Zealand Institute for
Information Literacy.
- Cardiff University Information Services. (2009). *Information Literacy Training*. Retrieved April
18, 2009, from <http://www.cardiff.ac.uk/insrv/educationandtraining/infolit/index.html>
- Catts, R.; & Lau, J. (2008). *Towards Information Literacy Indicators*. Paris, UNESCO.
Retrieved January 15, 2013, from <http://unesdoc.unesco.org>
- Council of Australian University Librarian. (2001). *Information Literacy Standards*. Canberra:
Council of Australian University Librarian.
- Delors, Jacques. (1996). *Learning: The Treasure Within*. Paris: UNESCO.
- Doyle, Christina S. (1992). *Development of a Model of Information Literacy Outcome
Measures within National Education Goals of 1990 (Education Policy)*. Thesis (ED.D.)
Northern Arizona University. Retrieved November 12, 2011, from [http://www.uni.net.
th/dao/detail.nsp](http://www.uni.net.th/dao/detail.nsp)
- (1994). *Information Literacy in an Information Society: A Concept for the Information
Age*. New York: ERIC Clearinghouse on Information and Technology Syracuse
University.

- Duncan, Vicky; & Holtslander, Lorraine. (2012). Utilizing Grounded Theory to Explore the Information-Seeking Behavior of Senior Nursing Students. *Journal of Medical Library Association*. 100(1): 20-27.
- Eisenberg, M. (2006). *A Big 6 Skills Overview*. Retrieved November 12, 2006, from <http://www.gseis.ucla.edu/faculty/bates/berrypicking.html>
- Ellis, Jenny; & Sallisbury, Fiona. (2004). Information Literacy Milestones: Building Upon the Prior Knowledge of First-Year Students. *The Australian Library Journal*. Retrieved November 1, 2012, from <http://www.alia.org.au/publishing/alj/53.4/full.text/ellis.salisbury.html>
- Fisher, Karen E.; Erdelez, Sanda; & McKechnie, Lynne (E.F.). (2005). *Theories of Information Behaviors*. Medford, NJ: Information Today.
- Foster, Andrea L. (2006, October 27). Students Fall Short on 'Information Literacy Educational Testing Service's Study Finds. *The Chronicle of Higher Education*. 53(10): A36. Retrieved November 1, 2012, from <http://chronicle.com/article/Students-Fall-Short-on/27038>
- Gross, Melissa; & Latham, Don. (2009, July). Undergraduate Perceptions of Information Literacy: Defining, Attaining, and Self-Assessing Skills. *College & Research Libraries*. 70(4): 336-350.
- Head, Alison J.; & Eisenberg, Michael B. (2009). Lessons Learned: How College Students Seek Information in the Digital Age. Retrieved January 8, 2011, from http://projectinfolit.org/pdfs/PIL_Fall2009_Year1Report_12_2009.pdf
- (2010). *Truth Be Told: How College Students Evaluate and Use Information in the Digital Age*. Retrieved January 9, 2013, from http://projectinfolit.org/pdfs/PIL_Fall2010_Survey_FullReport1.pdf
- Hepworth, Mark. (1999). A Study of Undergraduate Information Literacy and Skills: The Inclusion of Information Literacy and Skills in the Undergraduate Curriculum. A Paper Presented at the 65th IFLA Council and General Conference, 20-28 August 1999, Bangkok, Thailand. Retrieved November 1, 2012, from: <http://archive.ifla.org/IV/ifla65/papers/107-124e.htm>
- (2000). Approaches to Providing Information Literacy Training in Higher Education: Challenges for Librarians. *New Review of Academic Librarianship*. 21-34.

- Horton, Jr., F.W. (2008). *Understanding Information Literacy: A Primer*. Paris: UNESCO.
- Horton, Jr. (2013, 9 January). Email interview By Aree Cheunwattana.
- Jesus, Granados. (2010). *The Challenges of Higher Education in the 21st Century*. Retrieved January 9, 2013, from <http://www.guninetwork.org/resources/he-articles/the-challenges-of-higher-education-in-the-21st-century>
- Johnston, Bill; & Webber, Sheila. (2003). Information Literacy in Higher Education: A Review and Case Study. *Study in Higher Education*. 28(3): 335-352.
- Julien, H.; & Williamson, K. (2011). Discourse and Practice in Information Literacy and Information Seeking: Gaps and Opportunities. *Information Research*. 16(1). Retrieved January 28, 2013, from <http://informationr.net/ir/16-1/paper458.html>
- Krejcie, Robert V.; & Morgan, Daryle W. (1970, Autumn). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30: 606-610.
- Kuhlthau, Carol Collier. (1989). Information Search Process: A Summary of Research and Implication for School Library Media Program. *School Library Media Quarterly*. 18(1): 19-25.
- Long, Casey; & Shrikhande, Milind. (2005). *Improving Information Seeking Behavior among Business Majors*. Retrieved January 19, 2013, from http://digitalarchive.gsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1015&context=univ_lib_facpub
- Lowe, Carrie A.; & Eisenberg, Michael B. (2005). Big6 Skills for Information Literacy. In Karen E. Fisher; Sanda Erdelez; & Lynne (E.F.) McKechnie, Eds. *Theories of Information Behaviors*. Medford, NJ: Information Today.
- MacDonald, Cynthia; & Darrow, Rob. (2003). *Information Literacy Models and Comparison Chart*. Retrieved January 12, 2013, from http://infopeople.org/sites/all/files/past/2004/k12infolit/handout_infolitmodels.pdf
- Mittermeyer, Diane; & Quirion, Diane. (2003). Information Literacy: Study of Incoming First-Year Undergraduates in Quebec. Retrieved November 1, 2012, from <http://library.concordia.ca/services/users/faculty/infolit/infolit-crepuq.pdf>
- Nichols, James T. (2009, November). The 3 Directions: Situated Information Literacy. *College & Research Libraries*. 505-530.
- Pinto, Maria. (2012). Information Literacy Perceptions and Behavior among History Students. *Aslib Proceedings: New Information Perspectives*. 64(3): 304-327.

- The Prague Declaration "Towards an Information Literate Society."* (2003). Retrieved January 8, 2013, from http://portal.unesco.org/pv_obj_cache/pv_obj_id_0106E60518A5E4524F2E44C80D3B09C654C80000/filename/PragueDeclaration.pdf
- Project Information Literacy.* (2012). Retrieved February 19, 2012, from <http://projectinfolit.org>
- UNESCO. (2005). *Towards Knowledge Societies*. Paris: UNESCO. Retrieved January 8, 2013, from <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001418/141843e.pdf>
- (2010). *News: UNESCO Convened Expert Meeting on Media and Information Literacy Indicators*. Retrieved January 2, 2011, from http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-URL_ID=30968&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
- (2011a). *Information Policies in Asia: Development of Indicators*. Bangkok: UNESCO.
- (2011b). *Towards Media and Information Literacy Indicators: Background Document of the Expert Meeting, 4-6 November 2010, Bangkok, Thailand*. Paris: UNESCO.
- Urquhart, Christine; & Rowley, Jennifer. (2007). Understanding Student Information Behavior in Relation to Electronic Information Services: Lessons From Longitudinal Monitoring and Evaluation, Part 2. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 58(8): 1188-1197.
- Virkus, Sirje. (2003, July). Information Literacy in Europe: A Literature Review. *Information Research*. 8 (4). Retrieved January 10, 2013, from <http://informationr.net/ir/8-4/paper159.html>
- Webber, Sheila and Johnston, Bill. (2000). Conceptions of Information Literacy: New Perspectives and Implications. *Journal of Information Science*. 26(6): 381-397.
- (2003). *Information Literacy: Definitions and Models*. Retrieved January 12, 2013, from <http://dis.shef.ac.uk/literacy/definitions.htm>
- Wilson, T. D. (2000). Human Information Behaviour. *Incoming Science*. 3(2). Retrieved January 31, 2009, from <http://ptarpp2.uitm.edu.my/ptarpprack/silibus/is772/HumanInfoBehavior.pdf>
- Wired Campus: Students lack 'Information Literacy'. (2006, September 17). *The Chronicle of Higher Education*. Retrieved January 31, 2009, from <https://chronicle.com/blogs/wiredcampus/students-lack-information-literacy/2613>

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยแบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน

คำนิยาม

การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) หมายถึง ความสามารถในการกำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการ การแสวงหาและวิธีการค้นคืนสารสนเทศโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ และประเมินค่าสารสนเทศที่ค้นคืนได้ และการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาหรือการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจำแนกพฤติกรรมออกเป็น 2 ประการ คือ

1. พฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ หมายถึง เมื่อนิสิตได้รับมอบหมายให้ทำงานในรายวิชาที่เรียน เช่น รายงาน โครงงาน และกิจกรรมต่าง ๆ นั้น นิสิตมีแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้าอย่างไร ใช้แหล่งสารสนเทศใดบ้าง มีวิธีประเมินสารสนเทศอย่างไร และประสบอุปสรรคปัญหาใดในกระบวนการศึกษาค้นคว้า
2. พฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน หมายถึง เมื่อนิสิตมีคำถามหรือประสบปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น สุขภาพ การเดินทาง นิสิตมีแนวทาง วิธีการ และรูปแบบของการศึกษาค้นคว้าอย่างไร ใช้แหล่งสารสนเทศใดบ้าง มีวิธีประเมินสารสนเทศอย่างไร และประสบอุปสรรคปัญหาใดในกระบวนการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่กำหนดให้ตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ ☐ 18 - 20 ปี
☐ 21 - 22 ปี
☐ 23 - 25 ปี

3. ชั้นปีที่ศึกษา ☐ ปีที่ 2 ☐ ปีที่ 3 ☐ ปีที่ 4

4. กำลังศึกษาสาขาวิชาเอก

5. คณะวิชา ☐ 1. คณะมนุษยศาสตร์ ☐ 2. คณะวิทยาศาสตร์
☐ 3. คณะสังคมศาสตร์ ☐ 4. คณะพลศึกษา
☐ 5. คณะศึกษาศาสตร์ ☐ 6. คณะพยาบาลศาสตร์
☐ 7. คณะแพทยศาสตร์ ☐ 8. คณะวิศวกรรมศาสตร์
☐ 9. คณะศิลปกรรมศาสตร์ ☐ 10. คณะทันตแพทยศาสตร์
☐ 11. คณะเภสัชศาสตร์ ☐ 12. คณะสหเวชศาสตร์
☐ 13. วิทยาลัยนวัตกรรมการเพื่อสารสังคม
☐ 14. วิทยาลัยนานาชาติเพื่อศึกษาความยั่งยืน

6. ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมถึงภาคเรียนสุดท้ายของท่าน

☐ 1. น้อยกว่า 2.00 ☐ 2. 2.01 - 2.50
☐ 3. 2.51 - 3.00 ☐ 4. 3.01 - 3.50
☐ 5. 3.51 - 4.00

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่กำหนดให้ ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับพฤติกรรม
การค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

1. ตลอดปีที่ผ่านมาท่านมีงานที่ได้รับมอบหมายประเภทใดบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)

- ☐ 1. รายงานแสดงความคิดเห็นประเด็นต่าง ๆ
- ☐ 2. รายงานวิเคราะห์เหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์
- ☐ 3. รายงานเชิงตีความ
- ☐ 4. รายงานการวิเคราะห์กรณีศึกษา
- ☐ 5. รายงานเสนอผลการศึกษาประมวลผลงานทางวิชาการ / ทบทวนวรรณกรรม
- ☐ 6. รายงานเสนอหัวข้อ / เค้าโครงการศึกษาที่ต้องการทำ
- ☐ 7. นำเสนอผลงานด้วยวาจา
- ☐ 8. นำเสนอผลงานในชั้นเรียนประกอบรายงาน
- ☐ 9. ผลงานในรูปแบบใดก็ได้ที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้า (เช่น เว็บไซต์ วิดีโอ)
- ☐ 10. ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำรายงานที่ต้องศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรายวิชาที่เรียน
- ☐ 11. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ท่านใช้ทรัพยากรต่อไปนี้บ่อยเพียงใดในการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่อาจารย์มอบหมาย

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง 7	บ่อย 6	บางครั้ง 5	ไม่ค่อย ใช้ 4	ไม่เคย ใช้ 3	ไม่ทราบ 2	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน 1
1. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา							
2. บล็อก (Blog)							
3. โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com)							
4. วิกิพีเดีย (Wikipedia)							
5. เว็บไซต์ของหน่วยราชการ							

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ทราบ	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
6. ฐานข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของ ห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTOR, ProQuest)							
7. บรรณารักษ์							
8. หนังสือในห้องสมุด							
9. อาจารย์ผู้สอน							
10. สารานุกรม (เช่น Britannica ฉบับพิมพ์ หรือ ออนไลน์)							
11. เพื่อนที่เรียนด้วยกัน							
12. เพื่อน / ครอบครัว							
13. ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง (สะสมไว้ หรือซื้อไว้)							

3. การประเมินสารสนเทศที่ท่านค้นหาได้

เมื่อท่านพบแหล่งข้อมูลจากห้องสมุด (หนังสือ หรือ บทความจากฐานข้อมูลในเว็บของห้องสมุด)
ท่านคำนึงถึงเรื่องเหล่านี้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ ค่อยใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
1. แหล่งข้อมูลห้องสมุดนั้นทันสมัยมาก น้อยเพียงใด							
2. ผู้เขียนน่าเชื่อถือเพียงใด (เช่น ทำงาน หรือสอนที่ไหน)							
3. เนื้อหาหลากหลายมุมมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง)							

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ ค่อยใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
4. ผู้เขียนบอกหรือเล่าว่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ)							
5. แหล่งข้อมูลนั้นมีบรรณานุกรม หรือ รายการอ้างอิงหรือไม่							
6. ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ)							
7. ผู้พิมพ์คือใคร							
8. บรรณารักษ์แนะนำการใช้แหล่งข้อมูลนี้หรือไม่							
9. ท่านเคยได้ยินถึงแหล่งข้อมูลนี้มาก่อนหรือไม่							
10. ท่านเคยใช้แหล่งข้อมูลนี้มาก่อนหรือไม่							

4. แหล่งข้อมูลในเวปต์ไวด์เว็บ

เมื่อท่านพบแหล่งข้อมูลใน “เว็บ” ท่านคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้หรือไม่

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
1. เว็บไซต์นั้นทันสมัยมากน้อยเพียงใด							
2. ผู้ให้ข้อมูลที่เว็บไซต์นั้นน่าเชื่อถือเพียงใด							
3. เนื้อหาของเว็บไซต์นั้นมีหลากหลายมุมมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง)							

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
4. เว็บไซต์นั้นระบุหรือกล่าวว่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ)							
5. ที่อยู่ของเว็บไซต์ (URL) คืออะไร หรืออาจมีความหมายอะไร							
6. เว็บไซต์นั้นมีลิงค์เชื่อมโยงไปที่ทรัพยากรอื่น ๆ ในเว็บหรือไม่							
7. เว็บไซต์นั้นมีบรรณานุกรม หรือรายการอ้างอิงหรือไม่							
8. ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ)							
9. บรรณารักษ์แนะนำการใช้เว็บไซต์นี้หรือไม่							
10. ท่านเคยได้ยินถึงเว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่							
11. ท่านเคยใช้เว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่							
12. การออกแบบของเว็บไซต์นี้บอกว่าเว็บไซต์นี้ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่							

5. นิสิต / นักศึกษาบางคนขอให้บุคคลอื่นช่วยประเมินแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ให้ แต่บางคนก็ไม่ได้ทำเช่นนั้น ท่านขอให้บุคคลต่อไปนี้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่ท่านเรียนหรือไม่

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ ค่อย ใช้	ไม่ เคย ใช้	ไม่ ทราบ	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
1. อาจารย์ผู้สอน							
2. บรรณารักษ์							
3. เพื่อนที่เรียนด้วยกัน							
4. เพื่อน / ครอบครัว							
5. ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องมีใบอนุญาต (เช่น แพทย์ ทนายความ นักบำบัด)							
6. อื่น ๆ (โปรดระบุ)							
.....							

6. ท่านมีวิธีการศึกษาค้นคว้าอย่างไร นิสิต / นักศึกษามีการปฏิบัติ กิจวัตร เทคนิค และวิธีการทำงานต่างกัน ข้อความต่อไปนี้ เป็นคำพูดของนิสิต / นักศึกษา เกี่ยวกับวิธีศึกษาค้นคว้า ท่านปฏิบัติเช่นนี้บ่อยเพียงไร ขณะที่ดำเนินการศึกษาค้นคว้างานที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ทำ	ไม่เคย ทำ	ไม่ทราบ	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
1. เมื่อมีรายการอ้างอิงครบตามจำนวนที่อาจารย์สั่ง ก็หยุดค้น							
2. ถ้าลองค้นหาข้อมูลสักครั้งสองครั้งแล้วไม่พบอะไร ก็เปลี่ยนหัวข้อใหม่							
3. เพิ่มมุมมองของตนเองในงานค้นคว้าด้วย อาจารย์จะได้ทราบว่าฉันคิดอย่างไร							

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ทำ	ไม่เคย ทำ	ไม่ทราบ	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
4. ฉันเริ่มต้นด้วยการกำหนดปัญหา / หัวข้อตั้งแต่เนิ่น ๆ							
5. ฉันวางแผนโครงร่างว่าจะทำงาน (เช่น เขียนรายงาน) อย่างไร							
6. ถ้างานที่ได้รับมอบหมายคือการเขียนรายงาน ฉันก็ลงมือเขียนเลย โดยไม่ได้วางแผนให้ดีว่าจะเขียนอะไรบ้าง							
7. ฉันเริ่มต้นโดยคิดหาคำค้น (Search terms) ก่อน							
8. ฉันวางแผนการค้นคว้าทั้งหมดไว้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมาย							
9. ฉันมีระบบการจัดการข้อมูลที่ค้นหาได้ระหว่างการศึกษาค้นคว้า							
10. ฉันใช้บริการระหว่างห้องสมุด หรือบริการส่งเอกสารถ้าห้องสมุดที่มหาวิทยาลัยไม่มีสิ่งที่ฉันต้องการ							
11. ฉันมักจะใช้ข้อมูลเดิม ๆ สำหรับการทำงานหลาย ๆ ชิ้น							
12. ฉันมักจะทำหัวข้อซ้ำ ๆ เมื่ออาจารย์มอบหมายงานแต่ละชิ้น							
13. ฉันมักจะใช้เวลาในการทำงานแต่ละชิ้นเท่า ๆ กัน							

7. มีการผลิตโปรแกรมหลายอย่างที่นิสิต / นักศึกษานำไปใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนกระบวนการศึกษาค้นคว้าได้ โปรแกรมเหล่านี้มีทั้งที่เป็นออนไลน์และไม่ใช้ ในช่วงเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา ท่านใช้โปรแกรมอะไรเป็นเครื่องมือช่วยการค้นคว้าทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ

ข้อความ	ใช้ 4	ไม่ใช้ 3	จำไม่ได้ 2	ไม่เคยได้ ยินมา ก่อน 1
1. ไฮไลต์ข้อความบนจอคอมพิวเตอร์				
2. กระดาษโน้ตดิจิทัลสำหรับใช้กับคอมพิวเตอร์ (เช่น ดิจิทัลโน้ตแบบโพสต์-อิท)				
3. โปรแกรมการทำรายการอ้างอิง (เช่น RefWorks, EndNote, EasyBib)				
4. โปรแกรมบุ๊กมาร์ก (เช่น Digg, Delicious)				
5. บริการแจ้งข่าว (เช่น โปรแกรมที่แจ้งให้ทราบโดยอัตโนมัติเมื่อมีเนื้อหาใหม่ปรากฏ)				
6. ไมโครบล็อก (เช่น Twitter)				
7. โปรแกรมแชร์เอกสาร (เช่น Google Documents)				
8. โปรแกรมจัดการเวลาทางออนไลน์ที่แชร์กันได้ (เช่น Google Notebook)				
9. วิกีเพื่อสร้างและแชร์เนื้อหาบนเว็บ (ที่ไม่ใช่วิกิพีเดีย)				
10. เว็บไซต์สำหรับแชร์ภาพ (เช่น Flickr, Photobucket)				
11. การค้นคว้าในสภาพแวดล้อมเสมือน (Virtual research environments)				
12. การสร้างบล็อก (เช่น LiveJournal)				
13. การสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ต ในลักษณะเดียวกับการใช้โทรศัพท์ (เช่น Skype)				
14. เวทีออนไลน์ (Online forum) ที่ฉันเข้าไปถามคำถามและจะมีผู้ตอบคำถามนั้นมา				

8. เวลาที่ท่านศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมาย สิ่งต่อไปนี้สำคัญมากเพียงไร

ข้อความ	สำคัญ มาก 7	สำคัญ 6	สำคัญ ปาน กลาง 5	ไม่ค่อย สำคัญ 4	ไม่ สำคัญ 3	ไม่ ทราบ 2	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน 1
1. ได้คะแนนดี							
2. สอบผ่านวิชานั้น ๆ							
3. ทำรายงานเสร็จ							
4. ทำรายงานที่มีความยาวตาม กำหนด (ถ้ามีกำหนด)							
5. มีรายการอ้างอิงครบตามจำนวน ที่กำหนด (ถ้ามีกำหนด)							
6. ดำเนินการศึกษาค้นคว้าใน หัวข้อนั้น ๆ ได้อย่างครอบคลุม							
7. พบคำตอบที่จะนำไปใส่ไว้ใน รายงานเพื่อแสดงว่าได้ค้นคว้าจริง							
8. ได้ปรับปรุงทักษะการเขียน							
9. ได้ปรับปรุงทักษะการสืบค้น							
10. ได้ปรับปรุงทักษะการวิเคราะห์							
11. ได้ใส่มุมมองของตนเองไว้ใน รายงานด้วย							
12. ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ							
13. ได้ทำให้อาจารย์ประทับใจใน ความสามารถทางปัญญาของตน							
14. ได้ทำให้อุพอแม่ประทับใจที่ฉัน ได้คะแนนดี							
15. ได้มีโอกาสคิดสร้างสรรค์ใน การทำรายงาน							

9. ในกระบวนการค้นคว้าทั้งหมด นับตั้งแต่อาจารย์มอบงานให้จนกระทั่งท่านส่งรายงาน ส่วนไหนบ้างที่ยาก ท่านเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย เป็น อย่างยิ่ง	ไม่ทราบ	ไม่เคย พบ สถานก ารณ์ เช่นนี้ มาก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
1. ยากที่การเริ่มต้นทำงานที่ได้รับมอบหมาย							
2. ยากที่การกำหนดหัวข้อ							
3. ยากที่การตีกรอบหัวข้องานให้แคบลง							
4. ยากที่การกำหนดคำค้น							
5. ยากที่การค้นหาคำค้นหาความในฐานข้อมูลวิจัยในเว็บห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTORE, ProQuest)							
6. ยากที่จะหาข้อมูลที่จะใช้จากเว็บ (เช่น Google, Wikipedia, เว็บไซต์หน่วยงานราชการ)							
7. ยากที่จะตัดสินใจว่าเว็บไซต์น่าเชื่อถือหรือไม่							
8. ยากที่จะต้องคิดว่าจะไปหาแหล่งข้อมูลจากที่ไหนได้บ้างภายในมหาวิทยาลัย							
9. ยากที่การหาข้อมูลที่ทันสมัย							
10. ยากที่ต้องเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้ได้จากผลการสืบค้นที่ไม่							

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อยเห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง	ไม่ทราบ	ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
ตรงกับหัวข้อ							
11. ยากที่การประเมินแหล่งข้อมูลที่ค้นหามาได้							
12. ยากที่ต้องอ่านเอกสารที่ค้นหามาได้							
13. ยากที่การจดโน้ต							
14. ยากที่การผนวกเอาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการสืบค้นเพื่อนำมาทำรายงาน							
15. ยากที่การเขียน							
16. ยากที่ต้องรู้ว่าเมื่อไรจึงควรอ้างอิงแหล่งข้อมูล							
17. ยากที่ต้องรู้ว่าการใช้แหล่งข้อมูลที่ค้นมาได้ในบางกรณีถือเป็นการขโมยหรือไม่							
18. ยากที่ต้องตัดสินใจว่าทำงานเสร็จแล้วหรือยัง							
19. ยากที่จะรู้ว่าฉันทำงานชิ้นนี้ได้ดีหรือไม่							

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่กำหนดให้ ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับพฤติกรรม การค้นคว้าในชีวิตประจำวันของนิสิต / นักศึกษา ซึ่งหมายถึงการรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการ ตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

1. ในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมาท่านเคยได้ค้นคว้าในหัวข้อต่อไปนี้บ้างหรือไม่

(เลือกทุกคำตอบที่เกี่ยวข้อง)

- ☐ 1. ประเด็นสุขภาพ (ของตนเอง หรือของผู้ใกล้ชิด)
- ☐ 2. ข่าว / เหตุการณ์ปัจจุบัน
- ☐ 3. ชื่อของ (เช่น สินค้า หรือบริการ)
- ☐ 4. เรื่องที่เกี่ยวกับงานที่ต้องทำ
- ☐ 5. ชีวิตส่วนตัว (เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักอาศัย)
- ☐ 6. การงาน (เช่น เงินเดือนของสายอาชีพต่าง ๆ ตำแหน่งงานที่ว่าง)
- ☐ 7. ข้อมูลด้านจิตวิญญาณ (เช่น ความรู้เกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ)
- ☐ 8. ข้อมูลการเดินทาง (เช่น การวางแผนการเดินทาง)
- ☐ 9. ข้อมูลเพื่อให้ความสนับสนุน (เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมืองและสังคม)
- ☐ 10. การติดต่อกับสังคม (เช่น การใช้เครือข่ายทางสังคมเพื่อหาผู้ที่มีความสนใจ เหมือน ๆ กัน)
- ☐ 11. แสวงหาผู้เชี่ยวชาญ (เช่น แพทย์)
- ☐ 12. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

.....

2. บางคนใช้ทรัพยากรเฉพาะบางอย่าง เวลาค้นหาข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวัน ท่านใช้อะไรบ้าง

ข้อความ	เกือบทุก ครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ใช้	ไม่เคย ใช้	ไม่เคยพบ สถานการณ์ เช่นนี้มา ก่อน
	6	5	4	3	2	1
1. บล็อก						
2. โปรแกรมค้นหา (เช่น Google, Bing, Yahoo, Ask.com)						
3. วิกิพีเดีย (ผ่านกูเกิ้ล หรือเข้าไปที่ เว็บไซต์ของวิกิพีเดียโดยตรง)						
4. เว็บไซต์ของหน่วยราชการ						
5. ฐานข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTOR, ProQuest)						
6. บรรณารักษ์						
7. หนังสือในห้องสมุด						
8. อาจารย์						
9. สารานุกรม (เช่น Britannica ฉบับ พิมพ์ หรือ ออนไลน์)						
10. เพื่อนที่เรียนด้วยกัน						
11. เพื่อน / ครอบครัว						
12. เครือข่ายทางสังคม						
13. ข้อมูลที่รวบรวมไว้เอง (สะสมไว้ หรือซื้อไว้)						

3. การประเมินสิ่งที่ท่านค้นพบจากการค้นคว้าเรื่องชีวิตประจำวัน

เมื่อท่านพบแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันในเว็บ ท่านคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้หรือไม่

ข้อความ	เกือบ ทุก ครั้ง	บ่อย	บาง ครั้ง	ไม่ค่อย คำนึง	ไม่เคย คำนึง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถานกา รค์เช่นนี้ มาก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
1. เว็บไซต์นั้นทันสมัยมากน้อยเพียงใด							
2. ผู้ให้ข้อมูลที่เว็บไซต์นั้นน่าเชื่อถือเพียงใด							
3. เนื้อหาของเว็บไซต์นั้นมีหลากหลายมุมมองหรือไม่ (ไม่ลำเอียง)							
4. เว็บไซต์นั้นระบุหรือแปลว่าได้แนวคิดต่าง ๆ มาจากใคร (เช่น ระบุไว้ในเชิงอรรถ)							
5. ที่อยู่ของเว็บไซต์ (URL) คืออะไร หรืออาจมีความหมายอะไร							
6. เว็บไซต์นั้นมีลิงค์เชื่อมโยงไปที่ทรัพยากรอื่น ๆ ในเว็บหรือไม่							
7. เว็บไซต์นั้นมีบรรณานุกรม หรือรายการอ้างอิงหรือไม่							
8. ถ้าเป็นแผนผัง มีข้อมูลสำคัญประกอบหรือไม่ (คือไม่ได้มีเฉพาะภาพสวย ๆ)							
9. บรรณารักษ์แนะนำการใช้เว็บไซต์นี้หรือไม่							
10. ท่านเคยได้ยินถึงเว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่							
11. ท่านเคยใช้เว็บไซต์นี้มาก่อนหรือไม่							
12. การออกแบบของเว็บไซต์นี้บอกว่าเว็บไซต์นี้ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่							

4. ท่านขอให้บุคคลต่อไปนี้ช่วยประเมินแหล่งข้อมูลสำหรับชีวิตประจำวันหรือไม่

ข้อความ	เกือบ ทุกครั้ง	บ่อย	บางครั้ง	ไม่ค่อย ขอ	ไม่ เคย ขอ	ไม่ ทราบ	ไม่เคยพบ สถานที่ เช่นนี้มา ก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
1. อาจารย์ผู้สอน							
2. บรรณารักษ์							
3. เพื่อนที่เรียนด้วยกัน							
4. เพื่อน / ครอบครัว							
5. ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องมีใบอนุญาต (เช่น แพทย์ หนายความ นักบำบัด)							
6. อื่น ๆ (โปรดระบุ)							

5. ในกระบวนการค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทั้งหมด ส่วนไหนบ้างที่ท่านเห็นว่ายาก

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่ค่อย เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย เป็น อย่าง ยิ่ง	ไม่ ทราบ	ไม่เคย พบ สถานที่ เช่นนี้ มาก่อน
	7	6	5	4	3	2	1
1. ยากที่การเริ่มต้นค้นคว้าเกี่ยวกับ ชีวิตประจำวัน							
2. ยากที่การระบุว่าต้องการอะไรจากการ ค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน							
3. ยากที่การตีกรอบหัวข้องานให้แคบลง							
4. ยากที่การกำหนดคำค้น							
5. ยากที่การค้นหาคำตอบในฐานข้อมูล วิจัยในเว็บห้องสมุด (เช่น EBSCO, JSTORE, ProQuest)							

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง 7	เห็นด้วย 6	เฉย ๆ 5	ไม่ค่อยเห็นด้วย 4	ไม่เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง 3	ไม่ทราบ 2	ไม่เคยพบสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน 1
6. ยากที่จะหาข้อมูลที่จะใช้จากเว็บ (เช่น Google, Wikipedia, เว็บไซต์หน่วยงานราชการ)							
7. ยากที่จะตัดสินใจแหล่งข้อมูลที่พบ น่าเชื่อถือหรือไม่หรือไม่							
8. ยากที่การหาข้อมูลที่ทันสมัย (เช่น ที่เป็นออนไลน์ และสิ่งพิมพ์)							
9. ยากที่ต้องเลือกข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่จะนำมาใช้ได้จากผลการสืบค้นที่ไม่ตรงกับหัวข้อ							
10. ยากที่การประเมินแหล่งข้อมูลที่ค้นหามาได้							
11. ยากที่ต้องคิดว่าจะหาแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตประจำวันได้ที่ไหน							
12. ยากที่ต้องอ่านเอกสารที่ค้นหามาได้							
13. ยากที่รู้ว่าคำตอบที่กำลังค้นหานั้นมีอยู่ในเว็บแน่ ๆ แต่หามาพบ							
14. ยากที่ต้องรวบรวมแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการสืบค้นเข้าไว้ด้วยกัน							
15. ยากที่ต้องตัดสินใจว่าค้นคว้าเสร็จแล้วหรือยัง							

6. หากท่านยินดีที่จะให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมอีกสัก 15 – 30 นาที เพื่อเล่าถึงประสบการณ์ในการค้นคว้า
เพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาต่าง ๆ และการค้นคว้าในชีวิตประจำวัน
กรุณาให้ชื่อ (ไม่ต้องให้นามสกุล) หมายเลขโทรศัพท์ และอีเมลที่ติดต่อได้ด้วย

ชื่อ:.....

หมายเลขโทรศัพท์:

อีเมล:.....

**** กรุณาตรวจสอบว่า ท่านได้ตอบคำถามครบทุกข้อ ****

ขอขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติย่อคณะผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้ร่วมวิจัย คนที่ 1

1. ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวอารีย์ ชื่นวัฒนา
ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Aree Cheunwattana
2. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์
3. หน่วยงาน ที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และE-mail
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทร. 02-6495576, 02-6495000 ต่อ 6309, 081-4552909 โทรสาร 02-2581428
Email: areech@swu.ac.th

4. ประวัติการศึกษา

ปริญญา/สาขา	สถาบัน	ปีที่จบ
อ.บ. (ภาษาอังกฤษ)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2518
อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2524
Ph.D. (Library & Information Science)	Indiana University, USA	2541

5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา)

ภาษาอังกฤษ

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

6.1 สถานภาพในการทำวิจัย

6.1.1 ได้รับเชิญเป็นนักวิจัย (A Visiting Research Scholar) ของศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ (The Center for Southeast Asian Studies) มหาวิทยาลัยเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น เป็นเวลา 20 วัน ตั้งแต่วันที่ 1-20 กุมภาพันธ์ 2544 โดยได้รับทุนการวิจัยจาก Japan Society for the Promotion of Science (JSPS)

6.1.2 ได้รับเชิญเป็น Visiting Scholar ของ School of Information Management, Victoria University of Wellington ประเทศนิวซีแลนด์ เป็นเวลา 10 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 21 มีนาคม ถึงวันที่ 9 มิถุนายน 2546

6.1.3 เป็นประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์และสารนิพนธ์ประจำสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

6.2 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

งานวิจัยเดี่ยว

Cheunwattana, Aree. (2008, February). Bunko, the Home and Community Library in Japan. *Information Development*. 24 (1): 17-23.

ประวัติผู้ร่วมวิจัย คนที่ 2

1. ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวนุชรี ตรีโลจน์วงศ์
ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Nusharee Trelojwong
2. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์
3. หน่วยงาน ที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และE-mail
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทร. 02-6495577, 02-6495000 ต่อ 6306, 089-4568301 โทรสาร 02-2581428
Email: nusharee@swu.ac.th

4. ประวัติการศึกษา

ปริญญา/สาขา	สถาบัน	ปีที่จบ
อ.บ. (บรรณารักษศาสตร์)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2522
อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2525

5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา)

ระบุสาขาวิชาการ

- 5.1 ศาสนาปรัชญาเพื่อความเข้าใจแห่งชีวิต
- 5.2 การศึกษาทางเลือก
- 5.3 สังคมวิทยา

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

6.1 สถานภาพในการทำวิจัย

6.1.1 เสนอผลงานด้านการส่งเสริมการอ่านในชุมชนชนบท ในการประชุมของ Congress of Southeast Asian Librarians-CONSAL ครั้งที่7 ณ ประเทศฟิลิปปินส์ วันที่ 20 มิถุนายน 2529

6.1.2 เสนอผลงานเรื่อง การให้การศึกษาแก่ผู้ใช้ (User Education: Formulating Programs in Response to Faculty Needs) ณ ประเทศมาเลเซีย วันที่ 2 เมษายน 2539

6.1.3 ได้รับเชิญเป็น Visiting Scholar ของ School of Information Management, Victoria University of Wellington ประเทศนิวซีแลนด์ เป็นเวลา 3 เดือน ตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม ถึงวันที่ 5 มิถุนายน 2542

6.1.4 คณะกรรมการดำเนินการจัดสัมมนานานาชาติ เรื่อง Pre-Session: Marketing Your Library และ Post-Session : Informal Programs to Support Reading and Libraries in Developing Communities (ตามคำสั่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ 1147/2542)

6.1.5 เป็นกรรมการควบคุมปริญญาโทและปริญญาตรี ประจำสาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

6.2 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

6.2.1 งานวิจัยเดี่ยว

นุชรี ตรีโลจน์วงศ์. (2530). *การออกปฏิบัติการกิจกรรมโครงการบริการวิชาการสำหรับเด็กและผู้ใหญ่
ในชนบท*. มหาสารคาม: สำนักวิทยบริการและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

Trelojwong, Nusharee. (1987). *Training Workshop Programme for Experimental Project
Rural Development through Continuing Education for Children and Adults*.
Mahasarakham : Academic Resources Center and Library Science Department,
Srinakharinwirot University Mahasarakham Campus.

6.2.2 งานวิจัยร่วม

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์; และคนอื่นๆ. (2546). *รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลการเรียน
การสอนวิชา บส 101 สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า*. กรุงเทพฯ: ภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2549)

อรทัย วารีสอาด; และคนอื่นๆ. (2552). *การติดตามผลบัณฑิตหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสำหรับสังคม
ฐานความรู้*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2549)

6.3 บทความวิจัย

อรทัย วารีสอาด; และ นุชรี ตรีโลจน์วงศ์. (2552, ภาคเรียนที่ 1). *การติดตามผลบัณฑิตหลักสูตร
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อการพัฒนา
หลักสูตรสำหรับสังคมฐานความรู้*. *มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*. 31: 57-76.

ประวัติผู้ร่วมวิจัย คนที่ 3

1. ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) นายสมชาย วรรณญาณุไกร
ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr. Somchai Warunyanugrai
2. ตำแหน่งปัจจุบัน รองศาสตราจารย์
3. หน่วยงาน ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทร. 02-6495577, 02-6495000 ต่อ 6302, 089-8840585 โทรสาร 02-2581428
Email: somchaiw@swu.ac.th

4. ประวัติการศึกษา

ปริญญา/สาขา	สถาบัน	ปีที่จบ
กศ.บ. (ภาษาไทย)	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	2524
ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	2539

5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา)

ระบุสาขาวิชาการ

- 5.1 ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์
- 5.2 การพัฒนาห้องสมุดดิจิทัล
- 5.3 การพัฒนาเว็บไซต์

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

6.1 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

6.1.1 งานวิจัยเดี่ยว

สมชาย วรรณญาณุไกร. (2543). บริการฐานข้อมูลในมหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย.

กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

----- (2544). ฐานข้อมูลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

----- (2545). การพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สมชาย วรรณญาณไกร. (2546). การสังเคราะห์ปริญญานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กร. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2547). การพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2548). การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารนิเทศบนเว็ลด์ไวด์เว็บ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2551). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผ่านเว็บกับการสอนปกติ เรื่อง เทคนิคการค้นคืนสารนิเทศเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

6.1.2 งานวิจัยกลุ่ม

- การประเมินผลการเรียนการสอนนิวิชา บส 101 สารนิเทศและการศึกษาค้นคว้า. (2546). กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถานภาพการทำงานและความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2532-2548. (2550). กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

6.2 บทความวิจัย

- สมชาย วรรณญาณไกร. (2544). บริการฐานข้อมูลในมหาวิทยาลัยสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข. 19(1): 41-53.
- (2545). ฐานข้อมูลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา. บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข. 20(1): 28-42.
- (2548). การพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 27(1):117-135.

สมชาย วรรณฐานไกร. (2549). การพัฒนาระบบฐานข้อมูลบนเว็ลด์ไวด์เว็บ. *มนุษยศาสตร์
ปริทรรศน์*. 28(1): 7-22.

----- . (2551). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วย
สอนผ่านเว็บกับการสอนปกติ เรื่อง เทคนิคการค้นคืนสารสนเทศเบื้องต้น. ใน รายงาน
การประชุมสัณครินทรวิโรฒวิชาการ ครั้งที่ 3 (เล่ม2). หน้า 504-521.

ประวัติผู้ร่วมวิจัย คนที่ 4

1. ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวอรัทัย วารีสอาด
- ชื่อ – นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Aurathai Wareesa-ard
2. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์
3. หน่วยงาน ที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสารและ E-mail
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
โทร. 02-6495577, 02-6495000 ต่อ 6306, 086-7602979 โทรสาร 02-2581428
Email: aurathai@swu.ac.th

4. ประวัติการศึกษา

ปริญญา/สาขา	สถาบัน	ปีที่จบ
ศษ.บ. (ภาษาอังกฤษ)	มหาวิทยาลัยศิลปากร	2524
อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2527

5. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา)

ระบุนสาขาวิชาการ

- 5.1 การบริหารและดูแลระบบงานห้องสมุดอัตโนมัติ
- 5.2 Bibliographic Management Software
- 5.3 การประกันคุณภาพการศึกษา

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

6.1 สถานภาพในการทำวิจัย

- 6.1.1 ได้รับเชิญเป็นนักวิจัยรับเชิญ (A Visiting Research Scholar) ของศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ (The Center for Southeast Asian Studies) มหาวิทยาลัยเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น เป็นเวลา 1 ปี ตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม 2535 ถึงวันที่ 6 มกราคม 2536
- 6.1.2 เป็นกรรมการแผนกวิจัยและพัฒนาของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ประจำปี 2538-2539
- 6.1.3 ได้รับเชิญเป็น Visiting Scholar ของ School of Information Management, Victoria University of Wellington ประเทศนิวซีแลนด์ เป็นเวลา 3 เดือน ตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม ถึงวันที่ 5 มิถุนายน 2547
- 6.1.4 ได้รับเชิญให้เข้าร่วมในการให้ข้อมูลสำหรับงานวิจัย เรื่อง การสะท้อนประสบการณ์ของอาจารย์ในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์: การศึกษา

กระบวนการค้นคว้าเพิ่มเติมความรู้ (Reflective Practice of Thai Faculty in Library and Information Studies: a Study of Sources of Up-to-Date Knowledge and Learning Processes) เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2551 โดย ดร. คริสติน เอชเซนเฟลเดอร์ (อาจารย์ที่ปรึกษา) และนางสาวจอมขวัญ ผลภาษี (นิสิต) จาก School of Library and Information Studies, University of Wisconsin-Madison

6.1.5 เป็นกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์และสารนิพนธ์ ประจำสาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

6.2 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

6.2.1 งานวิจัยเดี่ยว

- อรัญญ์ วารีสอาด. (2531). รายงานผลโครงการสำรวจหนังสือของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ครั้งที่ 1: 9 พฤษภาคม - 1 มิถุนายน 2531. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2535). การศึกษาข้อมูลในการลงรายการเอกสารการประชุมภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยเกียวโต.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยเกียวโต)
- (2546). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดเรียนรู้ผ่านเว็บเรื่องเทคนิคการสืบค้นฐานข้อมูล IPAC ของหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2546)
- (2547). รายงานผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องจากโรงเรียนสู่แหล่งสารสนเทศสำคัญทางอินเทอร์เน็ต. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ.
- (2551). รายงานการวิจัยเรื่องการใช้โปรแกรมเอ็นดโน้ต (EndNote) เพื่อการจัดการบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2550)
- Wareesa-ard, Aurathai. (1992). *Library Acquisitions List: Thai Materials; No. 11(December 1992) Volume 1-2*. Kyoto: The Center for Southeast Asian Studies, Kyoto University.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากศูนย์ศึกษาเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยเกียวโต)

6.2.2 งานวิจัยร่วม

- อัญชลี อำนจธรรม; และคนอื่น ๆ. (2533). รายงานการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ใช้และบุคลากรห้องสมุดต่ออาคารสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปี 2533)
- สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ. คณะทำงานฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. (2538). การศึกษาสถานภาพงานอนุรักษ์และบำรุงรักษาทรัพยากรห้องสมุดในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. กรุงเทพฯ: สมาคมฯ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ)
- อรรถัย วารีสอาด; และคนอื่น ๆ. (2552). การติดตามผลบัณฑิตหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อการพัฒนาหลักสูตรสำหรับสังคมฐานความรู้. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ คณะมนุษยศาสตร์ มศว ปี 2549)
- น้ำทิพย์ วิภาวิน; และคนอื่น ๆ. (2554). สถานภาพบรรณภิบาลมหาวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยของรัฐ. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.
(ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันคลังสมองของชาติ ภายใต้มูลนิธิส่งเสริมทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปีงบประมาณ 2552)

6.3 บทความวิจัย

- อรรถัย วารีสอาด. (2551, ภาคเรียนที่ 1). การใช้โปรแกรมเอนด์โน้ต (EndNote) เพื่อการจัดการบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*. 30: 29-44.
- อรรถัย วารีสอาด; และ นุชรี ตรีโลจน์วงศ์. (2552, ภาคเรียนที่ 1). การติดตามผลบัณฑิตหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อการพัฒนาหลักสูตรสำหรับสังคมฐานความรู้. *มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*. 31: 57-76.
- Wareesa-ard, Aurathai. (2009). Bibliographic Management Software and Z39.50 Connection in Thai Academic Libraries. In *Academic Librarianship in the 21st Century*. Edited by Garcia, Claudia M.; & Flores, Teresa A. pp. 33-52. Hauppauge, NY: Nova Science.